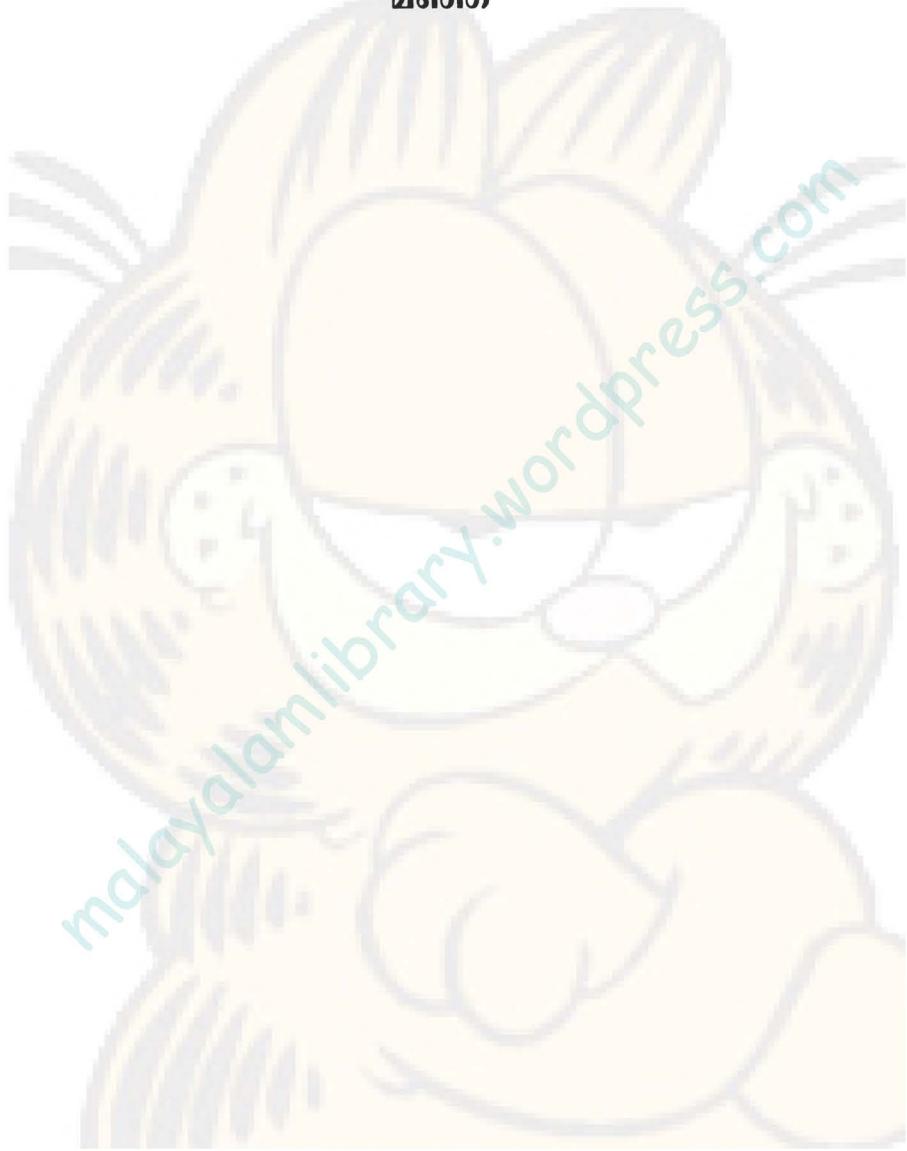

കുടി മരുത്

malayalamlibrary.wordpress.com

മന്ത്ര

Malayalam

Manju

Novella by

M.T. Vasudevan Nair

1st Impression: 1964

10th Impression: February 1998

Reprinted: October 1999, July 2001,

August 2002, July 2003, July 2004, June 2005,

February 2006, November 2006, May 2007

June 2007, July 2007, May 2008, July 2008, May 2009,

August 2009, July 2010, August 2012

28th Impression: July 2013

Cover Design: Rajesh Chalode

Typeset: Current Books Thrissur

© Reserved

Printed at

Kairali Offset Printers Thrissur

Publishers

Current Books Thrissur-680 001 Keralam

e-mail: currentbooksthriuss@gmail.com

Distribution

CosmoBooks

Thrissur, Kochi, Kozhikode

Fax:0487-2335642

e-mail: cosmobooks@asianetindia.com

ISBN 978- 81-226-1120-5

All rights reserved. This work may not be
translated or copied in whole or
in part without the written
permission of the publisher, except for
brief excerpts in connection with reviews
or scholarly analysis.

1827 CBT 2013-61-2000

മരത്

എ. ടി. വാസുദേവമനായർ

കരള് ബുക്സ് ട്യൂറ്റ്

എ.ടി.വാസുദേവൻനായർ

പൊന്നാനി താലുക്കിൽ കൂട്ടല്ലൂർത്ത് 1933 ജൂലൈയ് 15ന് ജനനം.

അപ്പോൾ: ടി.നാരായണൻനായർ, അമു: അമുള്ളുഅമു. കുമരന്നല്ലൂർ പൊന്നകുളിൽ (പ്രാമാണിക വിദ്യാഭ്യാസം. പാലക്കാട് വിക്കോറിയ കോളേജിൽ നിന്ന് 1953-ൽ ബി.എസ്.സി. (കെമിസ്ട്ട്) ബിരുദം. അഖ്യാപകൻ, പത്രാധികാർ, കമാക്ഷ്യത്ത്, സൗഖ്യലിഖ്യം, തിരക്കമാക്ഷ്യത്ത്, സിനിമാസാഹിത്യകൾ എന്നീ നിലകളിൽ പ്രശസ്തനായി. മുഖപ്പള്ളി എന്ന സിനിമയ്ക്ക് ആദ്യത്തെരകമെ എഴുതി. നിർമ്മാഖ്യം, കടപ്പ്, ഒരു വടക്കൻ വീരഗാമം, സാദ്യം, പരിശയം തുടങ്ങിയ ചലച്ചിത്രങ്ങൾക്ക് ദേശീയ അവാർഡും, ഓലുവും തിരിവും, സ്വയം, ഓപ്പുൾ, ആരുശം, വളർത്തുമുഖങ്ങൾ, അനുബന്ധം, തൃപ്പണം, ഇടവഴിയിലെ പുച്ച മിണിഡോപ്പച്ച, അമുതം ഗമയാം, പെരുതപ്പൻ, സുകൃതം, ഒരു ചെറുപുണ്ണിൽ, തിരിത്വാടകം എന്നിവയ്ക്ക് സംസ്ഥാന ബഹുമതികളും ലഭിച്ചു. തിരക്കമെയെഴുതി സംഖ്യാസം ചെയ്ത ‘കടപ്പ്’ സിന്ക്ലൂൺ, അപ്പൻ ഫോനിവിട്ടണല്ലിൽ നടന്ന ചലച്ചിത്രാത്മവിജയിലും അവാർഡുകൾ നേടി. മലയാള സിനിമയ്ക്ക് നൽകിയ സംഭാവനകൾക്ക് പ്രോന്നസാരിൽ അവാർഡ് ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. എല്ല സിനിമയിലുള്ള 1996 ലെ കേരളസംസ്ഥാന ടെലിവിഷൻ അവാർഡ് നാലുകളടക്കിന് ലഭിച്ചു. രണ്ടാമുണ്ട് വയലാർ അവാർഡും മുക്കത്തുവർക്കി മൗണ്ടേഷൻ അവാർഡും നേടി. നാലുകളടക്ക, സർഫ് തുറക്കുന്ന സമയം, ശോപ്പറ്റനടയിൽ എന്നീ കൂത്തികൾക്ക് കേരള സാഹിത്യ അക്കാദമി അവാർഡും കാഘം എന്ന നോവലിന് കേന്ദ്ര സാഹിത്യ അക്കാദമി അവാർഡും, വാനപ്രസ്ഥാതിന് പാടക്കുഴൽ അവാർഡും ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. 1996-ൽ അഞ്ചാനപിരം പുരസ്കാരത്തിനിന്നൊന്നായി. കാലിക്കറ്റ് സർവ്വകലാശാലയും മഹാത്മാഗാന്ധി സർവ്വകലാശാലയും 1996-ൽ ഓൺലൈൻ ഡി.ലിറ്റർ ബിരുദം നല്കി ആരാരിച്ചു. 2005-ലെ പത്രഭൂഷണം ലഭിച്ചു. 2005-ൽ കേരള സാഹിത്യ അക്കാദമിയുടെ വിശിഷ്ടംഗത്തം ലഭിച്ചു. 2011-ൽ കേരള സർക്കാരിന്റെ എഴുത്തുക്കൾ പുരസ്കാരത്തിന് അർഹനായി. മാതൃഭൂമി പീരിയോഡിക്കൾസ് പത്രാധികാർ, കേരള സാഹിത്യ അക്കാദമി പ്രസിഡന്റ് കേന്ദ്ര സാഹിത്യ അക്കാദമി എക്സിക്യൂട്ടീവ് മെമ്പർ എന്നീ സ്ഥാനങ്ങൾ വഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രിലിം പ്രിന്റിംഗ് കോർപ്പറേഷൻ, നാഷണൽ പ്രിലിം ഡെവലപ്മെന്റ് കോർപ്പറേഷൻ, പ്രിലിം സെസ്സൻസിൽ കുമളി എന്നിവയിൽ അംഗമായിരുന്നിട്ടുണ്ട്. 1998 ലെ ഇന്ത്യൻ പദ്മാർത്ഥ ചെയർമാനായിരുന്നു. 2008-ൽ കൊൽക്കത്ത നേതാജി പാപ്പൻ യൂണിവേഴ്സിറ്റി ഡി. ലിറ്റർ നൽകി ആരാരിച്ചു. ഇപ്പോൾ തുരുവൻ സ്മാരക സമിതി അഖ്യക്ഷരം. സാഹിത്യ-സാംസ്കാരിക രംഗത്തെ വിവിധ മേഖലകളിൽ പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

പ്രധാനകൃതികൾ: മൺത്, കാഘം, നാലുകളടക്ക, അസുരവിത്ത്, വിലംപുരാത്ര, പാതിരാവം പക്കരുവളിച്ചും, അരിബിപ്പാന്, നാജാമുഴം, വാരാണസി (നോവലി), മുരുക്കിന്റെ ആരാരിവും, ഓളുവും തിരിവും, കുട്ടേക്കാട്ടി, വിതക്കുശി, പത്രം, സാമ്യം, സർപ്പം തുരുക്കുന്ന സമയം, നിഞ്ഞു ഓർമ്മയ്ക്കും, വാനപ്രസ്ഥം, എ.ടി.കിയുടെ തിരഞ്ഞെടുത്ത കമകൾ, മാർ എന്ന്. സലവാം, രക്തം പുരുണ്ട മൺതരികൾ, വെയിലും നിലാവും, കളിവീട്, ഭേദനയുടെ പ്രകാരം, ശഷിരലക്ഷ് (കമകൾ) ശോപ്പറുടെ യിൽ (നാടകം) കാമികകൾ കല, കാമികകൾ പണിപ്പുര, ഹൈമിംഗ്‌വേ ഒരു മുഖവും, കണ്ണാന്തിപ്പുകളുടെ കാലം (പ്രബന്ധങ്ങൾ) ആർക്കുട്ടത്തിൽ തനിരെയ (യാത്രാവിവരണം), എ.ടി.യുടെ തിരക്കമകൾ, പഞ്ചാഗി, നവക്ഷതങ്ങൾ, വൈശാലി, പെരുതപ്പൻ, ഒരു വടക്കൻ വീരഗാമം, സാരഗൈ നൻ, നിശ്ചലാടം, ഒരു ചെറുപുണ്ണിൽ, നീലത്താമര, പഴുറിരാജ (തിരക്കമകൾ) സ്കേനോഫാറേങ്ങളോടും, അമ്മയ് ക്ക് (ഓർമ്മകൾ) ചിത്രത്തെ രൂപ കുകൾ (ചലച്ചിത്ര നാമരകൾ) ഇംഗ്ലീഷിലേക്കും ഇതരലാജകളിലേക്കും കുട്ടികൾ വിവർത്തനം ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. വിലാസം: സിതാര, കൊട്ടാരം റോൾ, കോഴിക്കോട്-673 006

തകർന്ന ശബ്ദത്തെയും ഉറക്കത്തിൽ ഉണർന്ന ഭേദങ്ങൾ
മാരെയും ഓർത്ത് നാം അനുരന്നപ്പോൾ-

അപ്പോൾ, പാടിയിരുന്ന ഗാനാ നമുക്കു നഷ്ടപ്പെട്ടു;
കാലത്തിനു സൃഷ്ടിക്കാൻ കഴിയാത്ത പ്രകാശവും.

ഉറക്കം തെളിയുണ്ടനു നാം അനുരന്നു കിടക്കുന്ന ആ
നിമിഷത്തിൽ

പ്രകാശവും ശബ്ദവും എല്ലാം ഏറ്റുപറയുന്നു; ഈ നിമി
ഷത്തെ നമുക്കു മെരുക്കി വളർത്തുക.

ഈ നിമിഷം! ഉറങ്ങുന്ന മരക്കാമ്പിൽനിന്നു തെരിച്ചു
പോയ പറവക്കുട്ടംപോലെ കവിയുടെ വാക്കുകൾ കാലത്തി
ലേക്കു വീണ്ടുപോയിരിക്കുന്നു.

കാലത്തിനു സൃഷ്ടിക്കാൻവേണ്ടി.

-ആർച്ചിബാൾഡ് മക്കലിഷ്

കോവല്ലിലെ സംഗീതം

ஸங்கிதமாள் ஸர்வோபதி ஶுஹவும் பெறவுமாய கலாடூபம் ஏரைனாரு ஸிலுாக்டமுள்ளத். மாயூமதேநாட்டுத் தொகிடத்தும் நெடை குரிவ், மஹிகமாய அருகர்ஷனாம் குடுதலூபம் - ஹதாள் ஸங்கிதத்தின்றீ ஸவிஶேഷத். அதின்றீ அர்த்தவுமை, அர்த்தவுமிருபேசுமாயின்னை, ஏற்றாவரையைகிடியும், அர்க்கூங் அர்ஸாபுமதெ. ‘கலக்ஞில் வெஷ் ஏரியும் ஜஜுவாய கல, கலகக்ஞில் வெஷ் ஏரியும் கலயாய கல’ ஏரைனாக்கையாள் ஸங்கிதத்தின்றீக்குரிச்சுத் தொப தாங்க. அதினால் மடு கலகக்ஞாகை ஸங்கிதத்தின்றீ அவசமயில்ளனயாள் அலிலங்கிக்கையாள் ஏற்கூட நிரைக்கிக்கைப்படாருள்ளத்.

അപൂർവ്വമായകിലും ഈ ആരാൺതുനോക്കലുകൾ ഇന്ത്യൻരായി നടക്കുന്നുണ്ട് എന്നത് ആശാസമമായെ. നവീന നോവലിന്റെ ചില മാതൃകകൾ ഈ പദ്ധതിലെത്തിൽ പല വായനക്കാർക്കും അയവിരക്കാൻ പറ്റും. അടുത്ത കാലത്തു തെഴുത്തുവരുന്ന ഈ പ്രവണതയ്ക്കു തുടക്കം കുറിച്ചു എന്ന ചർത്ത് പ്രാധാന്യം എറു.ടി.വാസുദേവൻനായരുടെ ‘മൺ’-ന് അവകാശപ്പെട്ടതാണ്. 1964-ൽ നന്നാം പതിപ്പായി പുറത്തുവന്ന ഈ കൃതി വെറുതെയല്ല മാലിക മായ ഒരു ചാരുതയായി അനുന്നതനെ വിലയിരുത്തപ്പെട്ടത്. എന്നിട്ടും, തന്റെ കൃതിയുടെ ഇന്നു ‘നോവല്ല’, ‘നോവല്ല’യാണ് എന്ന് എറു.ടി യമാവിൽ നല്കിയ സുചന വേണ്ടതു ശ്രദ്ധിക്കപ്പെട്ടില്ല എന്നുണ്ടോ?

നോവല്യും നോവല്ലയും തമ്മിലുള്ള അന്തരം സാങ്കേതികമായ വിശദം ശണ്ടേജാട തൽക്കാലം വിസ്തരിക്കേണ്ടതില്ല. ആദ്യത്തെത്തിനെ അപേക്ഷിച്ച് സംക്ഷിപ്തമാക്കുന്നു രണ്ടാമതേതർ എന്നതാക്കുന്നതിൽ അടിസ്ഥാനപരം. ഒരേയാരു സംഭവത്തിൽ ഉള്ളിയിരിക്കണം; ആ സംഭവത്തിനാവട്ട്, അർഭതാത്മകതയും ആചാരത്തീക്ഷ്ണിപ്പിക്കാൻ കൂടാതുവരുന്നു. എന്നൊക്കെയുള്ളവ ആനുഷംഗികം മാത്രം. സംക്ഷിപ്തം എന്നു പറഞ്ഞാലോ, നിർദിഷ്ടമായ ഒരു ഗദ്യവാസ്തവം മുന്നിലെണ്ണായി വെച്ചിക്കുറച്ചുകൊണ്ട് വിദ്യാർത്ഥികൾ നടത്താറുള്ള ഒരുപ്പാ സമാധി സംക്ഷേപണമുണ്ടാക്കുന്നു, അതുപേഖാക്കാൻ വിവക്ഷ. അവിടെ പ്രകീയ യാത്രിക മാണം. നോവല്ലയിലെ സംക്ഷേപണം, മരിച്ച്, ആന്തരവും എഴുത്തുകാരൻ്റെ പ്രമേയധ്യാനത്തോട് വേർപ്പെടുത്താനാവാതെ വിധം പിണ്ണണ്ടുകിടക്കുന്നതും ആയിരിക്കണം. പരത്തിയെഴുതിയ ഒരു നോവലിനെ തുടർന്നു കുറുക്കിയെടുത്താൽ (ഒരു പരുക്കും കൂടാതെ അങ്ങനെ കുറുക്കിയെടുക്കാവുന്ന പട്ടാകൾ നോവലെന്ന പേരിൽ എസ്യാട്ടും ഇരഞ്ഞാറുണ്ടാക്കുന്നു!) അതു നോവല്ലയാ വുകയില്ല. ഭാവരൂപബന്ധം, ഏതു കലാരൂപത്തിലും എന്നപോലെ, ഇവിടെയും കുറുക്കുടി അവശാശ്വതം അനിവാര്യവുമാവണം എന്നു ചുരുക്കം. ഈ നിലയ്ക്ക്, കാവ്യരൂപങ്ങളിൽ ഗ്രിതക (Sonnet) മില്ലേ, അതിനോടാണ് നോവല്ലയ്ക്കു സാദ്യമുണ്ട്. എഴുത്തുകാരൻ്റെ മേൽ അർത്ഥഗർഭമായ ഒരു നിയന്ത്രണമായി പ്രവർത്തിക്കുക എന്നിടത്തോളം പോവുന്നു ഇതിന്റെ നേട്ടം. സംഗീതത്തിന്റെ ഏകാഗ്രത ഇതിന് താരതമ്യുന്ന എളുപ്പത്തിൽ എത്തിപ്പിടിക്കാരാം വുകയും ചെയ്യുന്നു.

മലയാളത്തിലെ പല കാമികരും നോവല്യും ചെറുകമയും മാറിമാറി പരീക്ഷിക്കാറുള്ളവരാണ്. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നോൾ, രണ്ടിന്റെയും രൂപരഹിതമായ നിഷ്ഠകൾ എത്തമാത്രം ശൃംഖലയോടെ പാലിക്കാറുണ്ട് എന്നത് ആലോച്ചിക്കാൻ രസമുള്ള കാര്യമാക്കുന്നത്. (ഈത്തരം നിഷ്ഠകൾ പൊതുവെ കുറിവാണ് രണ്ടിനും എന്നത് ആശാസം തന്നെ!) നോവൽ ചിലപ്പോൾ വലിച്ചുനിട്ടിയ കമ്യായും, കമ്പതിച്ചു, ചുരുക്കിയെടുത്ത നോവലായും ഒക്കെ കലാശിച്ചുകളിയുന്നു എന്ന ആവലാതികൾ അപേരുമ്പെട്ടു. ഇതൊക്കെ ഒരുത്തരം കടക്കു കീരി കണക്കുപറിയുന്ന സ്വന്ദര്ഭായമാണ്. വിശ്രഷിച്ചു പ്രയോജനമൊന്നുമില്ലെങ്കിൽ, ഇത്തരം സാങ്കേതികമായ കർക്കിടക്കത്തിനു പുറപ്പെടാതിരിക്കേണ്ടതായും വിശ്വേഷം. എന്തെന്നാൽ, നമ്മുടെ സംഭവങ്ങൾ ഇതുകൊണ്ട് കാര്യമായി ഒന്നും നേട്ടാനിടയില്ല. ഇവിടെയാണെങ്കിലോ, മലയാളത്തിലെ സാമാന്യതയെക്കെതിരെ എ.ഡി.യുടെ സവിശേഷത ഒന്നു സ്വപ്നശിക്കമാത്രമേ നമ്മക്കു വേണ്ടു. ആ സവിശേഷത ഇതാണ്; താൻ ഒക്കെക്കാരും ചെയ്യുന്ന സാഹിത്യരൂപങ്ങളുടെ നിയതവും സഹായവുമായ അവബോധം എ.ഡി. നിലനിർത്തിക്കാണാറുണ്ട്. നോവലിൽ ഒറ്റത്തോളം അയച്ചുവിടാവുന്ന ശല്പത്തിന്റെ ചരക് കമ്പയിൽ എത്തമാത്രം മുറുക്കിയെടുക്കണമെന്ന താരതമ്യും അദ്ദേഹത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഒരു സംസ്കാരമായി, സഹജാവബോധയ്ക്കിരുന്നു സിദ്ധിയായി, ചമയുന്നു. “മണ്ട്” പരിക്കുന്ന സാഹിത്യവിദ്യാർത്ഥിക്കു സംഗതമായ ഒരു വശമാറ്റതു ഇത്.

സാന്ദ്രഭായികമായ അർത്ഥത്തിൽ ‘മണ്ടി’നു ഒരു കമ്പയീവിടെ എന്ന് അവൻ രസൂലവായേക്കാം. സംഭവങ്ങൾ, കാലത്തിൽ ഉള്ളിക്കൊണ്ടുള്ള അവയുടെ

പാർപ്പാപര്യം, കലാശത്തിൽ ഒരു പരിണാമം- ഇങ്ങനെന പലതുമാവാം ‘കമ’ എന്ന പദം സാധാരണയായി ആവാഹിക്കുന സകലപ്പങ്ങൾ. കമയുടെ ഗതിക്ക കാലത്തിന്റെ ഗതി നിർണ്ണായകമാണ് എന്നു സാരം. ‘മൺതി’ൽ എന്നാൽ, കാലത്തിനു ഗതിയുണ്ടാ? ‘മലകളുടെ കുഴിമാടത്തിൽ ഒരു തടവുകാരി’ (72) എന്ന ഇതിലെ വിമല സ്വയം വിലയിരുത്തുന്നതു വെറുതെയല്ല. ശ്രദ്ധിക്കേണ്ട ഇത്തരം കല്പനകൾ ഇനിയുമുണ്ട്: “തടാകത്തിലെ ജലംപോലെതന്നെ കാലം തള്ളംകെട്ടിക്കിടക്കുകയാണ്.” (34) ബാഹ്യമായ ഈ നിശ്ചലതയിൽ നിന്ന് ഉരുത്തിയുന്ന ഭാവത്തിന്റെ ഏതാനും നിശ്ചാസങ്ങൾ എന്ന നിലയ്ക്കുന്നതെ ‘മൺതി’ എഴു ശില്പം ക്രമപൂട്ടുത്തിയിൽക്കുന്നത്. ഈനി മിക്കവാറും പ്രതീകഷിക്കാനൊന്നുമീല്ല എന്ന മരവിപ്പിൽ എത്തിപ്പുട്ടിരിക്കയാണെല്ലോ ‘മൺതി’ ലെ വിമല. തടാകത്തിലെ ജലംപോലെതന്നെ തള്ളം കെട്ടിക്കിടക്കുന്നത്, അതിനാൽ അവളുടെ മനസ്സുകൂടിയാണ്. സമൃദ്ധിയുടെ ഓളങ്ങൾ പക്ഷേ ആ മനസ്സിലും ഇളക്കം സൃഷ്ടിക്കാതിരിക്കുന്നില്ല. “തുച്ച താളത്തിൽ വീഴുന്നോൾ ആശയത്താർമ്മിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ജലപ്പരപ്പിൽ ശബ്ദമുയരുന്നു” (30) എന്ന വാക്കും, തന്റെ ശില്പനിബന്ധനത്തിന്റെ രഹസ്യത്തിലേയ്ക്കുകൂടി വ്യാഹിക്കുമാറാണ് എം.ടി. രചിച്ചിരിക്കുന്നത്. വിമലയുടെ മനസ്സിന്റെ ആശയത്തിൽനിന്ന് ഉയരുന്ന സമൃദ്ധിയുടെ ഓളങ്ങളിലും സൃഷ്ടമായാണെല്ലോ കമ ഇവിടെ ഒഴുകിക്കുട്ടുന്നത്, കമ ഇല്ലായ്ക്കയില്ല ‘മൺതി’ൽ; അത് പാരമ്പര്യ ശൈലിയിൽ പടർത്താതെ, വിമലയുടെ സമൃദ്ധിയിൽ ശില്പിലുമായി അഴിയുന്ന പാകത്തിൽ, ഒരുക്കിയിരിക്കയാണ്. ഈ പേരിന്തെടുക്കുന്ന ഭാരം നമ്മുടെ ഭാവുക്കുമാം ഏറ്റെടുക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

അല്ല, പാരമ്പര്യിൽ പടർത്തുകയാണെങ്കിലോ, പത്തണ്ടുറു പേജിൽ പെരുപ്പിക്കാം. വിമലയുടെ അച്ചുൻ നാട്ടിൽ ആർക്കും വേണ്ടാതെ നടന ആ സന്ധിയിൽനിന്നോ മറ്റൊ ആരാഞ്ഞിക്കാം. പിനെ, അയാളുടെ ഉയർച്ച, തളർച്ച, അതെല്ലായ്ക്കയില്ല ‘മൺതി’ൽ; അത് പാരമ്പര്യ ശൈലിയിൽ പടർത്താതെ, വിമലയുടെ സമൃദ്ധിയിൽ ശില്പിലുമായി അഴിയുന്ന പാകത്തിൽ, ഒരുക്കിയിരിക്കയാണ്. ഈ പേരിന്തെടുക്കുന്ന ഭാരം നമ്മുടെ ഭാവുക്കുമാം ഏറ്റെടുക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതായും സുചകങ്ങൾ വിമലയിലുംതുന്ന നന്ദന സമൃദ്ധികളുടെ ശകലങ്ങൾ എച്ചു ചേർത്തുവേണ്ട ഇവിടെ സൃതെബന്ധം ശരിപ്പുടുത്താൻ. ഇക്കുട്ടത്തിൽ ഏറ്റവും തീക്ഷ്ണമായേനെ, അമ്മയുടെ അവിഹിതബന്ധം സഹിക്കാനാവാതെ വിമലവഴക്കിച്ച് വീട്ടിൽനിന്ന് ഇരാങ്ങിത്തിരിക്കുന്ന ഘടന. ഇതാവട്ട, അവളുടെ നേരിട്ടുള്ള സമൃദ്ധിയിൽപ്പോലുമല്ല, സുധാർക്കുമാർമിശ്രയുടെ അതിതസ്തി പങ്ങൾ അവർ അയവിരിക്കുന്നതിൽ (74) മാത്രമാണ്. നിശ്ചിക്കുന്നത്. അതെതു, സാധാരണ ഏതെഴുത്തുകാരനേയും വ്യാമോഹിപ്പിച്ചുക്കാവുന്ന സന്ധികൾ പലതും പർജ്ജിച്ചുകൊണ്ടാണ് എം.ടി.യുടെ ‘മൺതി’ എഴു ശില്പത്തിന് ഇപ്പോൾ ശത്രു സംയമം വരുത്തിയിരിക്കുന്നത്.

ഈ വസ്തുത, വർഷങ്ങൾക്കുമുമ്പ് നോവലിനെക്കുറിച്ച് കേരളസാഹിത്യ സമിതി കോഴിക്കോടു സംഘടിപ്പിച്ച ഒരു കൃസ്തവിൽ എം.ടി. തന്നെ നമ്മതിച്ച്

താൻ. തന്റെ പ്രമമസകല്പത്തിൽ ‘മൺത്’ ഒരു വലിയ നോവലായിരുന്നു പോലും. വഴിയേ, അനുധ്യാനത്തിന്റെ ഏതൊന്തു നിമിഷത്തിൽ അത് പുതിയ നിയോഗം വരികയാണുണ്ടായത്. എഴുതിപ്പോവുംതോറും പേജുകൾ കനകുന്നതിന് നമ്മുടെ നാട്ടിൽ ധാരാളം പ്രസിദ്ധിയുണ്ട്. ചുരുക്കുന്നതിനോ? ‘മൺത്’ഞ്ഞു ധന്യമായ മാത്രക്ക് ഒരുപക്ഷേ ഒറ്പപ്പെട്ടു നില്ക്കും. എന്നിട്ടും ചുരുക്കിയതു മതിയായില്ല, ഒരു വാക്കു ശില്പത്തിൽ മുഴച്ചുനില്ക്കുന്നു എ.ടി. ചുണ്ണിക്കാട്ടാതിരുന്നില്ല. അന്നത്തെ കൃബിലെ അന്തേവാസികളായ ഞങ്ങളിൽച്ചിലർക്കുതുക്കത്തോടെ അരാഞ്ഞു: എതാൻ ആ വാക്ക്? ‘ഉരുളക്കിഴങ്ങ്’ എന്നായിരുന്നു എ.ടി.യുടെ ഉത്തരം! വിമലയുടെ അച്ചൻ നാട്ടിൽനിന്നു വിദുരമായ ഒരു താവളത്തിൽ വിജിരീഷ്യവായി ഉദ്ദോഗം ദിക്കുന്നു എന്നല്ലാതെ, ആ താവളത്തിലെ ശവേഷണവിഭവം വിശദൈക്കരിക്കേണ്ടതില്ല എന്നതെത്തു ഈ ഉത്തരത്തിനുള്ള ന്യായം. ‘മൺത്’നെ ആകെ വിലയിരുത്തുമ്പോൾ ഇതിന് എത്തേതൊളം ശരവരമുണ്ട് എന്നത് മറ്റാരു വിഷയം. ശില്പസംയമനത്തിൽ ഈ നോവലിന്റെ വെച്ചുപുലർത്തുന്ന നിഷ്കർഷ വെളിപ്പെടുത്തുന്നു എന്ന നിലയ്ക്ക് ഇതു ശ്രദ്ധയമാണല്ലോ.

ഈ നിഷ്കർഷ ‘കാമികൾ’ പണിപ്പുരായിലെ ഒരു നിരീക്ഷണവും വെളിപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്. “പൊതക്കാടിന്റെ സക്കിരീഖ്നതയിൽനിന്ന് എത്തിനോക്കുന്ന ഒരു പുമാട്ടാൻ കമാബീജമന്നു പറയാം. ആ കാട്ടു പടലും വെട്ടിനീകിണി, പശ്ചാത്യലാംഡിക്കാവശ്യമായ ചെടിപ്പടർപ്പുകൾ മാത്രം നിർത്തി, പുമാട്ടിനെ വികസിപ്പിച്ചെടുക്കലാണ് നിർമ്മാണം.” താൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന ഈ നിർമ്മാണപ്രക്രിയയ്ക്ക് നിസ്തൃലമായ ഒരു ദൃഷ്ടാന്തമതെ ‘മൺത്.’ ഇതിലെ സർദാർജി ഒരു സന്ദർഭത്തിൽ വിമലയോടു പറയുന്നു. “അതാണുഭേദത്. നിങ്ങളുടെ പശ്ചാത്യലം മുഴുവൻ എനിക്കു മറ്റുള്ളവരോടു ചോദിച്ചിരിയാം. ഒരു നുറുക്കുട്ടം കാര്യങ്ങൾ, അതെല്ലാം കൂടിയാവുമ്പോൾ നിങ്ങൾക്കു ചിത്രത്തിൽ ആയിരം വേരുകളും ചില്ലകളും ഹലകളുമെല്ലാം വന്നുകൂടുന്നു. നിങ്ങൾ ഒരു ബിന്ദുമാത്രം.”(77) ഇവിടെ വിവക്ഷിക്കുന്ന ആ വേണ്ടതെന്നോ, അത് ഈ നോവലിൽ അനുഷ്ഠിച്ചിരിക്കുന്നു. ‘മറ്റുള്ളവരോടു ചോദിച്ചിരിയാവുന്ന ഒരു നുറുക്കുട്ടം കരയുണ്ട്’ -അതായത്, സുചനകളുടെ നുലുപിടിച്ച് വായനകാരന് സയം നിർഭരിച്ചെടുക്കാവുന്ന വസ്തുതകൾ- എഴുതിച്ചേർത്ത്, എത്തിനു നോവലിന്റെ വെകാരിക്കത്തെ വെറും ബിന്ദുവായി വെട്ടിച്ചുരുക്കണാം? ഇതാൻ പല നോവലിനും നേരിടാറുള്ള പാളിച്ച് ഈ കാട്ടു പടലും നീകിണി, ആവശ്യമുള്ളതു മാത്രം നിർത്തുക. അപ്പോൾ കാണാം. വെകാരിക്കത വിരിയുകയായി, തെളിയുകയായി, ‘മൺത്’ന്റെ വിജയം ഈ വെളിച്ചുത്തിൽ വിശദമായ പാംമർഹിക്കുന്നു.

ശില്പസംഖിയാനത്തിലെ ഈ നിഷ്കർഷയോടിണക്കി പരിശോധിക്കാം നുള്ള മറ്റാരു സംഗതി, എ.ടി.യുടേയും മറ്റും തലമുറ പ്രായേണ സ്വികരിച്ച നുതനമായ ഒരു നോവൽസകല്പവമാണ്. തനി ബാഹ്യം, ഭാതികം എന്ന പാകം വിട്ട്, തരളമായ ഭാവപരതയുടെ ആന്തരിക്കലേക്കും ആത്മനിഷ്ഠത്തിലേക്കും ഈ തലമുറയുടെ കൈയിൽ നോവൽ പരിശീലനയായിരുന്നു. നടെ ഉന്നയിച്ച്, ‘മൺത്’ന്റെ സംഗീതസാരൂഷ്യം ഇങ്ങോട് അന്തിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

സംഗീതം ഉദാരമാണ്; കാരണം, അതിന്റെ ഉല്ലാസപത അർത്ഥവോധയതിന്റെ ആലംബമില്ലാതെയും ആനന്ദം പകരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞുവാലോ - ‘അർത്ഥം’കൊണ്ടു വിവക്ഷിക്കുന്നത് ‘പ്രയോജനം’ എന്നാണെന്നീൽ, ‘മൺതി’ന്റെ നിലയും വിഭിന്നമല്ല. എന്നുവെച്ചാലോ, ഇവിടെ ഉദ്ദേശ്യം ഇത്രമാത്രമാണ്: പ്രത്യുക്ഷമായ പ്രയോജനം മൃഗനിർത്തി കൂതിക്കുള്ള വിലയിരുത്തുന്ന ഒരു പ്രവണത ഇവിടെ മുഴുത്തിരുന്നുവാലോ, ‘മൺത്’ ആ പ്രവണതയെ നിരുത്താഹപ്പെടുത്തുന്നു. ഈ കൂതിയെന്നുംബന്ധിച്ചിട്ടേതാളം പ്രയോജനം തിട്ടപ്പെടുത്തുക അതെ എഴുപ്പുമല്ല. കൂതിയുടെ പ്രയോജനം അതുണ്ടതുന്ന അനുഭൂതിയിൽ അന്തർഭവിക്കുക, ആ അനുഭൂതിയിൽക്കവിഭ്രംതാനുമാകാതിരിക്കുക- ഇത്തരമാരു പ്രതിഭാസത്തിന്റെ മികച്ച ഉദ്ഗമമത്ര ‘മൺത്.’

പ്രത്യുക്ഷമായ പ്രയോജനമെന്നത് സാമുഹിക ഘടകവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടു തിരക്കാണാണല്ലോ മിക്കവാറും പേരിൽത്തട്ടുക്കാർ. ഒരു കാലത്ത് നിംബു വിമർശനത്തിൽ വേണ്ടതിലേറെ വേരോടിയിരുന്നുവോ എന്നു പേടിക്കേണ്ട ഈ ഏർപ്പാടിനുനേരേ ‘മൺത്’ ഉദാസീനത യാവാം പുലർത്തുന്നത്. സതേതരനെ സാമുഹിക ഘടകത്തിന്റെ അതിപ്രസരം സമ്മതിക്കുന്ന ആളുള്ള എം.ടി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ‘നാലുകെട്ടും’ ‘അസുരവിത്തും’ ഒക്കെ അക്കാദ്യത്തിൽ അഭികാമമായ അനുപാതവോധം പാലിക്കുന്നു. ‘മൺതി’ന്റെ നിലയാവട്ട, കുറേകൂടി അന്തർമുഖമാണ്. ‘മൺത്’ വ്യക്തിയുടെ കമ്മയാണ് എന്ന് വാദത്തിനുംബന്ധിതയില്ലാം അവകാശപ്പെട്ടാവുന്നതരതെ. വ്യക്തിയുടെ ശബ്ദമായ ഹൃദയം തെടിക്കൊണ്ട് പുതിയ അഭിരുചി ഇതിനും തിരിയുകയുണ്ടായി എന്ന അംശവും അനുസ്മരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ആ ഹൃദയത്തിൽ അലകളും ധർത്തുന്ന പ്രധാനപ്രടക്കം എന്നതാണ് ഇവിടെ സമൂഹത്തിന്റെ പ്രസക്തി. സമൂഹത്തെ ഇങ്ങനെ പിന്നിലേയ്ക്ക് ഒരുക്കിനിറ്റത്തി, അതിൽനിന്നും നിറന്നുതെളിയുന്ന ചിത്രം എന്ന നിലയ്ക്ക് വ്യക്തിയെ പുരസ്തലത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കുക- ഇങ്ങനെയാരു സകലപം വിപുലമായി പ്രചരിക്കുന്ന സന്ധിയിലാണ് എം.ടി. നോവലുകളുടെ, വിശ്വഷിച്ചും ‘മൺതി’ന്റെ പിറവി.

ഇതിനുമുകളിൽ, സാമുഹികമായ അർത്ഥവ്യാപ്തി അപ്പാട നിശ്ചയിക്കുന്നു എന്നല്ല? അവസ്ഥയുമായ ഏതെരാരു കലാസൂഷ്ട്രിക്കും വയ്ക്കും അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ. അമുഖം, അടിയോളം ചെല്ലുവോൾ, വ്യക്തിയുടെ കമ സമുഹത്തിന്റെ കമ എന്നല്ലാം വക്തിരിക്കുന്നതേ അനാസ്പദമല്ല? വ്യക്തിയെ ചിത്രീകരിക്കുക- അതുതനെ സാഹിത്യത്തിൽ സമൂഹത്തെ ചിത്രീകരിക്കാനുള്ള സഹാധമായ മാറ്റുകളിലും വിശ്വഷത്തിലും സാമാന്യം എന്നു വേണ്ടെങ്കിൽ സാങ്കേതികമായി വ്യപദ്ധിക്കാം. സമൂഹത്തിന്റെ കാതലായ ഭാവസത്തെ താൻ എങ്ങനെ കാണുന്നുവോ, അതിനുതുപമായി, ആ ഭാവസത്തയുടെ പ്രാതിനിധിയുമുള്ള വ്യക്തിയെ എഴുതുകാരൻ അവതരിപ്പിക്കുന്നു. ആ വ്യക്തിക്ക് അപ്പോൾ അനുവാചകനെന്നുംബന്ധിച്ചിട്ടേതാളം സവിശേഷ വിതാനത്തിൽ മാത്രമല്ല സാമാന്യ വിതാനത്തിലും പ്രസക്തി ലഭിക്കും. ഈ കലാമർമ്മം ഏറെ വിസ്തരിക്കുന്നില്ല- ഒരു ദൃഷ്ടാന്തംമാത്രം ശ്രദ്ധിച്ചുകൊള്ളുന്നതു. ‘മൺതി’ൽ വിമല കാണുന്ന താക്കത്തെ ഇതാ ഇങ്ങനെ വിവരിക്കുന്നു: “ബോട്ടുകൾ മിക്കതും രണ്ടുത്തും കുറിക്കാലുകളിൽ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്നു.

വെണ്ണണൽ കാണാവുന്ന കരകളിൽ താരാവുകൾ കൊത്തിപ്പറുക്കുന്നുണ്ട്. ഓളങ്ങളിൽ ഒഴുകിയെത്തിയ ബഹുവർണ്ണങ്ങൾ പൂർണ്ണ പോങ്ങുതടികളിലും വെള്ള വെള്ളത്തിലേയ്ക്ക് ചാണ്ടുകിടക്കുന്ന മരച്ചീലുകൾക്കിടയിൽ കുടുംബങ്ങിടനു ചാണ്ടുകയാണ്.” (26) ഈ വാക്കുങ്ങൾ യഥാഗ്രൂതത്തിൽക്കെ വിയുന്ന ചില ധനിവിതാനങ്ങളിലേയ്ക്ക് ചിരക്കവിടർത്തുന്നതായി വേണ്ട വിചാരിക്കാൻ? ആധുനിക ജീവിതത്തിൽന്റെ അന്തർഭാവത്തെ ആക്രയാലോ ഇവിടെ വ്യംഗ്യംഡിയിൽ സംഗ്രഹിക്കുന്നത്? ആ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ബോട്ടുകളും കൊത്തിപ്പറുക്കുന്ന താരാവുകളും, നിശ്ചിത മേഖലയിൽ വന്നപാടു ചന്തം എന്ന മട്ടിൽ നിഷ്പന്മായി ജീവിക്കുന്നവരും, വരുതിയിൽ തടയുന്ന ലഘുസന്തോഷങ്ങൾക്കു കൊക്കിലിട്ടു കൊരിക്കുന്നവരും, അധികംപേരും അർത്ഥമോ ലക്ഷ്യമോ അറിയാതെ, അതിനാൾക്കപോലും ചെയ്യാതെ, ജീവിതം എന്ന ഈ സക്കിർണ്ണപ്രവാഹത്തിൽ താനേ ഒലിച്ചുപോവുകയാണ്- ‘ഓളങ്ങളിൽ ഒഴുകിയെത്തുന്ന ബഹുവർണ്ണങ്ങൾ പൂർണ്ണ പോങ്ങുതടികൾ’ തന്നെ ചിലപ്പോൾ കുടുമ്പത്തിലെ മരച്ചീലുകൾക്കിടയിൽ കുടുംബങ്ങിടനു കുറച്ചുനേരം ചാണ്ടുകും. കുറച്ചുനേരം മാത്രം. തുടർന്ന് പശ്യപോലെ ഒഴുകുകയായി. ഒഴുകേണ്ട എന്നു മോഹിച്ചാൽപ്പോലും ഉറച്ചുനിൽക്കാൻ വയ്ക്കുകയാണ്- ‘ഓളങ്ങളിൽ ഒഴുകിയെത്തുന്ന ബഹുവർണ്ണങ്ങൾ പൂർണ്ണ പോങ്ങുതടികൾ’ തന്നെ ചിലപ്പോൾ കുടുംബങ്ങിടനു മരച്ചീലുകൾക്കിടയിൽ കുടുംബങ്ങിടനു കുറച്ചുനേരം ചാണ്ടുകും. കുറച്ചുനേരം മാത്രം. തുടർന്ന് പശ്യപോലെ ഒഴുകുകയായി. ഒഴുകേണ്ട എന്നു മോഹിച്ചാൽപ്പോലും ഉറച്ചുനിൽക്കാൻ വയ്ക്കുകയാണ്- ‘ഓളങ്ങളിൽ ഒഴുകിയെത്തുന്ന ബഹുവർണ്ണങ്ങൾ പൂർണ്ണ പോങ്ങുതടികൾ’ തന്നെ ചിലപ്പോവുന്ന ഈ അനുമാഭാവം- ‘മൺതി’ൽ സാന്ദ്രമാവുന്നു. ഈവിടെ വിശ്വഷിച്ച് ഒരു ചട്ടുലതയും ഇല്ല. തന്നെ വലയം ചെയ്യുന്ന അവന്നുമെയെ അതിലൊലിക്കാൻ വിമലയുടെ ഭാഗത്തുനിന്ന് ഒരു ചലനവുമില്ല. ഒലിക്കൽ, ഒടുസമയത്തെയ്ക്കു കുടുംബങ്ങിടനു ചാണ്ടുകും, വീണ്ണും ഒലിക്കൽ- ഈതാണ്ണോ ഈന് ജീവിതം. ഈങ്ങനെ ഒലിക്കാൻ വിട്ടുകൊടുക്കാതെ, ഒഴുകിനെ തിരായി നീരുന്നുവരോ, അതിനെ അഭീഷ്ടത്തിനൊന്നാത്തവണ്ണും നിയന്ത്രിക്കുന്നവരോ- ഓ, അത്തരക്കാർ എത്ര വിരളം!

ഈ അനാസ്ഥ, അലസത, അകർമ്മാന്തര, അവനവന്നൊടുത്തനെന്നയുള്ള ഈ അപരിചിതത്വവും അനുമാഭാവവും- ഇതൊന്നും ‘മൺതി’ലെ വിമലയുടെ മാത്രം മാനസികപാകമല്ല. ഏറിയോ കുറഞ്ഞൊരു പുതിയ തലമുറ പരക്കേ ഇതു പക്കുവെയ്ക്കുന്നു. അച്ചുന്റെ മരണം, തന്നെ അശായമായി മമിച്ചുകള യുന്ന ഒരാലാതമായെക്കുമെന്ന് തുടക്കം തൊടു ഭയപ്പെട്ടുപോന്ന വിമല, ഒടുക്കം, നീർണ്ണായകമായ ആ നീമിഷത്തെ നേരിട്ടുണ്ടോ; കൂമികൾ വാക്കുകളിൽ “ഈശ്വരാ എനിക്കെന്നേരോ തകരാറുണ്ട്. എന്നു കരയാൻപോലും കഴിവില്ലാണ്ണോ.... തന്റെ കാലടിവെപ്പുകൾ പത്രനിലില്ലെന്ന് അവണ്ണാർമ്മിച്ചു. ദുഃഖത്തിന്റെ നീർപ്പാടകൾ മനസ്സിലേക്ക് ഇരഞ്ഞിവരുന്നില്ല. പ്രഭാതത്തിൽ, അശ്വര മൺിക്ക്, എന്റെ അച്ചുൻ മരിച്ചു.... മരണത്തിന്റെ വാർത്തയുടെ മുവിൽ, നീർച്ചു ശിയിൽപ്പെട്ട ഒരു പുല്ലക്കാടപോലെ, ആടിയുലത്തെ നില്ലുഹായയാവുന്നതു മനസ്സിൽ കണക്കിരുന്നു. എന്നും സംഭവിക്കുന്നില്ല. കന്തത ശാന്തത മാത്രമാണ് മനസ്സിൽ:” (28)എന്നൊരു അനുകമ്പാർഹമായ നില! പുതിയ തലമുറയെ ‘പൊള്ളമനുഷ്യർ’ എന്നു വിശ്വഷിപ്പിക്കാറുണ്ട്. എത്ര ദയനിയമാണ് ആ വിശ്വഷണത്തിലെ വിവക്ഷ! അതായും സന്ദർഭങ്ങളിൽ ആവശ്യവും അനുതുപവുമായ വെവകാരികസ്പദത്തിനുള്ള നെന്നുശ്രീകതപോലും നമുക്കു നഷ്ട

പ്പെട്ടിരിക്കുകയാണോ? ‘നേരം പുലർന്നതിയാവുന്നതിൽ കണക്കാരുന്ന നാൾവഴിക്കുങ്ങളുമായേ’, അണവും സംക്രാന്തിയും ഞാറ്റുവേലയുമൊന്നും തന്റെ കലാഭരിൽ കാണാനില്ലാതായി എന്ന് ഓ.എൻ.വി.കുറുപ്പ് ഒരു കവിത തിൽ ('മയിൽപ്പീലി'യിലെ 'താമരവിത്ത്') ആവലാതിപ്പേട്ട് ഇവിടെ അനുസ്മരിച്ചുപോവുന്നു. ഇല്ല, നമുക്ക് ഒരു വിശേഷവും കാണാൻ കഴിയുന്നില്ല. നഷ്ടസ്വപ്നങ്ങളുടെ തപ്തസ്മൃതി വിതരിയ വെണ്ടപാരമാണ് മനസ്സിൽ, മുന്നോട്ടു നോക്കുന്നോമോ, മുടൽമണ്ണയും....

തന്നെപ്പുഴയുടെ മൺതിനു നടക്ക് വിമലയ്ക്ക് ആരുകെ ഒരുദിംഗം ഹരസാണല്ലോ. അവിടെ മുറ്റത്തെ ഉയർന്ന കമ്പിക്കാലിലെ വിളക്ക്, ഇലപ്പടർപ്പുകൾക്കിടയിലും, കരയുന്ന ഒരു നക്ഷത്രംപോലെ, മുനിഞ്ഞു നില്ക്കുന്നത് അവർ അകലെവനിന്നു കാണുന്ന അനുരതമായ ഒരു ഘടനയുണ്ട് ഈ നോവലിൽ (32), അഴിവുകാലത്തുപോലും വിമല ആ ഒരു നക്ഷത്രത്തിനു ചോദെ ചുരുഞ്ഞകുടുമ്പുന്നു. അച്ചുൻ മരിച്ച വീടിന്റെ ആകുലതയിൽനിന്ന് അവർ ആ നക്ഷത്രക്കീഴിലേയ്ക്കുതന്നെ ഓടിപ്പോരുന്നു. പകേഷ ആ നക്ഷത്രം കരയുകയാണ് എന്നോർക്കുക! ബോർഡിംഗ് ഹാസിൽ മുറ്റത്തെ വിളക്കു മുനിഞ്ഞു നില്ക്കുന്നതായി കല്പിച്ചതിലെ പൊരുത്ത്, അവിടെ വിമല പിന്നിടുന്ന വിരസമായ നിത്യതന്മിത്തികത്തിലേയ്ക്കു നീളുന്നു. അവിടത്തെ വരാന്തയിൽ നിരത്തിവെച്ച പുച്ചടികളിൽ ‘ചെടികൾ വരഞ്ഞുണ്ടാണ്’യിരിക്കുന്നു. (50) അവിടെ അമർസിംഗ് ആഹാരം കൊണ്ടുവരിക, ‘പണ്ഡു ചിത്രപ്പണികളുണ്ടായിരുന്നു എന്നോർമ്മിപ്പിക്കുന്ന വാർഷിക്കുടേ’യിലാണ്. (56) അവിടത്തെ മെത്ത എപ്പോഴും ‘എത്രോ ഒരിജിനിവിയുടെ ശരീരംപോലെ തന്നുത്തുകൂഴശമ്പളിക്കുന്നു, (51) ഇത്തരം സുചനകളിലൂടെ സുക്ഷമമായി നമുക്ക് ആ വിരസത പിടിപ്പെടുകകാം. പിടിപ്പെടുകയുമ്പോഴാവുടെ, നമ്മുടെ തന്നെ നിത്യതന്മിത്തികത്തിന്റെയും, അതിനടയിൽ തന്റെങ്ങുന്ന സപ്പനങ്ങളുടേയും നിലയെക്കുറിച്ച് നെടുവിർപ്പിടാതെ വയ്ക്കുന്ന അവസ്ഥ നമ്മുടെ സാഖേന്ദ്രിയത്തെ ഇങ്ങനെ ചില സാന്ദ്രപ്പായകളിലേക്ക് അഴിച്ചുവിടാതിരിക്കയില്ല.

ഹതുതന്നെയല്ലോ സാരാംശത്തിൽ സാമുഹികഭാവം? അല്ലാതെ, “സുധാർക്കുമാർ മിശ്ര വിമലയെ വണിച്ചു; വൃത്തികെട്ട് പുരുഷമേധാവിതാം; അനീതി, അക്രമം” എന്ന മട്ടിൽ എഴുത്തുകാരൻ തിരിഞ്ഞുനിന്ന് കൈ ചുരുട്ടുക്കതന്നെ വേണമെന്നുണ്ടോ? നിരാസവും നിശ്ചയവും വിസ്തവവും വിശ്യാസവുമുണ്ടും എന്നു നിർബന്ധിക്കുകയാണെങ്കിൽ നിവൃത്തിയില്ല. അതാക്കെ താരതമ്യേന ബാഹ്യമായ താമാർത്ഥ്യങ്ങൾ മാത്രം - ‘മറുള്ളവരോടു ചോദിച്ചിരിയാവുന്ന നൃഗുകുടം കാരുങ്ങൾ’ അതിനേകാൾ ആന്തരമായ അനുഭവസത്യമാണ്, ആ നൃഗുകുടം കാരുങ്ങൾക്കിപ്പട്ടപോവുന്ന കമ്മാപാത്രത്തിന്റെ അന്തർമാന്ത്യം ഇന്നത്തെ എഴുത്തുകാരൻ്റെ കാമയേനു.

‘മൺതി’ൻ്റെ ശില്പഗഢാലിന്തയ്ക്കാസ്പദം, എന്നായാലും, ഈ അനുഭവസത്യത്തിൽ മാത്രമുള്ള അഭിനിവേശമാത്രം. അങ്ങനെയറ്റം അന്തർമുഖവും ആത്മാവിഷ്കാരപരവുമാണല്ലോ ഈ നോവൽ. അതുകൊണ്ട് ഇതു കവിത തന്നെ. എന്നും അന്തർമുഖമായി അവതരിപ്പിക്കുക, ആത്മാവിഷ്കാരത്തിന്റെ

ശൈലിയിൽ അനാവരണം ചെയ്യുക- അതാകുന്നു കാവ്യാത്മകതയുടെ രഹസ്യം. ‘മൺറി’ലെ ഒരു സന്ദർഭം ഈ രഹസ്യം സ്ഥാപിക്കാതിരിക്കുന്നില്ല: “അല്ല, കവിതയല്ല. കമ പരിയുകയാണ്. കമകൾ ആത്മാവിൽ നിന്നൊഴുകുമ്പോൾ കവിതയാണ്.” (73) അതെ മികച്ച ഭാവഗാനം എന്ന് ഈ നോവല്ലിയെ ഭദ്ര മായി വിലയിരുത്താം. അനുച്ചിതങ്ങളും ഉപേക്ഷിച്ചു, കാവ്യാത്മകമായ ഏകാഗ്രത അതു സുക്ഷ്മമായി ഇവിടെ ദിക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. അപസ്വരങ്ങൾ ഒഴിവാക്കി, ഏല്ലാത്തന്ത്രികളും ഏകഫലോന്തരവമായി ഉൾശ്രദ്ധിച്ചു, അപൂർവ്വമായ നാടലയം ചമയ്ക്കുന്ന കലതന്നെ ഈത്. ‘മൺറി’, അതിനാൽ, നോവലിലെ സംഗീതമരു.

മഹലിക്കാഡാവതെ സ്വപർശിച്ചുണർത്തുക എന്ന മാസ്മരശക്തിയുണ്ടാക്കുന്ന സംഗീതത്തിന്. ‘മൺറു’ അതു ചെയ്യുന്നു. ബാലിശമായി തോന്നുമോ എന്തോ; എന്നാലും എൻ്റെ ഒരുുഭവം ഞാനിവിടെ വെളിപ്പെടുത്താം: ഭാസ്കരൻ്റെ പഴയ ഒരു ചലച്ചിത്രഗാനമുണ്ട്- ‘അഞ്ജനക്കണ്ണിശ്വരി’ എന്നാരംഭിച്ചു, ഏതോ കടത്തനാടൻ തന്മുഖിയുടെ കാത്തിരിപ്പ് തികച്ചും ഭാവവ്യഞ്ജകമായി പകർത്തുന്ന ഓ, ഏകാന്തതയിൽ, ചുറ്റും ഉറഞ്ഞുകൂടുന്ന നിർബ്ബന്ധതയ്ക്കു നടുക്ക്, നന്നാതു ഇതുണ്ടാക്കുന്ന ഇവ ശാന്ത കേൾക്കുകയാണെന്നിരിക്കുട്ട്; എൻ്റെ മനസ്സിൽ ഇതുണ്ടാക്കുന്ന തരളതയുമായി ഏതെല്ലാമോ തലങ്ങളിൽ ബന്ധപ്പെട്ടുകിടക്കുന്ന ‘മൺറു’ഉണ്ടാക്കുന്ന തരളതയും. രണ്ടും സ്വപർശിക്കുന്ന മഹലിക്കാഡം, വിഷാദത്തിന്റെ ലയം കലർന്ന പ്രതീക്ഷ എന്ന നിലയിൽ എന്തെ മധുരമാണെന്നോ! ‘കാത്തിരിപ്പിന്റെ കമ’ എന്ന് ‘മൺറി,’ പണ്ട് നിർവ്വചിക്കുപ്പിടിക്കുന്നയുണ്ട്. (കാടുമാടം നാരായണൻ) വളരെ അർത്ഥഗർഭമാണ് ഈ നിർവ്വചനം. കാത്തിരിപ്പ് എന്ന നിത്യതരുമായ ആ കാല്പനിക്കാഡാവമുണ്ടാക്കും, അതാണ് ‘മൺറി’എൻ്റെ പ്രാണിക്കേതന്നും. ഏതു ശൃംഗതയ്ക്കു നടുക്കം എന്തെ കിലുമെന്നു പ്രതീക്ഷിക്കുക; പ്രതീക്ഷ സാക്ഷാത്കരിക്കാമെന്നു വിശ്വാസമുണ്ടായിട്ടും; എന്നാലും അസ്തിത്വത്തിന്റെ ഏകാധാരം എന്ന നിലയ്ക്ക് അതിൽ പിടിച്ചു തുണിക്കോളുകയേ നിവൃത്തിയുള്ളതു. വിവർജ്ജനമായി ദിവസങ്ങൾ കടന്നുപോകവേ, വെറുതെ ആ പ്രതീക്ഷയിട്ടു തിരുപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കു- ഈ പ്രവണതയുടെ പ്രതീകങ്ങളാണ് ‘മൺറി’ലെ വിമലയും ബുദ്ധുവുമെല്ലാം.- “നാമെല്ലാം കാത്തിരിയ്ക്കുകയാണ്, ബുദ്ധു. ഓരോ വർഷവും ഈ നഗരവും കാത്തിരിക്കുന്നു. അതിലിട്ടുകും ദിവസങ്ങൾ പോകുന്നു. ചുക്കാൻ വീഴുന്നും തെരിക്കുന്ന നിർപ്പോളുകൾ. കാത്തിരിക്കാൻ നിന്നുക്കാരു ശോരം സാഹിബിന്റെ ശായയുണ്ട്. നീല തെരംവുകൾ തുടക്കുന്ന ഒരു മുഖമായി തിക്കും മറ്റാരാർക്ക്.” (73) ഈ ഭാഗം, അങ്ങനെ, ‘മൺറി’എൻ്റെ ഭാവസ്വത്തെ സംക്ഷേപിക്കുന്നു. ആ നഗരം തന്നെയും “കമിക്കാലുകളിൽ ചായം പുശിനടപ്പാടകളിൽ വെള്ളയും കതിനുവും വിശിച്ചു” (73) ആർക്കു വേണ്ടിയോ കാത്തിരിക്കുകയാണുണ്ടാക്കും! കുടല്ലുരിന്റെയും അവിടത്തെ നാലുകെട്ടിന്റെയും മൊക്കെ കാമികനായിരുന്ന എ.ടി ‘മൺറി’ൽ മറ്റാരു പശ്ചാത്തലം സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നതു യാദ്യപ്പിക്കമല്ല. സിനിമയിൽ പതിവുള്ളതുപോലെ കേവലം പ്രാർശനപരതയും ത്രസ്സിപ്പിലും അതിനു പിന്നിൽ, താൻ പകർത്തുന്ന ഭാവം: ശരിക്കും ഉരുത്തിരിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന കണക്കെയുണ്ടാക്കും ആ നഗരം.

രു മാസത്തൊള്ളം മാത്രം പുലരുന്ന ‘സൈസ്’നു വേണ്ടി ഓരോ കൊല്ലിവും മാറിമാറി കാത്തിരിക്കുക - ഇതിൽ, മനുഷ്യസഭാവത്തിൻ്റെ ഘടനയെക്കുറിച്ച് തനിക്കുള്ള വീക്ഷണങ്ങൾക്കിയാവാം എഴുത്തുകാരൻ കണ്ണടത്തുന്നത്.

പ്രതീക്ഷയെ അനിവാര്യമായും ആവരണം ചെയ്യുന്ന വിഷദംപോലെ ആ സാരഭത മണ്ണമുട്ടിക്കിടക്കുന്നു. അതെ, പ്രതീക്ഷയ്ക്കു വിഷദാദത്തിന്റെ പരി വേഷമുണ്ടാക്കുന്നതിന്തെ പ്രധാനം. വെറും പ്രതീക്ഷയ്ക്കു വില കുറവാണ്. ‘മൺതി’ലെ പ്രതീക്ഷ ആ വിധത്തിൽ അന്തര്ല്ലാശുന്നുമല്ല. അതൊരു തത്ത്വം ശാസ്ത്രത്തിന്റെതന്നെ തലമണ്ണയുന്നു. കാത്തിരുന്നു സപ്പനം കാണുക; അതോടൊപ്പുംതന്നെ, കാത്തിരുന്നതൊന്നും കൈവരുന്നില്ലെല്ലാ എന്ന് ഓർത്തി രുന്നു നിശസിക്കുകയും- ഇതു രണ്ടും ഇതു നോവലിന്റെ ചക്രവാളത്തിൽ ചാരുതയോടെ ആദ്ദേഹിക്കുകയും അലിഞ്ഞുചേരുകയും ചെയ്യുന്നു. ഏറ്റവും കാവുംതമക്കയ ഈ ക്രമപരിക്കെ ചക്രവാളമാണ് ‘മൺതി’നെ ഇത്രമേൽ മനോ ഹരമാക്കുന്നത്. ‘ആരു വനനില്ല’ എന്നറിഞ്ഞിട്ടും, ബോട്ടു തൃശ്ശൂതുന്നീഞ്ഞിയ പ്ലാർ ജലപുരപ്പിൽ നീംബുകിടക്കുന്ന വള്ളം വഴിത്താരയിലേയ്ക്കു നോക്കി നിന്നുകൊണ്ട് ഇതിലെ വില പിറുപിറുക്കുന്നുണ്ട്: “വരാതിരിക്കില്ല.” (40) അങ്ങനെന്നയാണ് ഈ നോവൽ അവസാനിക്കുന്നത്. ഏതു ഭാവുകതവും അവിടെ തരളമാവാതിരിക്കില്ല.

ഈ വക ‘പൊന്നാർ’ഔർക്കു (Sentiments) പുറമെ, കനപ്പട്ട രു നോവൽ വായിച്ചാലഭാരം കയ്യത്തുറ്റു അനുഭവവും ‘മൺതി’ സാമാന്നിക്കുന്നുണ്ട്. അതിനു സമർത്ഥമാണ് സർബാർജി എന്ന കമ്പാത്രം. ‘മരണം റംഗബോധമില്ലാത്ത ഒരു കോമാളിയാണ്’ എന്നു നിരീക്ഷിക്കുന്ന (46)- “മരിച്ചുപോയവരെ ഓർത്ത് ഉറക്കം കളയരുത്. ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവർ ഒരുപാടുംഡല്ലോ ഭൂമിയിൽ” എന്നു വിമലയോടു നിർദ്ദേശിക്കുന്ന (47)- ആ മനുഷ്യൻ വല്ലാത്തൊരു മാതൃകതന്നെ. ഫലിതവും തത്തച്ചിന്തയും ഒക്കെ പൊഴിയുമ്പോഴും ആ മനുഷ്യൻ്റെ ആഴ ഔദ്ധീലെവിടെയോ, തുറന്നുകാട്ടാനാവാതെ, പേടിപ്പിക്കുന്ന മഹം അടിഞ്ഞു കിടക്കുന്നതായി തോന്നുന്നു. (പ്രായത്തിലേരെ പാകത സയം ശാസിക്കുന്നവ ഇംഗ്ലീഷ് വില. “മൃപ്പത്താനു വയസ്സായ ഒരു സ്വന്തി ഒരു നാടോടിപ്പാട്ടു കേൾക്കു നോക്കി ദൃശ്യമാവരുത്.”) (52) എന്ന് അവർ തന്നെതന്നെ താക്കീതു ചെയ്യുന്നു. ഇതിനു നേരെ വിപരീതമായെ സർബാർജി: വിമലയെ ദൃശ്യമാക്കുന്ന ആയാൾ ഉത്സാഹിക്കുന്നു- വെറുതെ; വിശ്വഷിച്ച്, ഒരുദേശവും വെച്ചിടല്ല. ‘ജീവിതം നല്കാൻ മടിക്കുന്നതൊക്കെയും ജീവിച്ചു ജീവിതതോടു വാങ്ങുക’ എന്ന ഉഷ്മമള്ളതയിൽനിന്നായാൾ ആവശ്യത്തിലേരെ ത്രസിക്കുന്നു- തെല്ലാരു പ്രകടനത്വരയോടുകൂടിപ്പോലും. ചുറ്റും മരണം വാപിളർന്നു നില്ക്കുമ്പോഴും, ജീവിതത്തിന്റെ തുഞ്ചയെ എന്നപോലെ, ആ കൊടുമുടിയുടെ തുനാടിതല പുത്തു വലിഞ്ഞുകയറി, ഏതിക്കിത്തു, ‘മരണത്തിന്റെ മുഖം കണ്ടിട്ടുണ്ടോ?’ (48) എന്നു വിളച്ചുചോദിക്കുന്ന വിചിത്രമായ ആ അധ്യഷ്യതയുംഡല്ലോ, അത് ഈ നോവലിന് അഗാധതയുടെ കനം ചാർത്തുന്നു. എന്നൊക്കെയായാലും അന്തിമവിശകലനത്തിൽ നോവലിന്റെ കാസ്പായി അവശേഷിക്കുക കാലയള്ളൽ

കമാപാത്രം മാത്രമാണ് എന്നലിപിപായമ്പുണ്ടകിൽ, ഈതാ അത്തരം കമാപാത്രം ഇവിടെയും- ഈ സർവാർജി. സർവാർജിക്കു മാത്രമല്ല, മറ്റൊരോ പാത്രത്തിനു മുണ്ട്, ഒന്നാരണ്ടാം രേഖകളിൽ ഉത്തരത്തിൽക്കുന്നോൾക്കുടിയും, തിക്കണ്ട തെളിവും മിഴിവും. വിമലയുടെ കുടുംബത്തിന്റെ രേഖാചിത്രം വിശേഷിച്ച് അനുസ്മർക്കാവുന്നതാണ്. ആ സൗദര്യത്തിൽ കുടുതൽ സജീവമാവുന്നു ഈ നോവൽ. ഏകിലും സംഘർഷാത്മകമായ ആ സൗദര്യവും നിയതമായ സംയ മത്തോടെത്തന്നെയാണ് കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നത്.

പിന്നെ കുടുംബത്തിന്റെ ശിമിലത- ആത് എം.ടി.യുടെ സഫിരം പ്രമേയ അള്ളിൽ ഒന്നാണല്ലോ. ഒരു ബന്ധത്തിനുമില്ല പൊരുളും; എല്ലാം വെറും പ്രക ടനു മാത്രം എന്ന ഇരുണ്ട ദർശനമാണോ എം.ടി. സ്നഹുതിപ്പിക്കുന്നത്? സന്നം വിറുകൊണ്ട് വേണ്ടതെല്ലാം നേടി കുടുംബം കർശനമായ ചിട്ടയോടെ പട്ട തന്ത്യത്തിയ ആളാണല്ലോ വിമലയുടെ അച്ചൻ. എന്നിടെന്നും, എത്ര വേഗം അതു ചിതറി വിശേഷിക്കുന്നു! ‘കാലിപ്പിള്ളത് ചുഴിയെറിഞ്ഞിട ചേരയേപ്പോലെ നില്ല ഹായനായി’ (40) അയാളെ കിടത്തുന്നതിലൂടെ, മനുഷ്യവിധിയുടെ നിർദ്ദത്തു കത്തയെക്കുറിച്ച് തനിക്കുള്ള നിലപാടാവാം എഴുതുന്നകാരൻ വെളിപ്പെടുത്തുന്നത്. അമ്മയോടു പോടെ, അനുജൻ, അനുജത്തി- വിട്ടിൽ ആരോടുമില്ല വിമലയ്ക്ക് വല്ല ആത്മബന്ധവും. ഒരു നേരം മുംബന്ധിൽ ഒരു നേരംമുന്ന് അവിടുന്നു രക്ഷപ്പടാനാണ് അവർക്കു തിട്ടുക്കം. വിശ്വാസ്യമായ ഒരു സുഹൃ ദംബന്ധവും അവർ വികസിപ്പിക്കുന്നില്ല. കൈകെ ഒരുതരം ഉപചാരത്തിൽ ഒരു അദുന്നു. ഒറ്റ വിർപ്പിൽ വിലമ മുന്നു കുത്തെഴുതുന്നതായി ഇവിടെ ഒരു ഘടന യുണ്ട് (56). ആ ഉപചാരത്തിന്റെ നില്ലംഗത നമ്മു തെട്ടിക്കുന്നു. കുടുതൽ നിഷ്കളക്കു പ്രതിക്ഷിക്കാവുന്ന രശ്മിപോലും അവരോടു നിർവ്വാജമായില്ല പെരുമാറുന്നത്. വ്യാജവുമായി താഡാമ്പും വന്നു കഴിണ്ട വിമലയ്ക്ക് രശ്മിയുടെ തന്ത്രത്തിന്റെ മറുവരം കാണാൻ വയ്ക്കായ്ക്കയില്ല. മാത്രമല്ല, ‘എന്നും ഓർമ്മിക്കാനുള്ള ഒരു രാത്രി’ (44) തട്ടിയെടുക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടുള്ളതു ആ തന്ത്രത്തിനു മാപ്പുകൊടുക്കാനും അവർ ഒരുക്കമാണ്.

ആക്പ്രാദേ ‘നിയമം നിറവേറ്റല്ലും നയവും അഭിനയം’വുമായി വേണം ജീവിതം എന്ന ചടങ്ങു നീട്ടി കൊണ്ടു പൊയ്ക്കോളാൻ എന്നല്ല ‘മണ്ഠി’ൽനിന്ന് നിർബന്ധിക്കാവുന്ന മനോഭാവം? ആ ചടങ്ങിന്റെ ചാരവർഗ്ഗ തതിൽ വല്ലപ്പോഴും ചെപ്പത്കാരി പൊട്ടിപ്പിക്കുന്നു എന്നതുതു പ്രത്യാശയുടെ പ്രസക്തി. അതിനാൽ പൊള്ളയാണ് എന്നറിയുന്നോഴും ശരി, പ്രത്യാശയിൽ അള്ളിപ്പിടിച്ചോളുക തന്നെ. പോരുകിലോ, ഇന്നയും ഒരംശം: നിത്യജീവിത തതിൽ മിക്കവർക്കും നേരിട്ടേണ്ടിവരുന്ന മട്ടപ്പു ചിത്രീകരിക്കുന്നു എന്നല്ലാതെ, എഴുതുന്നകാണ്ട് അതിനെ ശരിവെയ്ക്കയോ അനുമോദിക്കയോ ചെയ്യുന്നു എന്ന നിഗമനത്തിലേയ്ക്ക് ‘മണ്ഠ’ നമ്മു നയിക്കുന്നില്ല. മറിച്ച് ഇങ്ങനെയാണല്ലോ ജീവിതം എന്ന നില്ലഹായതയുടെ ലോലമായ നെടു വിർപ്പത്ര ഇവിടെ രൂപം കൊള്ളുന്നത്. ഇത് വിമലയെ കലാപത്തിലേയ്ക്കോ അരാജകത്തത്തിലേയ്ക്കോ കയറിച്ചു വിടാൻ അനുഭിക്കുന്നില്ല എന്ന കാര്യം അടിസ്ഥാനപരമാണ്. ഈ അർത്ഥത്തിൽ ‘മണ്ഠ’ ആയുന്നിക്കതയുടെ പ്രക്ഷൃംഖ്യതയിൽനിന്നും അത്തരം പുലർത്തുന്നു. “എത്തിന്- മർത്ത്യായുസ്സിൽ

സാരമായതു ചില മുന്തിയ സന്ദർഭങ്ങൾ- അല്ല മാത്രകൾ മാത്രം.” എന്നു വിശദിക്കുന്ന തരളമായ കാല്പനികതയുടെ താഖഴിയിലേയ്ക്കുതന്നെയാവും ഈ നോവൽ ചായുക.

സാന്ദര്ഭമായ കാവ്യഭാഷയിലാണ് ‘മൺതി’ എൻ്റെ ശില്പപം വാർന്നുവീണിരിക്കുന്നത്. എന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ, പൊതുവേ നോവൽവായനയോടു ബന്ധപ്പെട്ടുതന്നുള്ള ആലസ്യത്തിന് ഇതു വഴിയിൽത്തന്നു എന്നു വരില്ല. സാശ്രദ്ധമായ അപഗ്രഥമനും അർഹിക്കുന്നവയാണ് ഇവിടെ മിക്ക വാക്കുങ്ങളും.

1. “എല്ലാമറ്റ നേർത്തു ശബ്ദങ്ങൾ കൂടിക്കലെൻ്നു താളമുണ്ടാവും പോഴാണ് നിഴ്സ്വദ്ധത തോന്നുന്നത്... നിഴ്സ്വദ്ധത ഒരു സംഗീതമാണ്.”(19)

2. “ഉച്ച്, കാടിനു സംഗീതമുണ്ട്. മഴയ്ക്കും കാറ്റിനും ഭാഷയും സംഗീത വുമുണ്ട്.”(67)

എന്നൊക്കെ തന്നതായ ഒരു സംവേദനത്തിന്റെ താരള്യം പതിഞ്ഞാവാം ചില വാക്യങ്ങൾ കവിത പകരുക. താളം ലയം ധനി മുതലായവ മുഖ്യമായും കവിതയിലെ ഭാഷയിൽ തെടിയാവും നാം ശില്പിയിൽക്കുക. എന്നാൽ ആ സിഡി നോവലിലെ ഭാഷയ്ക്കും അപ്രാപ്യമല്ല എന്നതിന് ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളാണ് ‘മൺതി’-ലെ പല ഭാഗങ്ങളും. “ആദ്യത്തെ പാപം, സ്വർത്തിതവത്തിന്റെ മുട്ടുപടം ചീന്തുന്ന ആദ്യത്തെ വേദന, ആദ്യത്തെ ആഹ്വാദം, ആദ്യത്തെ നിർവ്വചി....” (45) എന്ന മട്ടിൽ ചിലപ്പോൾ ഇവ സിഡികൾ പ്രകടമാവും. പകേജ് ഇത്തും പ്രകടമല്ലാത്ത ഭാഗങ്ങളിലും സംവേദനത്തിന്റെ സുക്ഷ്മമായ സ്വർഗിനി കൊണ്ട് ഇവ ഇരട്ടിയിരിച്ചി ചെല്ലുക എന്നത് ഹിതകരമായ ഒരു സാഹിത്യാനുഭൂതിയത്രെ. വിമലയുടെ ആദ്യത്തെ ലൈംഗികാനുഭൂതിയെ “വട്ടം വീശിവിട രൂന ഓളങ്ങളുടെ മധ്യത്തിൽ താണ്ടുപോയ കളിൽന്റെ അവധിക്കതന്നുംപോലെ ഒരോറുമുത്തം” (47) എന്നവത്തിപ്പിച്ചിതുതൊട്ട്. മൗലികമായ നിരവധി സകല്പങ്ങൾ നിഷ്കൃഷ്ടപഠനത്തിനു വിഷയമാക്കാവുന്നതാണ്. ഭാവത്തിന്റെ സംഗീതത്തിൽ അനുകൂലമാവണം ഭാഷയുടെ ശൃംഗാര എന്ന പൊരുൾ എ.ടി. ഒരിക്കലും വിസ്മരിക്കുന്നില്ല. ഇവ വെളിച്ചത്തിൽ വിശ്വേഷിച്ചും ശ്രദ്ധിക്കേണ്ട ഏതാനും വാക്യങ്ങൾ അവിടവിടെ നിന്നൊരി എളുപ്പം പെറുക്കിനിരത്താം:

1. അണ്ണതുകിടക്കുന്ന ജാലകം തുറന്നിടപ്പോൾ ആവേശത്തോടെ വന്നു കെട്ടിപ്പിടിച്ച ശേഷം മുറിയിൽ കുറ്റബോധത്തോടെ പരുങ്ങിനിന്ന തന്നുത്ത വായു (22)

2. വെയിൽ തെളിയുമോൾ കുന്നിൻചെരുവുകളിൽ മൺതുരുകിയ വെള്ളി ചെയാഴുക്കുകൾ കാണാവുന്നു; ഇന്നലെയുടെ കണ്ണിൽപ്പോലുകൾ. (22)

3. തടാകത്തിനും നഗരത്തിനും മുകളിൽ പണ്ണേപ്പോഴോ പകലുറക്കത്തിൽ കണ്ണ ഒരു സപ്പനംപോലെ പാറിനടക്കുന്ന എപ്പിൽ മാസത്തിലെ ഇളം മൺത് (24)

4. അന്തരീക്ഷത്തിന്റെ മാറിലേക്ക് തറച്ചുനില്ക്കുന്ന ഓടിത്ത അസ്ത്രംപോലെയുള്ള പാറക്കെട്ട് (35)

5. അച്ചുണ്ടെ മരണത്തെത്തുടർന്ന് വീടിലെത്തിയ വിമലയ്ക്ക് അമ്മയുടെ മുറിയിൽനിന്ന് പുറത്തുകടക്കേണ്ടിവരുന്നു അമ്മയോടു യാത്ര പറയാൻ. ഗോമന്ത്യ എന്ന കാമുകൻ കടന്നെത്തിയപ്പോൾ, പുറത്തു വരാന്തയിൽ അവർ

നോക്കിനില്ക്കുന്നത് “അടുക്കള്ളയിൽനിന്നുള്ള അഴുക്കുവെള്ളം ഒഴുകിപ്പോകുന്ന ചാലിലേ”യും (61)

6. ചുറ്റും ആക്രമിച്ചുകയറിയ പൊതക്കാടുകൾക്കുള്ളിൽ പാതിയും മറഞ്ഞുപോയ അസ്വലം (65)

ഓരോന്നും അതായും സന്ദർഭത്തിൽ അങ്ങേയറ്റം സാർത്ഥകമാവുന്നതെങ്ങനെ എന്ന് ഓരോ സാഹിത്യവിദ്യാത്മിയും അനുഭവിച്ചുറിയുകതനെന്നവേണം. ആസാദനത്തിൽ ഇതിലും നല്ല രൂപ സാധനപാഠം വേറെ ആശിക്കാനില്ല.

“കടക ചോദിച്ച രൂപ സാധനം ബാക്കികിടപ്പുണ്ട്. മരക്കരുതേ” (79) എന്നു വിളിച്ചു പറഞ്ഞുകൊണ്ടാണല്ലോ ‘മൺതി’ലെ സർഡാർജി ഒരുക്കം വിമലയോടു വിടവാണുന്നത്. ആരുക്കുന്നിച്ചായാലും, ഏതിനെ കുറിച്ചായാലും, സാഹമല്ല തിലംഞ്ഞാത്ത വാഗ്ദാനമോ, സാക്ഷാൽക്കരിക്കാനാവാത്ത വ്യാമോഹമോ, അങ്ങനെ വല്ലതുമൊന്ന് മനസ്സിലിട്ടു തിരുപ്പിടിക്കാനുണ്ടാവരെട്ട്- അതാണ് സന്ദേശം. ‘മൺതി’ എന്ന നോവൽ അപ്രകാരം എന്നും മനസ്സിലിട്ടു തിരുപ്പിടിപ്പിക്കാൻ അമുല്യമായ മധുരാനുഭൂതിയാണ് പകർന്നുതരുന്നത്. എ.ടിയുടെ “നാലുകെട്ടി”ലെ ഒരു സന്ദർഭം ഇവിടെ അനുസ്മരിച്ചുപോവുന്നു: തലേന്നു രാത്രി അമ്മിനിയേട്ടത്തിയുമായി പകിട്ട് അപൂർവ്വമായ അനുഭവം അയവിറക്കിക്കാണ്ട് അപ്പുണ്ണി, പിറേന്നു രാവിലെ പായിൽ നിന്നു പെറുകിയെടുത്ത കുപ്പിവളപ്പുടുകൾ ഓരോന്നായി കുളത്തിലേയ്ക്കു വലിച്ചേരിയുകയാണ്. “അപ്പോൾ, വെറുപ്പും വ്യസനവും തോനി; അതിനിടയിൽ നിഗുഖമായ ഒരു നീനും തിളങ്ങുന്ന ഒരു വർണ്ണക്കല്ലുപോലെ അവൻ ഒളിപ്പിച്ചുവെച്ചു. ഒറ്റയ്ക്കി തിക്കുന്നോൾ ആരും കാണാതെ പുറത്തെടുത്ത് ഓമനിക്കാനുള്ള നന്നായി രുന്നു അത്.” ഇതുപോലെ, ഒറ്റയ്ക്കിരിക്കുന്നോൾ പുറത്തെടുത്ത് ഓമനിക്കാനുള്ള നന്നാണ് ‘മൺതി’നാർത്ഥക്കുന്ന അനുഭൂതിയും. കേട്ടു മറന്നുകഴിഞ്ഞ ഒരു ഗാനത്തിന്റെ ഇളംബന്ധംപോലെ അതങ്ങനെ പേര്ത്തും പേര്ത്തും മനസ്സിന്റെ സരലീൽ അപ്പേണ്ണാശയി നുറ ചിന്നിവിത്തിന്തുവരും. ‘അമബാ ചില കാലമാ സ്ഥായാൽ മധുരസപ്പനസം സ്മരിക്കുക’ എന്നും വെണ്ണാവെസ്ഥയില്ലോ, ഏതു കലാ സൃഷ്ടിയെല്ലംബന്ധിച്ചും അഭികാമ്യമല്ലോ ആവും അങ്ങനെയാരവസ്ഥ? ‘മൺതി’ ആ അവസ്ഥയിലണ്ണയുന്നുണ്ട്. അതിനെ ആവർത്തിച്ചാവർത്തിച്ച് അയവിറക്കുന്നതോറും നമ്മുടെ സംവേദനശൈലം സാദ്രവും സൃഷ്ടമവുമാവുന്നു, സന്ദേശവും സംത്കൃതവുമാവുന്നു.

കെ.പി.ശക്രൻ

ഓൺ

വായിക്കാനൊന്നുമില്ല. കട്ടിലിൽ കിടന്നു കൈ എത്തിച്ചാൽ കിട്ടാവുന്ന അകലത്തിൽ വെച്ച് രേകിൽ അടുക്കില്ലാതെ കൂടിക്കിടക്കുന്നുണ്ട് പുസ്തകങ്ങൾ. ഏല്ലാം പലപ്പോഴായി വായിച്ചുതീർത്തവയാണ്. അവസാനം കൈയിൽ കിട്ടിയത് അലസമായി മരിച്ചു നോക്കി. സുഗമായ ശരീരം വിറ്റു കിരീടംവരെ വിലയ്ക്കു വാങ്ങിയ ഒരു സുന്ദരിയുടെ കമയാണ്. നാലബന്ധു പേജ് വായിച്ചു. മട്ടപ്പു തോനി. പുസ്തകം മെത്തയിലിട്ടു കണ്ണടച്ചു കിടന്നു.

അടച്ചിട ചില്ലുജാലകത്തിന്റെ നേർത്തത വിടവുകളിലൂടെ തന്നെപ്പ് അതിച്ചു കയറുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

എല്ലാമറ്റ നേർത്തത ശബ്ദങ്ങൾ കൂടിക്കലർന്നു താളമുണ്ടാവുമ്പോഴാണ് നിറ്റിവെച്ചത് തോന്നുന്നത്. ശബ്ദമില്ലാത്ത ഒരവസ്ഥയിലു എന്ന സത്യം അവ ഭോർമ്മിച്ചു. അല്ലെങ്കിൽ നോക്കു, ഇപ്പോൾ എങ്ങും നിറ്റിവെച്ചമാണെന്നു പറയാം. നിറ്റിവെച്ചത് ഒരു സംശയത്താണ്. മുകളിലെ ഒരു പഴയ തട്ട് ഉറ കുത്തി എന്നെല്ലാമോ പൊടിഞ്ഞു വീഴുന്നു. അതിന്റെ കിരുകിരുപ്പ്. അകലത്തവിടേയോ ഉണങ്ങിയ ചുള്ളിക്കാസുകൾ ഒടിയുന്നു. ചീവിട്ടുകളുടെ ദുരെ നിന്നുള്ള ശബ്ദം.

തുലാവർഷത്തിൽ കുതിർന്ന രാത്രിയിൽ വിറങ്ങലിച്ചു നിലക്കുന്ന കവുങ്ങിൻതോപ്പിൽനിന്നെല്ലു ചീവിട്ടുകളുടെ ശബ്ദം കേൾക്കുക? കുമയുണ്ട് മലകളിൽ പകൽ വെളിച്ചുമുള്ളപ്പോൾ കരയുക.... ഒൻപതു വർഷം ജന്തുശാസ്ത്രം പഠിപ്പിച്ച തനിക്ക് ചീവിട്ടുകളുടെ ഹോമിറ്റും അറിഞ്ഞു കുടാ.

കുമയുണ്ണ കുന്നുകളിൽ പകൽവെളിച്ചതിൽ, നിറ്റിവെച്ചതയിൽ, ചീവിടുകൾ കരയുന്നു...

മെഹലം ആർത്രോപാധയാണ്... കൂണ്-?

ഹാശരാ! എന്നെല്ലാം വിധ്യശിത്തമാണു തോന്നുന്നത്!

നിറ്റിവെച്ചതയുടെ സംശയം. പുറത്തെ മുടൽമണ്ണതു മുറിക്കുതേക്കു കടന്നുവന്നു മുക്കിക്കളയുന്നു...

വാതില്ക്കൽ മുട്ടുകേട്ടാണ് കണ്ണു തുറന്നത്.

എത്രേനേരമാണ് മയങ്ങിക്കിടന്നത്? മുറിയിൽ മണ്ണതു കടന്നതല്ല. ഉറക്കത്തിന്റെ നുസ്ഖയും മുടുപടം ഉശ്രന്നുവീഴുന്ന കണ്ണുകളെയാണു കൂറപ്പേട്ടു തേരണം.

വീണ്ടും മുട്ടു കേട്ടു.

മിന്നതെ മരപുലകൾ പാകിയ നിലത്തു നല്ല തന്നെപ്പുണ്ട്.

അമർസിംഗാധികുമെന്നു കരുതിയാണ് വാതിൽ തുറന്നത്. ശർമ്മി

വാജ്പേറ്റിയാൻ.

ഇന്നലെയും ഇന്നു കാലത്തുമായി മറുകുട്ടികൾ സ്ഥലം വിട്ടു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ശ്രമി മാത്രം ബാക്കിയാണെന്ന കാര്യം അപ്പോഴോർത്തത്.

“ടീച്ചർജി, എണ്ണ പോകുന്നു.”

“നല്ലത്.”

രശ്മിയുടെ കട്ടംപച്ച നിറത്തിലുള്ള വുള്ളിക്കോട്ട് തുറന്നിട്ടിരിക്കുന്നു. നേറ്റിയിൽ വലിയ കറുത്ത പൊട്ടും നൃണകുഴികളുമുള്ള രശ്മി. കണ്ണുകൾ നൂതനം വച്ചക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. കൈപ്പുത്തിയുടെ വലിപ്പമുള്ള പുകൾ നിറഞ്ഞ കമ്മീസാൻ ഇട്ടിരിക്കുന്നത്. പ്രായത്തേക്കാൾ കവിഞ്ഞ വളർച്ചയുണ്ട്. ആ ബോധത്തോടെയാവണം, മഞ്ഞ പെയ്യുന്നോഴും അവർ കോട്ട് തുറന്നിട്ടിരിക്കുന്നത്.

“ഇപ്പോൾ ബന്ധുങ്ങോ?”

നാല്പത്തിമൂന്നു പെണ്ണകുട്ടികളുടെ ഉത്തരവാദിത്വം തനിക്ക് ഏല്പിച്ചുതന്നിട്ടുണ്ടോ.

“ഉണ്ട്.... ഹാജരാനിവരെ.”

“അവിടുന്ന്?”

രശ്മിയുടെ കണ്ണുകളിൽ എന്നോ ഒളിച്ചുകളിക്കുന്നുണ്ടെന്നു വെറുതെ തോന്തിയതാണോ? അസാധാരണമായി കറുത്ത ഇമകൾ പിടയ്ക്കുന്നു.

“അവിടെനിന്ന്- അവിടുന്നു വേരു ബന്ധുണ്ട്, ടീച്ചർജി, കണക്കൾ ബന്ധുണ്ട്. പിതാജി ആളെ അയച്ചിട്ടുണ്ട്.”

ചോക്കലറ്റിന്റെ നിറമുള്ള അവളുടെ കവിളുകളിൽ ചോരത്തുടിപ്പു മിനി മറഞ്ഞു.

“ഉം, ശരി.”

പുറത്തു വരാന്തയിൽ കടന്നുനിന്നപ്പോൾ പോർട്ടിക്കോവിലേക്കു കടക്കുന്ന കമാനത്തിനു താഴെ പുറം തിരിഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന ആ ചെറുപുക്കാരനെ കണ്ടു. ചുമർിലെ കമ്പിവലയിട്ട് നോട്ടീസ്‌ബോർഡിൽ പതിച്ച കടലാസുകളെന്നോ വായിക്കുകയാണെന്നാർ.

“ആരാണു വന്നത്, രശ്മി?”

വളരെ അലസമായ സ്വരത്തിൽ ചോദിച്ചു.

രു നിമിഷം താമസിച്ച് രശ്മിയുടെ ഉത്തരം:

“ഉം... ജേപ്പഷ്ടംണ്.”

ആ ചെറുപുക്കാരൻ തിരിഞ്ഞുനിന്നപ്പോൾ വിമല മുഖം കണ്ണു. വെള്ളം രക്കണ്ണുകൾ. നിബോ ജേപ്പഷ്ടം ഈ വെള്ളാരക്കണ്ണുകൾ എവിടുന്നു കിട്ടി എന്നു ചോദിക്കാൻ തോന്തിയതാണ്. മുഖത്തു നിശ്ചല്യം വെളിച്ചവും കയറിയിട്ടി നിംബക്കുന്ന രശ്മി വാജ്പേറ്റിയുടെ കണ്ണുകളിൽ നോക്കിയപ്പോൾ, ദീനമായ ഒരുപ്പത്തെന്നയുണ്ടായിരുന്നു.

“ഉം, പോയ്ക്കോളു്.”

“നമസ്തേ, ടീച്ചർജി.”

“നമസ്തേ!”

അവൾ വരാന്തയില്ലെട നാലടി നടന്ന് കുറേക്കുടി ആത്മവിശ്വാസ തേതാടെ തിരിഞ്ഞുനിന്നു മറഹസിച്ചു.

“ടീച്ചർജി എന്നാണു പോകുന്നത്?”

“നാജൈ.”

ടട്ടും ആലോച്ചിക്കാതെ മറുപടി പറയാം. വെക്കേഷൻ്റെ തുടക്കത്തിൽ

അവരെല്ലാം ചോദിക്കാറുള്ളതാണ്. തിരിച്ചെത്തുന്നോഴും ചോദിക്കും:

“ടീച്ചർജി എന്നു വന്നു?”

ചിലപ്പോൾ ഒന്നും പറയില്ല. ആവർത്തിച്ചു ചോദിച്ചാൽ പറയും:

“ഇന്നലെ.”

ചൗക്കിഡാർ അമർസിംഗ് അതു കേട്ടിട്ടുണ്ട്. പ്രായത്തിന്റെ വരകളും കുറികളും വിണ്ണ ആ മുഖത്ത് ഒരു ചലനവും കാണില്ല.

നാളെയുടെയും ഇന്നലെയുടെയും മദ്യത്തിൽ ഒഴിവുകാലം കടന്നുപോകുന്നു. വർഷങ്ങളിലെ വസന്തങ്ങൾ.

വിമലാജി വെക്കേഷനു വീടിൽപ്പോവാറില്ലെന്ന കാര്യം കൂട്ടികളിലാ രൈറില്ലും അറിഞ്ഞുകാണും. പക്ഷേ, ആരും ചോദിച്ചില്ല, ഇതുവരെ. ആശ്വാസം.

കറുത്ത ട്രാസറിും ഷർട്ടും ഇട ഭോട്ടിയ ചെറുക്കൻ മുതുകത്തു തോല്പെട്ടി ചുമന്നു പുറത്തുകടന്നു. അവൻ്റെ പിറകെ ഇളംമണ്ണ കലർന്ന നിവും വെള്ളാരകണ്ണുമുള്ള ആ ചെറുപ്പുക്കാരൻ. അധാരും പിറകെ തല കുന്നിച്ചുകൊണ്ടു രശ്മി വാജ്പേറിയും.

രശ്മി ഇന്നു രാത്രി വീടിലെത്തുമോ? ത്രു ബന്ധ് കാലത്ത് ഏഴരമൺ ക്രേയേജ്ഹു. ഹൽബാനിയിലെ ടുറിന്റ് ബംഗ്ലാവിന്റെ കാര്യം ഓർമ്മവന്നു. അവളുടെ കവിജൂകളിലെ തുടിപ്പും കണ്ണുകളിൽ പുളയുന്ന പ്രകാശനാളം അളും വരാൻപോകുന്ന നിമിഷങ്ങളെ ശേഖാഷിക്കുന്നുണ്ട്.

റസിഡൻസ് ട്രുട്ടുടെ അധികാരം ഏറ്ററ്റുതൽ, വേണമെക്കിൽ, ഗിരിജാശ കർ വാജ്പേറിക്കു കമ്പിയടിക്കാം: ‘രശ്മി മുന്നു മുപ്പതിന്റെ ബന്ധിൽ ഹസൽഭാനിക്കു പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.’

ചുഴിലിക്കാറു വിശുന രൂ കുടുംബവും വിളറി വിരച്ചുനില്ക്കുന്ന രൂ പെൻകുട്ടിയും- ആ ചിത്രം മനസ്സിൽ ഇപ്പോഴേ കാണാം. വിമല അതു വേണ്ടന്നുവെച്ചു.

കുന്നിനാഞ്ഞിപ്പോകുന്ന റോട്ടിപ്പാതയില്ലെട തവിട്ടു നിറത്തിലുള്ള ബുട്ടിട ചെറുപ്പുക്കാരന്റെ കുടെ ധൂതിയിൽ നടന്നുപോകുന്ന രശ്മിയെ അവൾ നോക്കിനിന്നു. ബർച്ചുമരങ്ങളുടെ സമുഹത്തിനു പിറകിൽ അവളുടെ കോട്ടിന്റെ കടകുപച്ചനിനും മാണ്ഠപ്പോൾ വിമല അമർപ്പതേതാടെ സ്വയം പറഞ്ഞു: ‘നീ എന്ന കബളിപ്പിച്ചുവെന്നു കരുതേണ്ടാ, കുട്ടി!’

പതിനാറാം വയസ്സിൽ അവൾ സ്ക്രൈയായിരിക്കുന്നു.

തിരികെ മുറിയിൽ കടന്നുവന്നു. മുറിയാകെ അലങ്കാലപ്പെട്ട കിടക്കു

കയാൻ. പെട്ടിപ്പുറത്തും റൂഡാൻഡിലിലും കുടിക്കിടക്കുന്ന സാർക്കളാക്കെ മടക്കിവയ്ക്കണമെന്നു കാലത്തു കരുതിയതാണ്. ഉറക്കുത്തിയ തട്ടിൽനിന്നും രാവും പകലും കൊഴിഞ്ഞതുവീഴുന്ന വെള്ളത്തരികൾ നിലത്തും മേശപ്പുറത്തും പരന്നുകിടക്കുന്നു. മുലയിലെ റൂഡാൻഡിലേപ്പോൾ കടലാസുപുകൾ നിറംങ്ങളി വികുതമായിരിക്കുന്നു. സുരൂരേൾ ചിത്രമുള്ള ബാററിക്കെന്നപുനാരുടെ കലണ്ടർ ഇപ്പോഴും ജനുവരിമാസത്തെ കുറിക്കുന്നു. ഇന്നു തീയതി എത്രയാണ്! ഏപ്രിൽ പതിനൊന്ന്.

പുതിയ വർഷം ചലനമില്ലാതെ വെറുങ്ങലിപ്പു നിലക്കുന്നു.

അംബത്തുകിടക്കുന്ന ജാലകം തുറന്നിട്ടും. തന്നെത്ത വായു ആവേശത്തോടെ വന്നു കെട്ടിപ്പിടിച്ചുശേഷം മുറിയിൽ കുറ്റബോധത്തോടെ പരുങ്ങിന്നു.

കുന്നിൽചെരുവിൽ ബോർഡിങ്ങ് ഹാസിരേൾ അതിർത്തിക്കെപ്പുറത്തെ കോട്ടേജിരേൾ പരിസരത്ത് ഒരു നേപ്പാളിച്ചുവരുകൾ ജോലിചെയ്യുന്നുണ്ട്. സീസണിൽ വരുന്ന സഖാരികൾക്കുവേണ്ടി അൽഫോറക്കാരൻ ഒരു കണ്ട്രാക്ടർ പണി ചെയ്ത വിടുകളിലെന്നാണിൽ. ഉടമസ്ഥൻ മരിക്കുന്നതുവരെ ‘ചട്ടകാന്’ എന്നായിരിരുന്നുവരെ പേര്. ചെറുപ്പക്കാരനായ മകൻ അധികാരമേറ്റടുത്തപ്പോൾ എല്ലാ കോട്ടേജുകളുടെയും പേരു മാറ്റി. താൻ ഈ ബോർഡിങ്ങ് ഹാസിരേൾ എത്തിയ വർഷത്തിൽ ചട്ടകാന് ‘ഗോശിയൻ നുകാ’യി മാറ്റി.

ആകാശം നരച്ചു വിളിക്കിടക്കുകയാണ്. നേർത്തത മൺതിൻപടലങ്ങൾ അകലാത്തതെ പെപൻമരക്കാടുകൾക്കിടയിൽ ഉള്ളിയിട്ടു കളിക്കുന്നു. മരക്കുട്ടങ്ങളും ആപ്പിൾത്തോട്ടങ്ങളും കടന്നാൽ കാണുന്ന കുന്നുകൾ വെട്ടിത്തെളിയിച്ചു നശമാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഡിസംബർ മാസത്തിൽ ഉച്ചനേരത്തുനിത്യവും ഈ ജാലകം തുറന്നിട്ട് കുറച്ചിട നോക്കിനില്ക്കാറുണ്ട്. നോക്കെത്തുനേടം മുഴുവൻ കുഴമ്പണ്ടു മുടിക്കിടക്കുന്നതു കാണും.

ദിവസങ്ങൾ പച്ചയുടെയും വെള്ളപ്പിരേൾയും ലോകത്തിൽ നിത്യവും മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തുന്നു. അവസാനം അങ്ങിങ്ങായി വെണ്മയുടെ വീണ്കുടക്കുന്ന മേഘക്കീരുകൾ, ഉരുക്കിത്തീരാത്ത ശിശിരത്തിരേൾ ഓർമ്മക്കുറിപ്പുകൾ, സാക്കി നിലക്കുന്നു.

മലനിരകൾ മാസങ്ങൾക്കുശേഷം ഇളംചുടേല്ക്കുന്ന ചെത്രത്തിരേൾ മധ്യാഹ്നങ്ങൾ. വെയിൽ തെളിയുന്നോൾ കുന്നിൻചെരുവുകളിൽ മൺതുരുകിയ വെള്ളിയെയാഴുക്കുകൾ കാണാവുന്നു; ഇന്നലെയുടെ കണ്ണീർച്ചുപാലകൾ.

അവൻ നോക്കിനില്ക്കു, നരച്ചു ആകാശം തെളിഞ്ഞു. പതുക്കെപ്പുതുക്കെ മലയോരത്തിൽ ഇളവെയിൽ പരന്നു. താഴ്വരയിലെ നടപ്പാതയുടെ വളവിലെ കുറ്റർ ബർച്ചുമരത്തിരേൾ നന്ദവുള്ള ഇലച്ചാർത്തുകൾ തിളങ്ങുന്നു.

മൺതും മേഘവും കലർന്നുനിന്ന വിദുരതയിൽ കൊടുമുടികളുടെ നരച്ചു

ശിരസ്യുകൾ തെളിയുന്നു.

ബോർഡിങ്മേറസിലെ ഇരുപത്തിമൂന്നു മുൻകളിൽ ഈയൊന്നിനേ ഇംഗ്ലീഷ് പ്രാഥമ്യം ഉച്ചയ്ക്ക് വെയിൽ തെളിയുന്നോൾ ജാലകത്തിലുടെ ഫിലിപ്പിൻസാർ തെളിഞ്ഞുവരുന്നതു കാണാം.

മിസ് പുഷ്പാസർക്കാരിന്റെ സുപ്രസിദ്ധമായ മുൻ മുന്നുകൊല്ലം അവർ താമസിച്ച മുൻ. രാജിക്കത്തുനിന്ന് ഓഫീസിൽ കൊടുത്ത ഇരങ്ങിപ്പോകുന്ന നിമിഷത്തിലാണ് അവളെ കണ്ടത്. വരാന്തയിൽവെച്ച് ആരോ പരിചയ പ്പെടുത്തി.

ബോർഡിംഗ് ഹൗസിൽ രാത്രികളുടെ ഏകാന്തതയിൽ തന്റെ മുൻയിൽ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരെനെ സീകരിക്കാൻ തയ്യാറായ പുഷ്പാസർക്കാർ എന്ന ദയകരിയപ്പീര്യായിരുന്നു സ്കൂൾ ജോലിക്കു ചേർന്ന ദിവസം മുതൽ എവിടെയും കേട്ടിരുന്നത്.

കവിജൈല്ലുകൾ ഉന്നി നിലക്കുന്ന ഇന ശോഷിച്ച ചെറുപ്പക്കാരിയെപ്പറ്റി യാണോ ഇവരി പറഞ്ഞിരുന്നത്? കണ്ടപ്പോൾ അതാണ് ആദ്യം തോന്തിയത്.

തന്നെ നിർബന്ധിച്ചു രാജിവപ്പീച്ചു പുറത്താക്കിയപ്പോൾ വന്ന ഒരി വിൽ കയറിപ്പറ്റാൻ വന്നവളോട് എങ്ങനെന പെരുമാറ്റം ഇന അപകടകാരി? ദയമുണ്ടായിരുന്നു.

“എന്റെ മുൻതന്നെ എടുത്തേണ്ടു. അതാണ് എറ്റവും നല്ല റൂ.”

ഒരു കുസാല്യമില്ലാതെയാണ് അവൾ പറഞ്ഞത്. എന്നിട്ടു രണ്ടി നടന്ന ശേഷം തിരിഞ്ഞുനിന്നു.

“ഇക്കാര്യത്തിൽ എന്റെ ഉപദേശം സീകരിക്കാം. തെറ്റുപറ്റില്ല.”

ഒന്തു വർഷങ്ങൾക്കു മുൻപാണത്. ഇന്ത്യരാ, ഒന്തു വർഷങ്ങൾ!

പുഷ്പാസർക്കാർ എവിടെയാണിപ്പോൾ? ഇസ്തത് നഗരക്കാരിയായ ഹോംസയൻസ് ടീച്ചർ ഇടയ്ക്കിടെ പുഷ്പാസർക്കാരിന്റെ ഓർമ്മ പുതു കിംകാരാണിരുന്നു. മുന്നു വിവാഹങ്ങൾ, കോടതിക്കേസ്യുകൾ, ഇംഛേജ്. അവസാനം കിട്ടിയ വാർത്ത ഒരു മതം മാറ്റത്തിന്റെതായിരുന്നു.

പുഷ്പാസർക്കാരിനു മുൻപ്- വിമല കണ്ടിട്ടില്ലാത്ത അംഗത്വകാരിയായ മിസ് ഭക്ത്.

അതിനുമുൻപ്-

മലയോരങ്ങൾ മണ്ണതു വീണു മങ്ങുകയും തെളിയുകയും ചെയ്യുന്നതിനിടയ്ക്ക് ജാലകപ്പഴുതിൽ ചിലപ്പോൾ മുവങ്ങൾ മാറുന്നു.

പുറത്തു തെളിവുള്ള ഒരു സാധാപ്പം രൂപം കൊള്ളുകയാണ്, മാസ അംഗൾക്കുശേഷം.

നും പുറത്തിരഞ്ഞാം.

ജാലകമടച്ചു കൊള്ളുത്തിട്ടു. റൂബർഡിൽ വാതിവലിച്ചിട സാതികളുടെ കൂട്ട തിരഞ്ഞെടുത്തില്ലെങ്കിൽ തിരഞ്ഞെടുന്ന ചുവന്ന ഇലകൾ വിതരിയ സാരി തിരഞ്ഞെടുത്തു. ചുവന്ന ജാക്കറ്റിന്റെ കൈയിലെ കസവുനിറം മങ്ങിയി

ട്ടുണ്ട്. സാരമില്ല.

കണ്ണാടിയുടെ മുസിൽ നിന്നപ്പോൾ പതിവുപോലെ സയം ആശസി കാൻ ശ്രമിച്ചു. കഷിണ്ണത്തിനു ഭേദമുണ്ട്. മുവബെത്തെ വിളിച്ചു കുറഞ്ഞിരി കുന്നു. വെളിച്ചും വേണ്ടതെ വീഴാത്തെ കോൺഡിലാണു കണ്ണാടി ഉറപ്പിച്ചിരി കുന്നത്. മുടിക്കെട്ടിൽ ഇടയ്ക്കിടെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന നരച്ച ഇഴകൾ അതിൽ തെളിഞ്ഞു കാണുന്നില്ല.

പകൽ വെളിച്ചും തെളിഞ്ഞു വീഴുന്നേടത്തുനിന്നു കണ്ണാടിയിൽ നോക്കു നന്തു നെണ്ണിടിപ്പോടെയാണ്.

മൺതുമുടിക്കിടക്കാറുള്ള ഈ മലയോരങ്ങളിൽ സമതലത്തിൽനിന്നു വരുന്ന മിഡാസികൾ വേഗം നരയ്ക്കുമെന്നു അടുക്കളുക്കാരിത്തെല്ലെങ്കിലും പറ ഞ്ഞതു തന്നെ സമാധാനിപ്പിക്കാനാണോ?

മുംഖം ഏണ്ണമയമില്ലാതെ വരണ്ടിക്കുന്നു. കുറിച്ചു പാധരിട്ടു ചുണ്ണിൽ വാസ്തവിക പുരട്ടി. കറുപ്പു കയറിയ ചുണ്ണുകൾക്ക് ഇപ്പോൾ ചോരകക്കിയ നിറമാണ്. ഹാംഗറിൽകൊള്ളുത്തിയിട്ട് നീലക്കോട്ടെടുത്തിട്ടു പുറത്തു കടന്നു വാതിൽ പുട്ടി.

പോർട്ടിക്കോവിനു പുറത്തെ പടവുകളിലെല്ലാനിൽ ഇരുന്ന് അമർസിംഗ് ഹൃക്കവലിക്കുകയാണ്. കാലിൽചെരുപ്പില്ല. കാക്കിക്കാലുറയും മുഷിഞ്ഞ് അഴുകിണ്ട് നിന്മായ മുട്ടോളമെന്നുന്ന ഷർട്ടും. ധാരാളം തുളകൾ വീണ സെഡ്രു തുറന്നിട്ടിരിക്കുന്നു.

“അമർസിംഗ്, ഞാൻ പുറത്തുപോകുന്നു.”

“ജീ.”

അയാൾ മുകില്ലുടെയും വായില്ലുടെയും പുകവിട്ടുകൊണ്ടു നരച്ച കണ്ണു കള്ളയർത്തി നോക്കി.

“ഒന്നു നടന്നുവരാം.”

“ജീ.”

അവർ ഒരുക്കിറഞ്ഞി നടന്നു.

‘ഗോൾഡ്യൻ നുക്കി’ൻ്റെ പടി കടന്നാൽ കുന്നിൻ ചെരുവില്ലുടെ വള്ളത്തു പുറത്തിരിങ്ങുന്ന നടപ്പാതയാരംഭിക്കുന്നു. കുതിരസ്സുവാരിക്കാർക്കുവേണ്ടി കരിക്കല്ലു പതിച്ചു നിർമ്മിച്ച വഴി മുറിച്ചുകടന്നാൽ, നടപ്പാത പിന്നെയും ഉയരത്തിലേക്കു കയറുന്നു. കൊല്ലുത്തിൽ ഒരിക്കൽ പഹാധികൾ രാമലീല നടത്താറുള്ള വെളിസ്ഥലത്തിനു മുകളിൽ, വഴി അർഭവൃത്തം നിർമ്മി ക്കുന്നേടത്തുനിന്നു നോക്കിയാൽ രസമാണ്. മലനിരകളുടെ മധ്യത്തിൽ വീണ്ണുകിടക്കുന്ന താകം. രണ്ടുത്തായി നഗരത്തിന്റെ ചുകന മേൽക്കൂര കൾ. താകത്തെ രണ്ടിംഗായി ചുറ്റിപ്പോകുന്ന നിരത്. മരകുടങ്ങൾക്കിട തിലുടെ താകത്തിന്റെ മുകരയിലെ കുറുൻ പരസ്യപ്പലകകൾ കാണാം.

താകത്തിനും നഗരത്തിനും മുകളിൽ ഏപ്പിൽ മാസത്തിലെ ഇളംമൺത് പണ്ണപ്പോഴോ പകലുറക്കത്തിൽ കണ്ണ ഒരു സപ്പന്പോലെ പാരിനട ക്കുന്നു.

രണ്ട്

ലോകത്തിന്റെ മുകൾത്തെ നില്ക്കുകയാണ് നിങ്ങൾ എന്നു തോന്തി പ്രോകുന്നു. ഉറക്കരിയുടെ അംഗത്വം ജാലകത്തിന്റെ പഴുതുകളിലും അൻഡിച്ചുതുന്ന പകർവ്വെളിച്ചതിൽനിന്നു മാനന്താക്കാൻ വലിച്ചു താഴ്ത്തിയ കൊതുവലച്ചുരുകളാണു ചുറ്റും രൂപം കൊള്ളുന്നത്. ചുവപ്പുകലർന്ന അന്തി വെളിച്ചം പുളയുന്ന ഹിമഗിവരങ്ങളാണ് നിങ്ങളുടെ കണ്ണുകളുടെ അതിർത്തി കുറിക്കുന്നത്. സ്നേഹത്തോടെ ഒരിക്കലും ഓർമ്മിച്ചിട്ടില്ലാത്ത രാജ്യത്തിന്റെ അതിർത്തികൾ. കുളിർമ്മയുള്ള വായുവിനു പച്ചിലകളുടെയും നന്നത്ത് ഭൂമിയുടെയും ഗസ്യമുണ്ട്.

ശിശിരത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ഒരു നിമിഷം.

ഒരു നിമിഷം.... ജീവിതത്തിൽ ഒരു നിമിഷം.

“കാലത്തിന്റെ നടപ്പാതയിൽ ഇള നിമിഷം പണ്ണേ സ്ഥാനം പിടിച്ചതായിരുന്നു.”

സുഖീർക്കുമാർ മിശ്ര

1955 മെയ് 19

ഓടിക്കിതച്ചും കാലിടറിയും അവസാനം നിങ്ങൾ ഇതിനു സമീപം എത്തിയിരിക്കുന്നു.

യുഗങ്ങൾക്കുമുന്നേ നിങ്ങൾക്കുവേണ്ടി രേവപ്പേടുത്തിയ നിമിഷം.

മുന്ന്

പാത വിജനമായിരുന്നു. തടാകതീരത്ത് അവിടവിടെ വെള്ളത്തിലിറ കുംകുമട്ടിയ ഇഷ്ടികമേണ്ട ചെറിയ താവളങ്ങളിലൊനിൽ നീലയുടുപ്പിട ഒരു ചെറുപ്പുക്കാരൻ നിന്മ ചായം പുശുന്നു.

തിളങ്ങുന്ന വിളക്കുകാലുകളിൽ ‘നന്നത ചായം, സുക്ഷിക്കുക’ എന്ന ആതിയ ബോർഡുകൾ തുക്കിയിട്ടുണ്ട്.

മെയ്മാസത്തിനുവേണ്ടി നഗരം ഉടുത്തൊരുങ്ങുന്നു. അജഞ്ചാതരായ സഥാരികളെത്തുമോഴേക്കു പഴക്കംകൊണ്ടു നിറം മഞ്ചിയ മുഖം മിനു കുന്നു; വാർദ്ധക്യത്തിന്റെ വെള്ളിരേവേകൾ മായ്ച്ചു കളയുന്നു.

ബോട്ടുകൾ മിക്കതും രണ്ടുതും കുറ്റിക്കാലുകളിൽ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്നു. വെഞ്ചിൽ കാണാവുന്ന കരകളിൽ താരാവുകൾ കൊത്തിപ്പറക്കുന്നുണ്ട്. ഓളങ്ങളിൽ ഷുകിയെയ്തിയ ബഹുവർണ്ണങ്ങൾ പുശിയ പൊങ്ങുടക്കികളിൽ നിന്നു വെള്ളത്തിലേക്കു ചാണ്ടുകിടക്കുന്ന മരച്ചീലുകൾക്കിടയിൽ കുട്ടാൻഡിക്കിവിനു ചാണ്ടാടുകയാണ്.

പരുക്കൻ സിമർജ്ജു ബാഖിൽ ശുന്നമായ തടാകത്തിലേക്കു കണ്ണാടിച്ചു കൊണ്ട് വിലമ ഹരുന്നു.

ഉറക്കം കഴിഞ്ഞ ഉത്സാഹംകൈട മുവത്തോടെ ആർക്കോ വേണ്ടി അണി തെന്താരുങ്ങുകയാണ് ചുറ്റുപാടും. നഗരത്തിന്റെ ഫൂട്ടം അവർക്കു വായിക്കാം. അവർക്കുന്നോന്നും മനസ്സിലാക്കാം.

മെയ്മാസത്തിൽ ഈ ചെറുനഗരം ഇരുവുകയും ചിരിച്ചാർക്കുകയും വർണ്ണങ്ങളും സുഗന്ധങ്ങളും വാരിയെറിയുകയും ചെയ്യുമോൾ വിലമ അവാജത്തോടെ നോക്കി നില്ക്കാറുണ്ട്.

ആർക്കുവേണ്ടി?

ഒന്തു വർഷങ്ങൾ അനേകാനുമരിഞ്ഞ കുട്ടുകാരെന്ന നീലയ്ക്കു ചോദ്യം മനസ്സിൽനിന്നു പുറത്തു കടക്കുകയില്ല.

തല്ലിത്താളിൽനിന്ന് ഒരു ബോട്ടു പുറപ്പെടുന്നതു കണ്ണു. കുട്ടികളാണ്.

നെന്നീഡേവിയുടെ ക്ഷേത്രത്തിലെ കുറ്റൻ കുടമൺികൾ ശബ്ദിച്ചു.

കുട്ടിക്കാലത്ത് ഏല്ലാ വെള്ളിയാച്ചയും ചൊപ്പാച്ചയും അസ്വഭവത്തിൽ പോയിരുന്നു. പാടം കടന്നു പൊടിമണ്ണൽ കുഴഞ്ഞു കിടക്കുന്ന ബട്ടുവഴിയിലും നടന്ന് ഇടവഴി കയറിയാൽ അസ്വഭവമായി. ഇടവഴിയുടെ ഇരുവശത്തും മണ്ണപുകൾ സമുദ്ധമായി വിടർന്നു നില്ക്കുന്ന കരവിരകക്കുടങ്ങാണ്. ഉരുളൻകല്ലുകൾ നിറഞ്ഞ ഇടവഴി ഇപ്പോഴും മുന്നിൽ കാണാം. വഴിക്കിലെ നെയ്തത്തുകാരുടെ കുടിലുകളുടെ മുറ്റത്തു നെടുനീളും നൂലു

കൾ കെട്ടിയിട്ട് ഇപ്പോഴും ഓർമ്മയുണ്ട്. മാറ്റൊടുകഷ്ണങ്ങൾ ചിതറി കിടക്കുന്ന അസ്വലമുറ്റത്തുനിന്നു പോരുമ്പോൾ അടിയാളുടെ വേലിക്കടു തത്തുനിന്നു കുന്നിക്കുരു പറുക്കിക്കുട്ടും.

അന്ന് അച്ചൻ ദുരൈയെവിടെയോ ജോലിയനേഷ്യിച്ചു നടക്കുകയായിരുന്നു. അച്ചൻ പലപ്പോഴും വീടിൽവരുന്നത് ആർക്കും ഇഷ്ടമുണ്ടായിരുന്നില്ല. സന്തം വീടിൽ നിന്ന് കലഹിച്ചിരിങ്ങിപ്പോയ അച്ചൻ എവിടെയും സ്ഥാനമുണ്ടായിരുന്നില്ല.

ഇന്നിയെയാരിക്കലും തിരിച്ചുപോവുകയുണ്ടാവില്ല.

തിടപ്പുള്ളി പൊളിഞ്ഞു കിടന്നിരുന്ന ആ അസ്വലം ഇപ്പോഴുമുണ്ടോ?

കവാൺഡിന്തോട്ടത്തിനു മുകളിൽ നില്ക്കുന്ന വൈക്കോൽമേത്ത ആ വീടിലേക്കു തിരിച്ചു ചെല്ലുകയുണ്ടാവില്ല.

അച്ചൻ പിറന്ന ശ്രാമത്തെ എന്നും വെറുപ്പോടെ മാത്രമേ ഓർക്കാറുള്ളു: “എനിക്കെവിടെ ആരുണ്ട്?”

അൽമോറയിലെ അപ്പിൾതേതാടവും സന്തം വീടും ഉറുളക്കിഴങ്ങുഗവേഷകൾ സ്ഥാനവും നേടിത്തന പദവി അറയുന്നവർ ആരുണ്ട് നാടിൽ? ശരിയായിരക്കും.

അമ്മയ്ക്ക് നാടിനെപ്പറ്റി ഓർക്കാൻ വയ്ക്കും. ആ കാലാവസ്ഥ എങ്ങനെ സഹിക്കും?

കാലാവസ്ഥയുടെ കുറും കൊണ്ടാണോ?

അച്ചൻ കമ്പളിച്ചുവട്ടിൽ കിടന്നു തെരഞ്ഞുമ്പോൾ അമ്മ കണ്ണാടിയുടെ മുമ്പിൽനിന്ന് അണിഞ്ഞതാരുണ്ടുന്നു. നാടിലെ കാലാവസ്ഥയുടെ ഭയക്കരതയെപ്പറ്റി അമ്മ അപ്പോഴാണ് ആരോടെന്നില്ലാതെ പറയുക.

ഒരുപക്ഷേ, അമ്മ ദേപ്പെടുന്നുണ്ടാവും. അച്ചൻ അവസാനം തീരുമാനം മാറ്റിയെങ്കിലോ?

കാലാവസ്ഥ!

വീടിനുകൾത്തെ കാലാവസ്ഥയ്ക്കു ചുടുകുടുന്നതുകൊണ്ടായിരിക്കും മിസില്ലും ചക്രവർത്തിയുടെ വീടിലേക്കെന്നും പറഞ്ഞു പൂരതിരിങ്ങുന്നത്. മിസില്ലും ചക്രവർത്തിയുടെ വീടിലേത്താൻ ആൽഫ്രെഡ് ഗോമസ്സിന്റെ പട്ടകക്കണ്ണമായിരിക്കും!

ബോട്ടക്കുബിഞ്ചേ സമീപത്ത്, അൽക്കാ ഹോട്ടലിന്റെ എതിർവശത്തായി തടാകത്തിലേക്കു കെട്ടിയിരിക്കിയ, ഇതുപോലുള്ള, ആ മൺഡിപ്പതിലിരുന്ന് ഒരിക്കൽ ശ്രാമത്തെപ്പറ്റി ഓർമ്മിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു.

-എനിക്കോർമ്മയില്ല.

-തീരെ?

-പതിനാറു വർഷം മുമ്പാണ് സുധിൻ. പതിനാറുവർഷം.

മെയ്മാസത്തിലെ തെളിവുള്ള രാത്രി. ദൃതൈയുള്ള മരകുടങ്ങൾ നീലപുകപോലെ തുണ്ടി നില്ക്കുന്നു.

-അഞ്ചുവയറ്റിൽ കഴിഞ്ഞതെല്ലാം എനിക്കോർമ്മയുണ്ട്. ഓർത്തു

നോക്കു.

ഈകൾ വേർപ്പെടുത്തുകൂന്നതുപോലെയായിരുന്നു, ഓർക്കുസോൾ. ശബ്ദങ്ങളും വർണ്ണങ്ങളും തിരിച്ചുവരുന്നു. കഴുവണി എല്ലായുടെ മന മുള്ള കടവുതോണി, പച്ചപ്പുകൾ ചാട്ടുന വയൽവരമിലേക്കു ചാഞ്ച കതിർക്കുലകൾ, കാളതേരക്കിൻ്റെ ഉരുളൊച്ച, വേടുവക്കുടിലുകളിൽ നിന്നു രാത്രി കേൾക്കുന്ന തുടികൊട്ട്.

“പറയു, കേൾക്കെടു.”

മനസ്സ് പിറുപിറുത്തു: അരുത്, നിർബ്ബന്ധികരുത്, സുധീർ, ഓർക്കാൻ എനിക്കെതാക്കയേ ഉണ്ടാവു. ഈ നിമിഷങ്ങൾ. ഇപ്പോൾ സിഗരറിൻ്റെ മനം പുരണ്ട വാക്കുകൾ കവിളുകളെ തൊട്ടുരുമ്മുന ഈ നിമിഷത്തിൽ ഞാൻ ജീവിക്കുന്നു.

“സിക്കംടീൻ ഇയേഴ്സ്, മെ ഗോഡ്! നമുക്കാരിക്കൽ പോണം. പ്രിപ്പിയ് ഫോറോൺ അധ്യാർപ്പാദ്?”*

കേരളത്തിൽ, കുട്ടത്തിൽ അവളുടെ ശ്രാമത്തിൽ, ഉത്തരേന്ത്യയിൽനിന്നു രണ്ടു സമ്പാർക്കളെന്തുന്നു; മിസിസ്സ്, ആൻഡ് മിസ്സർ സുധീർകുമാർമിശ.

“എനിക്കു നിന്റെ നാടുകാണണം. യുറോപ്പും തെക്കുകിഴക്കേഷ്യയും സിലോണും കണ്ടിട്ടുണ്ട്. കേരളം കാണണം. എൻ്റെ ശ്രാമത്തിൽ പച്ചനിറ തിനു കുളിർമ്മയില്ല. പെണ്ണുങ്ങൾ കുടിക്കാനുള്ള വെള്ളം കൊണ്ടുവരുന്നതു മുന്നുനാശിക ദുരത്തുനിന്നാണ്. സാർവ്വദേശീയ വന്യങ്ങളെപ്പറ്റി തിസിസ്സ് എഴുതിയ ഞാൻ ഇന്ത്യ മുഴുവൻ കണ്ടിട്ടില്ലെന്ത് അപമാനമാണ്.”

എന്തു പറയുന്നു വിമല?

എന്തു പറയാൻ?

എനിക്കീ നിമിഷങ്ങൾ മതി...

“നമുക്കു പോകാം.”

പോകാമെന്നല്ല, പോണം.

“തീർച്ചയായും.”

അപരിചിതരപ്പോലെ കുട്ടിക്കാലത്ത് ഓടിനടന വഴികളിലുടെയും വയൽ വരണ്ടുകളിലുടെയും സമ്പരിക്കുക!

മിസ്സർ സുധീർകുമാർ മിശ.

മിസിസ്സ് വിമല മിശ.

കൊടുമുടികളുടെ വെള്ളിത്തലപ്പുകൾ അപത്യക്ഷമായി. മലനിരകളിൽനിന്നു മെറ്റാറു മേലക്കിറുപോലെ ഇളം നീലപ്പൊയ കലർന്ന മണൽക്കുപറലം താഴ്വരയിലേക്കു ഇറങ്ങിവന്നു. താഴെ വള്ളിപ്പടർപ്പുകൾക്കിടയിൽ കുട്ടുങ്ങിക്കിടന വർണ്ണശബളമായ പൊങ്ങുതടി സ്വാതന്ത്ര്യം നേടി.

അവശ് എഴുന്നേറ്റു. അസ്വലത്തെ ചുറ്റി മല്ലിത്താളിലെ കടവിനു സമീപത്തെ പാതയിലുടെ നടന്നു.

വ്യത്താകൃതിയിൽ നിർമ്മിച്ച മൺഡപത്തിനപ്പുറം മണൽവിത്തിച്ച വെളി

* ഒരു വീരസാഹസ്രത്തിനു തയ്യാറാണോ?

സ്ഥലം ഒഴിഞ്ഞുകിടക്കുന്നു. അതിന്റെ അതിർത്തിയിലെ സിനിമാതിയേറ്റ റിനു മുന്നിൽ കുറച്ചുപോർ കുടിനില്ക്കുന്നുണ്ട്. കടവിനു സമീപമെത്തിയ പ്രോശ് ഉറങ്ങുന്ന ബോട്ടുകളുടെ തുശച്ചിൽക്കാർക്ക് ജീവൻ വന്നു.

വരുന്നോ, മേംസാഹിബ്?

നാലു മതി, മേംസാഹിബ്!

എല്ലാവരും ക്ഷണിക്കുകയാണ്. കൂടുതലിൽ നിന്നകനുകിടക്കുകയാണ് സുപരിചിതമായ ‘മേപ്പളവർ.’

മേപ്പളവർ! എന്തു ഭംഗിയുള്ള പേര്!

വർഷങ്ങളുടെ പരിക്കുകൾ മേപ്പളവരിനുമുണ്ട്.

പഴയ തോണിക്കാരൻ പ്രതാപളി ചുവന്ന കുഷ്യനുകളിലേണിലിരുന്നു ബീഡിവിലിക്കുന്ന മഞ്ഞപ്പള്ളുകളുള്ള ഒരു ചെറുക്കൻ. അവൻ ഇടുങ്ങിയ കണ്ണുകളിൽ ചിതി നിരച്ചു തന്നെ നോക്കിനിന്നതല്ലാതെ പിടികുടാൻ ശ്രമിച്ചില്ല. അവൻ മണ്ണത്തടിലേക്കിരഞ്ഞിയപ്പോൾ ഇടുങ്ങിയ കണ്ണുകൾ വിടർന്നു. വെള്ളാരക്കണ്ണുകളിൽ പ്രതീക്ഷയുണ്ട്.

തോണിക്കാരിലാരെക്കിലും കൈപിടിച്ചു വലിച്ചു കയറ്റിയിട്ടുമോ എന്നു ദേം തോനി, അവൻ ചുറ്റും വള്ളത്തപ്പോൾ.

‘മേപ്പളവർ’നു നേരെ രണ്ടടിവെച്ചപ്പോൾ ചെറുക്കൻ ബീഡി വെള്ള തിലേക്കു വലിച്ചേരിഞ്ഞു. ചാടിയിരിങ്ങി.

അവൻ തോണി പിടിച്ചുനിർത്തി. രണ്ടുപോർക്കിരിക്കാവുന്ന കുഷ്യനിൽ അവൻ തലകുനിച്ച് തന്ത്രജ്ഞിയിരുന്നു.

ചെറുക്കൻ തോണി തുശഞ്ഞുതുടങ്ങി. തോണി കരയിൽനിന്നകന പ്രോശ് അവൻ ‘മേപ്പളവർ’ന്റെ പുതിയ തോണിക്കാരനെ കൂതുകത്തോടെ നോക്കി. ചെമ്പിച്ച മുടി, വെള്ളാരക്കണ്ണുകൾ, ചീര്ത്തമുഖത്തു തവിട്ടുനിറ തിലുള്ള ധാരാളം കുത്തുകൾ.

“പ്രതാപ് എവിഡ്.”

“മരിച്ചുപോയി, മേംസാഹിബ്.”

“എന്ന്?”

“നാലുകൊല്ലുമായി; കഴിഞ്ഞമാസം ഏനിക്കു വാടകയ്ക്കു തന്നു. പ്രതാ പില്ലെ അനുജൻ ഭട്ടജിയെ കാശിന്റെ കാര്യത്തിൽ തോല്പിച്ചപ്പോഴാ പുറ തന്നാക്കിയത്.”

“ഉം.”

കുറച്ചിട കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവൻ ചോദിച്ചു:

“നിന്റെ പേരെന്താ?”

“ബുദ്ധു. ആളുകൾ അങ്ങനെയാണു വിളിക്കുന്നത്.”

അവനൊരു വിധ്യശിച്ചിരി ചിതിച്ചു.

വിമലയുടെ ചുണ്ണുകളിൽ നേർത്ത മനഹാസം വിടർന്നു. മഞ്ഞപ്പള്ളുകൾ കാട്ടിക്കൊണ്ണുള്ള വിധ്യശിച്ചിരി കണ്ടിട്ടാവണം, അവന് ആ പേര് വീണത്.

“ചിലർ ‘ശോരാസാബ്’*നു വിളിച്ചു കളിയാക്കാറുണ്ട്.”

* വെള്ളക്കാരൻ

“ഗോരാസാബ്?”

“ആ, മേംസാഹിബ്. എന്തെ അച്ചുൾ വെള്ളക്കാരനായിരുന്നു.”

“നേരോ?”

“നേർ, മേംസാഹിബ്. ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. അമ്മ പറഞ്ഞതാണ്.”

“അമ്മ എന്തുചെയ്യുന്നു?”

“മരിച്ചുപോയി,” എന്നിടവൻ ദുരേക്കു ചുണ്ടിക്കാട്ടി. “ആ കെട്ടിടം കെട്ടിയ കൊല്ലുത്തിൽ. ആരേഴുകൊല്ലുമായിക്കാണും.”

തുശ താളത്തിൽ വീഴുമ്പോൾ ആഴത്തെ ഓർമ്മിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ജലനിര പീൽ ശബ്ദമുയയരുന്നു.

“മേംസാഹിബ് പെൺകുട്ടികളുടെ സ്കൂളിലെ മാസ്റ്റരാണിയല്ലോ?”

ഇവന്നേങ്ങനെ തന്നെ മനസ്സിലായി എന്ന് അതുതപ്പെട്ടുകൊണ്ട് അതേ എന്ന അർത്ഥത്തിൽ തല താഴ്ത്തി.

“ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്.”

“ഉം.”

അവൻ വീണ്ടും സാവധാനത്തിൽ നിഴ്സ്വം തുശത്തുകൊണ്ടിരുന്നു.

“നിന്റെ അച്ചുനെനവിഡെയുണ്ട്?”

“അറിഞ്ഞുകൂടാ. പക്ഷേ, ഞാൻ കണ്ടുപിടിക്കും.”

“പേര്?”

“അറിഞ്ഞുകൂടാ, മേംസാഹിബ്. അമ്മ ഒരാഴ്ചയേ കുടൈയുണ്ടായിരുന്നുള്ളു, എന്നാലും കണ്ടുപിടിക്കാൻ വഴിയുണ്ട്.”

ആലോച്ചപ്പോൾ മനസ്സിൽ ഒരു ചിത്രം തെളിഞ്ഞുവന്നു.

പതിനേഴോ പതിനേഞ്ചോ കൊല്ലംമുന്പ്-

ഇവന് വയസ്സുത്രയായിക്കാണും? പതിനേട്ടിലേരെയുണ്ടാവില്ല.

പതിനേഴോ പതിനേഞ്ചോ കൊല്ലം മുന്പ് ഒരു മെയ് മാസത്തിൽ താക തീരത്തെത്തിയ ഒരു വെള്ളക്കാരൻ്റെ പാർപ്പിടിത്തിലേക്കു ദല്ലാളികളിലാരോ ഒരു പെൺകുട്ടിയെ കൊണ്ടുവരുന്നു.

അവർക്കനേറുന്നും സംസാരിക്കാനാവില്ല. ശിക്കാറിക്കും ഒരി കിട്ടിയി രിക്കുന്നു....

ഗോരാസാഹിബ്ബിന്റെ സുവഖ്യാസത്തിന്റെ സ്മാരകങ്ങളിലോന്ന്, ഈതാ, തോണിക്കമ്പിൽ വെള്ളാരകളും ചെമ്പൻമുടിയും പുള്ളിക്കുത്തുകൾ വീണ മുഖ്യമുള്ള ഈ ചെറുകൾ.

താകത്തിന്റെ കിഴക്കേ ഓരത്തിൽ പ്രകാശത്തിന്റെ ഒരു പാളി തിളങ്കി കൊണ്ടിരുന്നു, പടിഞ്ഞാറൻ ചെരുവിലെ ജീർണ്ണിച്ച ക്ഷേത്രത്തിനു താഴെ കയത്തിനു സമീപം കൊത്തിക്കൊറിക്കുന്ന താരാവിൻകുടങ്ങൾ നീലപ്പര പീൽ പാറിനിൽക്കുന്ന നുക്കട്ടുകൾപോലെ കാണാം;

“സീസൻ തുടങ്ങാൻ ഇക്കുറി വെകും, ഇല്ലെ മേംസാഹിബ്?”

“ഉം”

“വെള്ളക്കാർ കഴിഞ്ഞെക്കാലം കുറവായിരുന്നു. ഇക്കുറി എന്നോ!”

അവൻ ആരോടെന്നില്ലാതെ പറഞ്ഞു.

“ഹക്കുൻ കാണുമെന്നാണ് തോന്നുന്നത്, എന്തേ- എന്തേ....”

അവൻ അതു മുഴുമിക്കാൻ വിഷമിക്കുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ തമാഴ തോന്നി.

അവൻ പുതിപ്പിച്ചു:

“പിതാജി!”

അവൻ മുഖത്ത് ഒരു തുടക്കു കയറിയിരാൻ.

“ഞങ്ങൾ! ബസ്റ്റ്രൂഡിലെ ദിനുവിന്തേ വലിയ എന്തേ കൈനോക്കി പറഞ്ഞു.”

തല ചെതിച്ചുപിടിച്ച് തടാകമല്ലെന്തിൽ നോക്കിക്കൊണ്ടു തുഴയുന്ന ബുദ്ധവിന്തേ കണ്ണിൽ പ്രതീക്ഷയുടെ തിളക്കമെണ്ണായിരുന്നു.

“കാണുമോൾ നീരെയ്യാണ് ചോദിക്കുക?”

“എന്തു ചോദിക്കാൻ? തൊനൊന്നും ചോദിക്കില്ല. ഒന്നു കാണും അതുതന്നെ.”

വിമലയക്ക് ചിരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. മനസ്സിന്തേ താഴ്വരയിലെവിടയോ ഒരു മണ്ണുകട്ട ഉരുകുന്ന അനുഭവമാണ് തോന്നിയത്.

—എനിക്കൊന്നും വേണാ. ഒന്നു കണ്ണാൽ മതി....

വിധിയിൽപ്പോലെ ചിരിക്കുകയും സംസാരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഈ ചെറുക്കനു പറഞ്ഞാൽ മനസ്സിലാവുമോ? എനിക്കും ഒന്നു കണ്ണാൽ മതി, ബുദ്ധി. ഒന്നും വേണാ....

അങ്ങാടിയിലെയും കുന്നിൻചെരുവിലെ വീടുകളിലെയും വിളക്കുകൾ തെളിഞ്ഞു. മണ്ണധാരത്തിനു മുകളിലെ വലിയ ഡോംലെർ പാൽനിന്മുള്ള വെളിച്ചും പരത്തിക്കൊണ്ടു കണ്ണാതുറന്നു. പെൻമരക്കാടുകൾ നിശ്ലൂക്കായി മാറാൻ തുടങ്ങുന്നു.

കടവ് അടുത്തത്തിയിരിക്കുന്നു.

“അടുപ്പിക്കണോ, മേംസാഹിബ്? അതോ, ഒരു റാണ്ടുകൂടി-?”

“വേണാ.”

കല്പവിൽനിന്നു വെള്ളത്തിലേക്കിരക്കെട്ടിയ മരപ്പുലകകൾക്കാണ്ടു ണ്ണാക്കിയ പൂർണ്ണമിനിലെക ചെറുക്കൾ തോണിയടുപ്പിച്ചു.

അവൻ പുറത്തു കടന്നു.

ഹാൻഡബാഗിൽനിന്ന് ഒരുഞ്ചാ നാണ്യം തിരഞ്ഞെടുത്തു നീട്ടി. അവൻ കുപ്പായത്തിന്തേ അകത്തെ കീഴയിൽ തപ്പുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ ബാക്കിയെ ടുക്കാനാണെന്നാണ് കരുതിയത്.

“ഉം വെച്ചോ. ബാക്കി ഒരു ചായയ്ക്ക്.”

അവൻ മണ്ണപ്പല്ലുകൾ മുഴുവൻ കാട്ടി ചിരിച്ചു. കീഴയിൽനിന്നു പുറ തെടുത്തെത്ത് ഒരു തോല്പുറയായിരുന്നു.

അതിൽനിന്നു സുക്ഷ്മതയോടെ പുറത്തെടുത്ത കടലാസു നീട്ടി കൊണ്ടു പറഞ്ഞു:

“നോക്കു, മേംസാഹിബ്!”

കുടിവാസിൾ, പഴയ ഒരു ചിത്രം. കാലപ്പഴക്കാണ് അവൻ്റെ മുവ തന്തന പോലെ കുത്തുകൾ വീണ്ടു തവിട്ടുനിറമായ ഒരു ഫോട്ടോ. കട വിനു മുന്നിൽ കത്തുന വിളക്കിന്റെ വെളിച്ചതിൽ, കുതിരപ്പുറതിരിക്കുന്ന മുൻകാലയുറകളും പുള്ളേളാവറുമിട്ട ഒരു ചെറുപ്പകാരൻ സായ്വിന്റെ രൂപം. അവൻ ഒരു നിമിഷം നോക്കിന്നു.

തിരിച്ചു കൊടുത്തപ്പോൾ അവൻ സ്വരം താഴ്ത്തി പറഞ്ഞു:

“ഞാൻ കണ്ണുപിടിക്കുമെന്നു പറയുന്നതിന്റെ രഹസ്യം ഇതാണ്, മോസാ ഹിബ്രു! ആരോട്ടും പറഞ്ഞിട്ടില്ല.”

ബണ്ണുന്നാൻഡ വിജനമായിരുന്നു. കുറുത കുപ്പായങ്ങളും പുറകിൽ കെട്ടു കയറുകളുമായി ഭോട്ടിയ ചുമട്ടുകാർ കാലദുതരപ്പോലെ കുനിക്കുടി കാവ ദിരിക്കുന്നു.

തപാലാപ്പീസിന്റെ വരാനയ്ക്കടക്കുന്നു നിലക്കുന്ന പട്ടാളക്കാരുടെ തര യക്കുന കണ്ണുകൾ മുവം തിരികാതെതനെ കാണാമായിരുന്നു. നടത്ത തിന് അല്പം ധൂതികൂട്ടി.

പടിഞ്ഞാറെപ്പാതയിൽനിന്നു മുകളിലേക്കുള്ള വഴി തിരിയുന്നേംതു നിന്നു ബോർഡിങ്ങ് ഹാസിന്റെ മുറ്റത്തെ ഉയർന്ന കമ്പിക്കാലിലെ വിളക്ക് ഇലപ്പടർപ്പുകൾക്കിടയിലൂടെ കരയുന ഒരു നക്ഷത്രംപോലെ, മുനിഞ്ഞു നിലക്കുന്നതു കാണാം.

നാല്

കയറുകട്ടിലിലെ കീൽട്ടിനടിയിലേക്കു നുണിംങ്ങിക്കിടന്പോൾ ആശ സിച്ചു. ഒരു ദിവസംകുടി അവസാനിക്കുന്നു.

പതിവിലുമധികം കഷിംഗം തോനി. കണ്ണടച്ചപ്പോൾ പതിവിലും നേരത്തെ ഇന്ന് ഉറക്കം വരുമെന്നു തോനി. ഉറക്കമല്ല, അവസാനിക്കാത്ത ആഴത്തിലേക്കു വീണ്ണുപോവുകയാണെന്ന തോനൽ. ശരീരം മാത്രമല്ല, കയറുകട്ടിലും മുൻയും കെട്ടിടം മുഴുവനും കൊടുമുടിയുടെ തുനാടിത്ത ലപ്പിൽനിന്നു താഴേതെങ്ക്, ഒരു പണ്ണിക്കീറുപോലെ, അലസമായി താനു പോകുന്നു....

ഞെട്ടിത്തറിച്ചു കണ്ണു തുറന്നു കിടന്നു. കണ്ണടയുംപോൾ ആഴത്തിലേക്ക്, ആഴത്തിലേക്ക്....

മനസ്സ് ചപ്പലനായ ഒരു മരബാടിരെപ്പോലെയാണ്. അബ്ലൂഷിൽ ശർമ്മിയെപ്പറ്റി ഇപ്പോൾ ഓർക്കേണ്ട കാര്യമില്ല.

ഹദ്ദാനിയിലെ മുസാവരിബംഗ്രാവിലെ മുന്നു മുറികളിലോനിലേക്ക് ഇരുണ്ട നാശികകൾ ചാടിക്കെന്നു കണ്ണുകൾ ചുഴിഞ്ഞുനോക്കുന്നു....

മറ്റു പലതിനെക്കുറിച്ചും ഓർമ്മിക്കാനുണ്ട്.

തടാകതീരത്ത് എവിടെനോ കൊട്ടും കുഴലും ആർപ്പുവിളികളും അടഞ്ഞ ജാലകം കടന്നു ചെവിയിലെത്തുന്നു.

പഹാധികളുടെ ഒരു കല്യാണമേലാശയാത്രയായിരിക്കും. പെട്ടോ മാക്സ് വിളക്കുകൾ, തലപ്പുവാം പട്ടകുപ്പായവും. അരയിൽ വാളുമണിഞ്ഞു കുതിരപ്പുറത്തിരിക്കുന്ന വരനും കൂടുകാരും- പലപ്പോഴും കണ്ണ ആ രംഗം മനസ്സിൽ തെളിഞ്ഞുവന്നു.

കുന്നിൻചെരിവുകളിലെവിടെയോ പെപൻമരങ്ങൾക്കിടയിൽ ഒരു ചെറു പുഴയിൽ വയു വാദ്യമേലാശങ്ങൾ അടുത്തത്തുന്നതിനെ ചെവി വട്ടം പിടിച്ചു കാത്തിരിക്കുകയാവും. അവളുടെ നിമിഷങ്ങൾ, ആലിപ്പഴങ്ങൾ പോലെ, ഉറന്തുവീഴുന്നു.

ലോകം മുഴുവൻ കാത്തിരിക്കുകയാണ്.

ബല്ലുന്നാൻഡിലോ മദ്ദിരത്തിന്റെ പടികലേം പഴയ ഒരു തോല്പറ നെന്തിനടുത്തു സുകഷിച്ചുവെച്ചുകൊണ്ട് തോണിക്കാരൻ ബുദ്ധു കിടന്നു രഞ്ജുകയാവുമിപ്പോൾ. ഒരിക്കൽ അവൻ്റെ ‘ഗോരാസാഹിബ്’ വരാതിരിക്കില്ല.

ഒരിക്കൽ വരാതിരിക്കയില്ല....

-നൊന്നും നിങ്ങളുമെല്ലാം യുഗങ്ങളായി കാത്തിരിക്കുകയായിരുന്നു.

കാലത്തിന്റെ പാരക്കെട്ടുകളിൽ മണ്ണു വീഴുന്നു, ഉരുകുന്നു, വീണ്ടും

മണിക്കൂർപദവഞ്ചൾ തന്നുത്തുറത്തു കട പിടിക്കുന്നു.

നാമെല്ലാം കാത്തിരിക്കുന്നു....

മത്തപ്പള്ളുകളും മുവത്തു പുള്ളിക്കുത്തുകളുമുള്ള ബുദ്ധവിനോടു സ്വന്നഹം തോന്തി. അവൻറെ കമ കേടുവരെല്ലാം പരിഹസിച്ചിട്ടുണ്ടാവു.

അവർക്കുതു മനസ്സിലാക്കാം. കാരണം, ഒന്തു വർഷങ്ങൾക്കുമുൻപു നഷ്ടപ്പെട്ട ഒരു സപ്തനം വിണ്ണും മുന്നിൽ ജീവൻകൊള്ളുമെന്നു ഓരോ ഏഫീൽഡിമാസത്തിലും ഓർത്തുപോവുന്നു.

താഴ്വരകൾ എങ്ങുനിനോ വരുന്ന സഖ്യതികൾക്കുവേണ്ടി തുണ്ടാൻ ആരംഭിക്കുവോൾ അകത്ത് അടക്കിയൊളിപ്പിച്ച ഒരു കോൺഡിനെൻ മർമ്മരമുയരുന്നു.

തൊൻ ആരെയും കാത്തിരിക്കുന്നില്ല. സത്യം വിശ്വസിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു നോക്കി.

ആർ ആരെയാണു വണ്ണിക്കുന്നത്?

ആപ്പിൾത്തോട്ടങ്ങളിൽ പുകൾ വിടരുവോൾ, മലബാവരുവുകളിൽ മണ്ണതുരുക്കുവോൾ, തിളങ്ങുന്ന വെയിലിൽ ദുരത്തെ കൊടുമുടികൾ തെളിയുവോൾ, ഓർക്കുകയാണ്: ഇതാ കുമയുണ്ടകുന്നുകളിൽ മറ്റാരു വസന്നം!

ചുറ്റും പ്രക്കൃതിയുടെ മുഖം മാറുന്നതു ശ്രദ്ധിക്കാതെയിരിക്കുന്നു. ഒരു രാത്രി പുറത്തവിടുന്നോ ബഹിളം കേട്ടു.

ചെവിയോർത്തപ്പോൾ ആപ്പാദത്തിൻ്റെ ആർപ്പുവിളികളാണ്.

“ഹോളി ഗംഗാ സാഗർമേ

പാർ ഗംഗാ സാഗർമേ

ഹോളി ഹോ....”

ഇതാ, മറ്റാരു ഹോളി അടുത്തത്തിയിരിക്കുന്നു.

“ബൈബിജി, മറ്റൊളാണ് ഹോളി.”

ബക്ഷിശിസിൻ്റെ കാര്യം അമർസിംഗ് നേരന്തെ ഓർമ്മപ്പെടുത്തി.

ഇപ്പോൾ സഖ്യതികളുടെ കൂട്ടായ കാലോച്ച കേൾക്കാൻ രാത്രികൾ ചെവിടോർക്കുന്നു.

താകത്തിലെ ജലംപോലെതന്നെ കാലം തള്ളം കെട്ടിക്കിടക്കുകയാണ്.

വർഷങ്ങൾക്കുശേഷം വരുന്നവരെല്ലാം പറയുന്നുണ്ടാവും: ഇവിടം പണ്ഡുകളഭൂപോലെതന്നെയുണ്ട്.

ഒൻപതു വർഷങ്ങൾക്കിടയിൽ എന്തെല്ലാം മാറി? ജീവിതത്തിൽനിന്ന് ഒളിപ്പോടിയെത്തുന്നവരേ, നിങ്ങൾക്ക് അതു കാണാൻ കഴിയില്ല. കാരണം, ഇരുണ്ട മുടിച്ചുരുളുകൾക്കിടയിൽ നരച്ച രേഖകൾ മറഞ്ഞുകിടക്കുന്നു. വിളക്കുമരങ്ങളുടെ പച്ചച്ചായത്തിനകത്ത് ഉറക്കുത്തിയ ആഴങ്ങളും സുഷിരങ്ങളും മറഞ്ഞുകിടക്കുന്നു.

ഭൂമിയുടെ കിരീടത്തിൽ ചവിട്ടിയ ജയദേരിയോടെ തൊന്തും നിങ്ങളും ഇരുന്ന പാറക്കെട്ടിൻ്റെ പേരുകൂടി മാറിപ്പോയി.

ഇരുട്ടിൻ്റെ ആഴത്തിലേക്കു വീണ്ടുവിണ്ട് എത്തുപോൾ, ഇഷ്യരാ,

ഹവിടെ വെണ്മോലങ്ങൾ പാറിനടക്കുന്നു....

കരിക്കല്ലു പാകിയ പാതയിലുടെ നീങ്ങുന്ന കൃതിരക്കുളപടികളുടെ ശബ്ദം.

കറുത്ത കൃതിരകാരൻ. വൃത്തികെട്ട് രോമക്കോട്ടിന്റെ കീഴക്കൾ കനം തുങ്ങുന്നു. തലയിൽ വട്ടത്തൊപ്പി. കഴുത്തിൽ ചുറ്റിയിട്ട് മഹർജ്ജ്. വെള്ളയും തവിട്ടും നിറത്തിലുള്ള കൃതിരകൾ.

“എനിക്കീ വെള്ളക്കൃതിരയെ മതി.”

“യുവർ ചോയ്സ്.”

“സൈസ്, ഇവൻ്റെ പേരെന്താണ്?”

“ഹവനല്ല, ഇവർ. സുവോളജി പറിപ്പിച്ചിട്ടും അതറിഞ്ഞുകൂടാ!”

മുഖം നാണംകാണട്ട് കുന്നിഞ്ഞുപോയി.

സൈസ് പറഞ്ഞു: “മോത്തി.”

താണസ്വരത്തിൽ: “ഈ രാജുത്ത കൃതിരകൾക്ക് ഒരു പേരേയുള്ളു; മോത്തി.”

കുന്നിഞ്മുകളിൽ കൃതിരകളെ കെട്ടിയിട്ടു വിണ്ണും നടന്നപ്പോൾ ചെറിയ അസ്വലം കണ്ണു. കഴുത്തിൽ ക്യാമർ തുക്കിയിട്ട് സഞ്ചാരികൾ പലരുമുണ്ട് അസ്വലമുറുത്ത്. ഇരുവശികളിൽ തുക്കിയിട്ട് കുടമൺികൾക്കിലുണ്ടുന്നു. പലരും പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു.

“നമുക്ക് ഈ വഴി കയറിനോക്കാം.”

തെളിവുള്ള പ്രഭാതം, വായുവിൽ പുകയുടെ ഗന്ധം തങ്ങിനില്ക്കുന്നു.

“ഈ വഴി വന്നിട്ടുണ്ടോ?”

“ഇല്ല.”

“പേരറയാമോ?”

കാലടികളിലേക്കു നോക്കി ചിരിച്ചുപോയി. അറിയാം. പുറത്തുപറഞ്ഞില്ല.

“നല്ല പേര്! ലവേച്ചന്താകൻ!”

അന്തരീക്ഷത്തിന്റെ മാറിലേക്കു തിച്ചുനില്ക്കുന്ന ഓംന്തെ അസ്ത്രം പോലെയുണ്ട് പാറക്കെട്ട്.

“ആളുകൾ പാറയ്ക്കു പേരിടാത്തതെന്താണാവോ?”

പ്രേമത്തിന്റെ നടപ്പാത അവസാനിക്കുന്നേന്തെന്ത്-

“എന്തിന്റെ പാറക്കെട്ടാണനാണു പറയേണ്ടത്?”

പാറയിൽ അവിടവിടെ ചില പേരുകൾ കൊത്തിവെച്ചിരിക്കുന്നു.

1953 മീന് - കിശോർ.

“ഈന്നലെ ഹോട്ടലിൽവെച്ചു പരിചയപ്പെട്ട രണ്ടു ചെറുപ്പക്കാരാണ് ഈ സഹാരത്തെപ്പറ്റി പറഞ്ഞത്.”

പാറയുടെ കുർത്ത നെറുകയിൽനിന്നു നോക്കിയാൽ ഭയം തോന്നും.

ആപ്പിൾപാടങ്ങൾ ചെറിയ ചതുരകളുള്ളികളായേ തോന്നു. ഹൃദയത്തിൽനിന്ന് സംഗ്രഹിതം കേൾക്കാനെത്തുന്ന ഇണകൾക്കു പാരയുടെ ചെരുവിൽ ലോകം ഏകാന്തമായ മുലകൾ ഒരുക്കിവെച്ചിരിക്കുന്നു.

“പഴയ പേരുകൾ മാന്ത്രുപോകുന്നു. പുതിയ പേരുകൾ പെരുകുന്നു.”

നനുത കാറ്റും ഇളംചുടുള്ള വെയിലും. അയാൾ സമ്പരിച്ച നഗര തെപ്പറ്റി സംസാരിക്കുകയായിരുന്നു. പലതിനെപ്പറ്റിയും. ജിം കോർബറ്റ്.... വെവസ്പചാർഡ്.... ആട്ടോബാൻ.... കിസ്റ്റിങ്ഗ്സേറ്റ്....

തുടർച്ചയായി സാസാരിക്കുന്ന ആ മനുഷ്യനെ അഞ്ചു ദിവസം മുമ്പാണ് കണ്ണത്. തടാകത്തീരത്തുവെച്ചു ചിരിച്ചുകൊണ്ടു സമയം ചോദിച്ചത് അഞ്ചു ദിവസം മുൻപാണോ? ബന്ധുക്കിൽ അടുത്തിരിക്കേണ്ടിവന്നത് അനുരാവിലെ യാണോ? അഞ്ചുവർഷങ്ങളേക്കാൾ അപ്പുറമാണല്ലോ!....

കാപ്പിറോളിന്റെ മുകളിൽ അടഞ്ഞ ജാലകത്തിനു താഴെ, നഗരത്തിൽനിന്ന് കല്ലുകൾ തിളങ്ങുവോൾ, കിൽട്ടിനുകീഴെ കനമുള്ള കൈത്തണ്ണയിൽ തലചേർത്തു കിടക്കുവോൾ വിളിച്ചുപറയാൻ തോന്തി:

ഞാൻ തനിച്ചുല്ല.... ഞാൻ തനിച്ചുല്ല.

അറിയുമോ, ആ പാറക്കട്ടിന്റെ മുകളിലേക്കു സമ്പാതികൾ ഇപ്പോൾ കയറിച്ചുല്ലാറില്ല. ഒരു ജുണ്ടിമാസത്തിൽ പാരയുടെ കുർത്ത ശിരസ്സിൽ കയ റിനിന് ഒരു പെൺകുട്ടി താഴേക്കൻ എടുത്തുപാടി. ഇണകൾ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു. കിടന്നുരുളാറുള്ള ചെരുവുകൾ ഒഴിഞ്ഞുകിടക്കുന്നു. വഴി തിരിയുന്നേന്തൽ ആരോ ഒരു കല്ലിൽ ചുറ്റിക്കൊണ്ടു കൊത്തിവെച്ചു: “ദിന് വേ ടു ഇംഗ്ലിഷ് ഡെയത്.”¹ ഒരു തലയോടും താഴെ പിണ്ടുവെച്ച രണ്ടുമിയും.

പറഞ്ഞുപറഞ്ഞ് ആ വഴിക്കു പുതിയൊരു പേര് വീണു: “ധൈവിൾസ് ട്രാക്സ്.”²

ആകാശം മുട്ടുന്ന പാറക്കട്ടിന്റെ മുകളിൽനിന്ന് അഗാധതയിലേക്ക്...

1. ഈ വഴി എളുപ്പമരണാത്തിലേക്ക്.

2. പിണ്ടാച്ചിന്റെ പാത.

അണ്ണ്

അമർസിംഗ് റണ്ടു കത്തുകൊണ്ടുവന്നു.

കത്തുകൾ മുന്നിൽ വീഴുന്നോൾ എത്ര നിയന്ത്രിച്ചാലും നെമ്പിടിപ്പ് വർദ്ധിച്ചുപോവും. ഒപ്പതു വർഷങ്ങൾ കഴിഞ്ഞിട്ടും വിശസിക്കാതിരിക്കാൻ വയ്ക്കുന്നു; ഒരിക്കൽ കവർ തുറന്നു കടലാസ് നിവർത്തുന്നോൾ-

നൃത്തംവയ്ക്കുന്ന വൈലറ്റ് അക്ഷരങ്ങൾ;

“എൻ്റെ പ്രിയപ്പേട്ട വിമലേ!”

തപാലാപ്പിസിൽസിന് അമർസിംഗ് വരുന്നോഴല്ലോം പ്രതീക്ഷകളുടെ ഒരു മായാലോകം നിമിഷംകൊണ്ടു മുന്നില്ലെയരുന്നു. നീർക്കുമിളപ്പോലെ പൊടിഞ്ഞുപോകുന്നു.

ബാബുവിരുദ്ധ് കാർധാണ്ണാന്. ഹിന്ദിയിലേ എഴുതാറുള്ളു. ബാബു വിനും അനിതയക്കും മലയാളം എഴുതാനും വായിക്കാനും അറിഞ്ഞുകൂടാ.

അവസാനത്തെ റണ്ടുമുന്നു വാചകത്തിൽ കണ്ണാടിച്ചപ്പോൾ കാര്യം മനസ്സിലായി: “അതുകൊണ്ട് കത്തുകിട്ടിയ ഉടനെ ചേച്ചി എനിക്ക് ഇരുപതിയഭ്യുരുപ് അയച്ചുതരണം.”

അബ്ദതിമുന്നു നാഴികയക്കലെ ഉരുളക്കിഴങ്ങു പാടങ്ങളുടെ നടുവിലെ പീടിനെപ്പറ്റി ഓർക്കാതിരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

മുന്നുമൺിക്കുർ ദുരത്തിനപ്പുറത്തു തന്റെ കുടുംബമുണ്ട്; അച്ചൻ, അമ്മ, ബാബു, അനിത.

വീടിലായിരക്കുന്നോൾ വിമലയും അനിതയും ദൈഹിന്യങ്ങൾ ഗുമിനു തൊട്ട് ദുരത്ത ചെറിയ കിടപ്പുമുറിയിലാണ് ഉറങ്ങുക പതിവ്. അതിനു തൊട്ട് റോർ മുറിയിലെ കയറ്റുക്കട്ടിൽ ബാബുവിശ്ശേഖ്യാന്.

പക്ഷേ, രാത്രി കട്ടിൽ ഒഴിഞ്ഞുകിടക്കുകയാണ് പതിവ്. പീട് ഇരുളിൽ മുങ്ങിയാൽ പുറത്തെക്കുള്ള വാതിൽ തുറന്ന് അവൻ ഇരഞ്ഞിപ്പോയിട്ടുണ്ടാവും. ഡാക്ക് ബാധാവിരുദ്ധ് സമീപത്തെ പീടികയുടെ മുകളിൽ കമ്പാവിരുദ്ധ് പുക മുടിനില്ക്കുന്ന മുറിയിലിരുന്ന്, അവൻ പണംവെച്ചു ശീട്ടുകളിക്കുകയാവും. അമ്മയ്ക്കറിയാം. വെള്ളമെടുക്കാൻവേണ്ടി ദൈഹിന്യങ്ങൾ ഗുമിലേക്കു വന്നു സിച്ചിട്ടുന്നോൾ റോർമുറിയിലേക്ക് വെളിച്ചും വീഴും. ഒഴിഞ്ഞുകട്ടിൽ കണ്ണിലെല്ലാണു നടിച്ചു തിരിച്ചുപോവുന്നു.

“ബാബു ഉറങ്ങിയോ?”

“ഉം.”

“ഇതു നേർത്തെത്?”

“ഉം.”

അമധ്യക്കങ്ങനെ പറയാനേ കഴിയു. കാരണം, അമ മകൻറെ കണ്ണുകളിൽ തരച്ചുനോക്കുന്നോൾ ദേഹം പുറത്തുകാട്ടുന്നില്ലെന്നൊരുഭ്രംശം.

ബാബുവിന്റെ കണ്ണുകളിൽ എപ്പോഴും ഒരു ഭീഷണിയുണ്ട്.

ഒരിക്കൽ-

കോളേജ് പുട്ടിയ കാലത്താണ്. അച്ചൻ കുളിമുറിയിലായിരുന്നു.

“എനിക്ക് അവതു രൂപാ വേണം.”

“എൻ്റെ കൈയിൽ പണമില്ല.”

“ഉണ്ടാക്കണം. അത്യാവശ്യമാണ്.”

“അച്ചുനോടു ചോദിച്ചോ. ഞാനാ ഇവിടെ പണം കൊണ്ടുവരുന്നത്?”

“പണം തരുന്നില്ലെങ്കിൽ -”

അവൻ ഒരുന്നിമിഷം നിർത്തി.

അമധ്യുടെ നിറ്റിബ്രഥത വിഞ്ഞിപ്പാട്ടുന്നതായിരുന്നു.

“ഒരു കത്തു തന്നാൽ മതി. ഞാൻ മിറ്റുർ ഗോമസ്തിന്റെ പകൽനിന്നു വാങ്ങിക്കൊള്ളാം.”

“ബാബു!”

അമധ്യും മകനും പരസ്പരം അള്ളന്നുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്നോൾ തന്റെ നെബ്ബിപ്പുകൾ മാത്രമാണ് കേൾക്കാനുണ്ടായിരുന്നത്.

അവൻ ദേബായിഞ്ഞറുമിലെ സെറിയിൽ തള്ളന്നിരുന്നുപോയി.

അമ അകത്തെക്കുപോയി. പെട്ടികൾ തുറക്കുന്നതും അടയ്ക്കുന്നതും കേട്ടു. നിമിഷങ്ങൾക്കുശേഷം അനിയൻ വിജയലാവത്തിൽ ഇരങ്ങിപ്പോകുന്നതു കണ്ടു.

അച്ചൻ വലിയ കിടപ്പുമുറിയുടെ അതികിൽ വലിയ ഇരട്ടക്കട്ടിലിൽ കണ്ണച്ചു കിടക്കുകയാവും.

ഉറങ്ങാത്തപ്പോഴും കണ്ണടച്ചാണു കിടക്കുക. കൺപോളകൾ, ആളുകളുടെ കാൽപ്പെരുമാറ്റം കേൾക്കുന്നോൾ തുടിക്കും. പ്രയാസപ്പട്ടാണ് കണ്ണതുറക്കുക.

അച്ചൻ സംസാരിക്കുന്നോൾ വേദന തോന്നുക. ഇംഗ്ലീഷിന്തുനീഞ്ഞുന്ന അവ്യക്തശബ്ദങ്ങൾ.

കഴിഞ്ഞതാഴ്ച അമ എഴുതി: ഇപ്പോൾ തീരെ സംസാരിക്കാൻ വയ്ക്കാം, കൺപോളകൾ മാത്രമാണ് ഇളക്കുന്നത്.

ഒന്നുകൊല്ലുമായി ഇംഗ്ലീഷ് കൂടിഡിനു സമീപം ചെന്നു നില്ക്കുന്നോ ചെല്ലിംഗ് തോന്നാറുണ്ട്, മരണം അച്ചുന്ന രണ്ടുമുഹമാൻ എന്ന്. കാരണം, അവൻ ആരാധിച്ചിരുന്ന അച്ചൻ വർഷങ്ങൾക്കുമുമ്പേ മരിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ക്രീം നിന്തിലും സുട്ടും തലയിൽ ഫെൽറ്റ് ഹാറ്റുമായി ചുരുക്കവടി വീണിക്കൊണ്ടു നടന്നുവരുന്ന അച്ചൻറെ മലിഞ്ഞുനിണ്ട രൂപമാണ് മനസ്സിൽ കാണുക. അച്ചൻ കൂടുംബത്തിലെ നായകൻ മാത്രമല്ല, ചുക്കവർത്തികുടിയായിരുന്നു. ഉണ്ടാക്കിയിൽ അച്ചുന്ന സിംഹാസനംപോലെ ചിത്രപ്പണി

കൾ ചെയ്ത ഒരു കുറൻ കസേരയുണ്ട്. അതാരും തൊടരുത്. അതിലുടെ കടന്നുപോകുവോശൈലിം യെപ്പാടോടെയാൻ് ആ കസേരയെ നോക്കുക.

അച്ചൻ വീട്ടിലെത്തിയാൽ ശബ്ദങ്ങൾ കേടുകൂടാ. കത്തിച്ച പെപ്പിൻ്റെ പുകയിലമണം വീട്ടിനകത്ത് ഷൈകിനടക്കും. എല്ലാവരും താന്നിസ്വരത്തിലേ സംസാരിക്കു.

ഉച്ചയ്ക്കു ഉണ്ടായു കഴിഞ്ഞു കിടന്നാൽ അമ്മയ്ക്കു കണ്ണടയ്ക്കാൻ പേടിയാണ്.

മനിയെത്തയായി? മുന്നുമൺിക്കു ഒരുണ്ടാൻ തുടങ്ങിയാലേ നാലരയ്ക്ക് അച്ചൻ തിരിച്ചെത്തുപോൾ കാപ്പിയും പലഹാരങ്ങളും തയ്യാറാവു. ഉടുപ്പു മാറ്റാതെ നേരെ വനിക്കുന്നതു യെനിങ്ങുമിലാണ്. മേശപ്പുറത്ത് എല്ലാം നിരഞ്ഞു കണ്ടിട്ടില്ലെങ്കിൽ കൊടുക്കാറാണ്.

അച്ചൻകുടു കേഷണം കഴിക്കാനിരിക്കുന്നതു യെമായിരുന്നു.

വിമലയെവിടെ? ബാബു എവിടെ?

- അവർക്കായിട്ടില്ല. അവർ പിനെ കഴിച്ചോടെ.

വിമലാ, ബാബു! കു അന്തിൾ ജോയിൻ മീ.

റ്റാന്റുകൾ തുള്ളുപിപ്പോയാൽ, ഏസ്കമെറ്റിക്കാൽ, തുമിയാൽ, അച്ചൻകുടു സതെ തുട്ടതെ മുഖം വല്ലാതെ ചുവക്കും. ശകാരത്തെക്കാശ് ഡേം ആ നോട്ടമായിരുന്നു.

അനിത ഒരിക്കൽ പറഞ്ഞു:

“നമുക്കു നാട്ടിൽപ്പോകണം, അച്ച്.”

“നാട്ടിൽ നിന്റെ മുതൽപ്പനുണ്ടോ?”

അനിയത്തിയുടെ കണ്ണുകൾ നിരഞ്ഞു.

നാടിനെപ്പറ്റി സ്നേഹത്തോടെ അച്ചൻ സംസാരിച്ചു കേട്ടിട്ടില്ല.

അച്ചനെ എന്നും പേടിയായിരുന്നു.

അച്ചനു കത്തത്തുപോൾക്കുടി യെമായിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷിൽവേണം എഴുതുക എന്നു നിർബന്ധമാണ്..... അയയ്ക്കുന്ന ഓരോ കത്തും തെറ്റിയ ഭാഗങ്ങൾ അടിവരയിട്ടു തിരിച്ചുവരും.

കുടെ ഒരു താക്കിതു:

കഷ്ടപ്പെട്ടുണ്ടാകുന്ന പണം ചെലവഴിച്ചാണു നീ പറിക്കുന്നതെന്ന് ഓർമ്മ വേണം.

അതോക്കെ മുന്നായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ആർക്കും അച്ചനെ ഭയപ്പെടുണ്ട്. എഴുനേന്നല്കാൻ വയ്ക്കും വയ്ക്കും അവളും തനിച്ചായി. കടിലിനുസമിപം നിന്നപ്പോൾ കുഴഞ്ഞനാവ് എന്നോ സംസാരിക്കാൻ പ്രയാസപ്പെടുന്നതു കണ്ടു.

നാലുമാസം മുമ്പാണ് ഒരിക്കൽ വീട്ടിൽ പോയത്. ഒരു രാത്രി വീട്ടിൽ താമസിച്ചപ്പോൾ മട്ടത്തുപോയി. രാവിലെത്തെ ബന്ധുന്നുത്തെന സമലം വിട്ടു.

വെകുന്നേരം വീട്ടിൽ അച്ചനും അവളും തനിച്ചായി. കടിലിനുസമിപം നിന്നപ്പോൾ കുഴഞ്ഞനാവ് എന്നോ സംസാരിക്കാൻ പ്രയാസപ്പെടുന്നതു കണ്ടു.

“അച്ചൻ സംസാരിക്കണം. കഴിഞ്ഞിക്കും.”

അപ്പോൾ ആദ്യമായി ആ കണ്ണുകളിൽ നില്ലപ്പായത കണ്ടു. നാടിൽ ആർക്കും വേണാതെ കിടന്ന ഒരു ചെറുക്കൻ വലിയൊരു വീടിലെ പെൺകുട്ടിയെ കല്യാണം കഴിച്ചു. അതോരു വീരസാഹസ്രതിന്റെ കമ്മയായിരുന്നു. കുട്ടിക്കാലത്തു പലപ്പോഴും കേട്ടിട്ടുള്ളതാണ്. തോട്ടത്തിലെ കണക്കെഴുതുകാരനായി. തപാൽ മാറ്റുരായി. അമ്മയുടെ കഴുത്തിലെ മിനുവിറ്റ് എങ്ങാടോ പോയി. പിന്നീട് കേൾക്കുന്നതു മദ്രാസിൽ പരിക്കുന്നുവെനാണ്. കല്യാണം കഴിഞ്ഞതു മുതൽ പെങ്ങളുമായി വഴക്കുകൂടിയപ്പോൾ അവകാശത്തിരുത്താനും കൊടുത്താണ് കൈ തട്ടി ഇരങ്ങിപ്പോന്ന ധീരത തനിക്കു മനസ്സിലാക്കാം.

പലതും കണ്ണ ആ മനുഷ്യനാണ് കാലിപ്പിള്ളേൽ ചുഴറ്റിയെന്തിട്ടു ചേരയപ്പോലെ നില്ലപ്പായനായി ഈ കിടക്കുന്നത്.

അധികസമയം ആ മുൻകൈക്കുന്നതു നില്ക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. പുരത്തെ വരാ തയിൽ കടന്നു മുറ്റത്തിന്റെ അതിർത്തിയിൽ ചെന്നുനിന്നു.

അമ്മ പതിവുപോലെ മിസ്റ്റിന് ഭട്ടാഗരുടെ വീടിലേക്കെന്നും പറഞ്ഞ ഇരങ്ങിപ്പോയിരുന്നു. തിളങ്ങുന്ന സാരി, ചുണ്ടിൽ ചായംപുശി വരുത്തിയ വുത്തികെട്ട് ചുവപ്പ്, ലോമ പുരട്ടി കരപ്പും തവിട്ടുമായ തലമുടി. അണി ഞെതാരുങ്ങി ഇരങ്ങിപ്പോകുന്നോൾ അരപ്പാണു തോന്നുക.

പടിവാതിലിനടക്കത്ത് അനിയത്തി നില്ക്കുന്നു. വെകുന്നേരങ്ങളിൽ അവളും ആവശ്യത്തിൽക്കൂടുതൽ അണിഞ്ഞെങ്ങുന്നുണ്ട്. അതിന്റെ ആവശ്യമുണ്ടായിരിക്കും. ഡോക്ടർുടെ മകൻ പ്രദീപ്പചന്ദൻമ ലെതർ ജാക്കറ്റിക് ആ വഴിവകിലെവിടെയെക്കിലും നില്ക്കുന്നുണ്ടാക്കും.

അച്ചൻ കൂബിലെ കുളിമുറിയിൽനിന്ന് ആളുകൾ താങ്ങിപ്പിടിച്ചു കൊണ്ടു വന്ന ദിവസത്തിനു മുമ്പാണെങ്കിൽ-

ആരും മുറ്റത്തിനെങ്ങുകൂടിയില്ല.

ഇപ്പോൾ അനിയൻ ബാബു പഹാഡികളുടെ കുടെ ഭാംഗ് വലിച്ചും പണയംവെച്ചു ശീറ്റുകളിച്ചും നടക്കുന്നു. അനിയത്തി പണിക്കാരൻ ബീറ്റബ ഹാർ വഴി പ്രേമലേവനങ്ങൾ കൈമാറുന്നു. അമ്മയ്ക്ക് ഞനിനും സമയ മില്ല. പ്രായത്തിന്റെ ചുളിവുകളിൽ കൈമും പാധരും നിറച്ചു മുടി കറു പീച്ചു വർഷങ്ങളെ തടസ്തുകിർത്താൻ പാടുപെടുന്നു.

അച്ചൻ ഇതെല്ലാം അനിയുന്നുണ്ടോ? ഉണ്ടാവുണം. തീക്ഷ്ണംത മങ്ങാത്ത കണ്ണുകൾ കുഴഞ്ഞുപോയ നാവിന്റെ സ്ഥാനം ഏറ്റെടുത്തിരിക്കുന്നു.

അന്ന് സന്ധ്യയ്ക്ക് അച്ചൻ രോഗമനേഷിക്കാൻ ജീപ്പിൽ മുകേതശര തുറന്നു ഡോക്ടർ മേനോനും മിസ്റ്റിന് മേനോനും വന്നു. വീടിൽ ആരു മുണ്ടായിരുന്നില്ല.

മിസ്റ്റിന് മേനോൻ ചോദിച്ചു:

“വിമലേ, മാമി എവിടെ?”

“പുരത്തെവിടെയോ പോയിരിക്കുന്നു.”

മിസ്റ്റിന് മേനോൻ്റെ മുവത്തുനോക്കാൻ വിഷമം തോന്തി. അവരും കേട്ടു കാണും ഗോമസ്തിന്റെ കുടൈയുള്ള അമ്മയുടെ ഉല്ലാസയാത്രകൾ.

കുട്ടാംബത്തിനകത്തു രാത്രിയിൽ കയറ്റുകട്ടിലിൽ കിടന്നപ്പോൾ ഉറക്കം വന്നില്ല. ഇതാണു കുട്ടാംബം!

വെറുക്കുന്നു... എല്ലാം ഞാൻ വെറുക്കുന്നു.

മാർച്ചിൽ ബാബു ഒരിക്കൽ ഭോർഡിംഗ് ഹാസിൽ വന്നു.

ഹോജ്ജിയാൻ് വരുന്നത്. അമ്മ ഓർമ്മപ്പെട്ടുത്തിയിൽക്കുന്നു.

അനിത എഴുതി: ചേച്ചി വരണം.

വരാമെന്നു പറഞ്ഞ അനിയന്നെ തിരിച്ചയച്ചു. അനിയത്തിക്കെഴുതി: ജോലിത്തിരക്കുണ്ട്. തൽക്കാലം വരാൻ പറ്റില്ല.

രു ദിവസം രാവിലെ അനിയനോ വീട്ടിലെ പണിക്കാരൻ ബീബീബഹാ ദുരോ വന്നു വാതില്ക്കൽ മുട്ടും.

എന്താണ്?

അച്ചൻ മരിച്ചു....

അല്ലെങ്കിൽ സാഹിബ് നമ്മളെ വിട്ടുപോയി. ബീബീജി....

രു ദിവസം.....

നഷ്ടപ്പെട്ട സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ തറകള്ളുകൾ വെടിപ്പൊളിക്കുന്ന ശബ്ദം കേട്ടുകിടക്കുന്ന അച്ചനു ഭാഗ്യമുണ്ടാവെട്ട!

ആർ

രണ്ടാമതെത കത്ത്: സയൻസ് ടീച്ചർ ശാന്ത ജോലി രാജിവെക്കുന്നു. അവളുടെ കല്പാണം നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നുവരെ. ഒരു തീവണ്ടിയാപ്പിസിൽ വെച്ചാണ് വരെനെ ആദ്യം കണ്ടത്.

തീയതി ഓർമ്മിക്കണം. ഒരു കമ്പിയടിക്കാം.

കോഡ് നമ്പർ എട്ട്. പതിനൊല്ല്. പതിനേഴ്.

അഭിനന്ദനങ്ങളുടെ ജീവനില്ലാത്ത വാചകങ്ങൾ തഹരവകുപ്പുകാർ പല പാകത്തിൽ ഒരുക്കിവെച്ചിരിക്കുന്നു.

ബോർഡിങ്ക് ഹൗസിൽ മുകളിൽനിന്ന് ഓരോരുത്തരായി രക്ഷപ്പെടുന്നു.

കടന്നുപോകുന്നവരെ, നിങ്ങൾക്ക് എൻ്റെ അഭിവാദ്യങ്ങൾ.

പകൽ മുഴുവൻ തന്നുത്ത കാറ്റ് വിശിക്കാണിരുന്നു.

പുരത്തിരിങ്ങുന്നില്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. മുറിയിൽ ചിന്നിച്ചിതറി കിടക്കുന്ന സാധനങ്ങളല്ലാം ഒന്നടക്കിവെച്ചു. വലിയ തോല്പെട്ടികകൈത്തു സാരി മടക്കിവെക്കുന്നേം കറുപ്പിൽ നേർത്ത സംഗീതചിഹ്നങ്ങൾ തുന്നിപ്പിടി പ്ലിച്ച രോസ് നിറത്തിലുള്ള സെറ്റർ അടിയിൽ കിടക്കുന്നതു കണ്ണു. ഒരി കല്ലും അത് ഇട്ടിട്ടില്ല.

യാത്രപറയുന്നതിന്റെ തലേന്ന് വൈകുന്നേരം മല്ലിത്താളിലെ ചായം തേച്ച താടിയുള്ള വൃഥതയ്ക്ക് കടയിൽനിന്നു വാങ്ങിയതാണ്. താൻ തന്നെ യാണതു തിരഞ്ഞെടുത്തത്.

“നല്ലിരു സെറ്റർ തിരഞ്ഞെടുക്കാമോ?”

“ആർക്കാ?”

“ഒരു പെൺകുട്ടിക്ക്.”

കുസ്യതിയോടെ മുഖത്തുനോക്കി. അസുയയുടെ നിശർ കാണുന്നുണ്ടോ എന്നു പരിശോധിക്കാനാവും.

പീടികകാരൻ വൃഥതനെ എഴുന്നേറ്റുവന്നു സാധനങ്ങൾ മുന്നിൽ നിരത്തിയിട്ടു.

മുസിക് നോട്ടസുകൾ തുന്നിപ്പിടിപ്പിച്ച സെറ്റർ ആദ്യമായാണു കാണുന്നത്. നിറവും നന്ന്.

“ഈത് നന്ന്.”

“ഇഷ്ടമായോ?”

“കിട്ടാൻ പോകുന്നവർക്ക് ഇഷ്ടമാവുമോ എന്നറിഞ്ഞുടാ. എനിക്കി സ്വായി.”

“ഓ, അതുമതി. വിമല സഹതിച്ചല്ലോ, നന്നന്.”

പൂന്തിക്ക് ഉറയിലിട്ട് അതു കൈയിൽ വെച്ചുത് അവർത്തനയായിരുന്നു.

നേരെ തിയേറ്റിലേക്കാണ് നടന്നത്. തിയേറ്റിന്റെ ഭാഗമായി മുകളി ലുള്ള രെണ്ണാറൻ്തിൽ ക്രഷ്ണം കഴിച്ചു.

ഒൻപതാം റൂഡൻഡേർഡിൽ പറിക്കുന്ന ഒരു പെൺകുട്ടിയും വീട്ടുകാരും തൊട്ടട്ടുത്ത ദേഖിളിലിരുന്നു ക്രഷ്ണം കഴിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

അവർ ‘നമസ്തേ’ പറഞ്ഞു അടുത്തുവന്നു.

അവളിനി കുട്ടുകാരികളുടെയിൽ വാർത്ത പരത്തും. വിമലാജിക്കു നീലക്കണ്ണുകളും നെറ്റിയിലേക്കു വിണ്ണുകിടക്കുന്ന മുടിയുമുള്ള ഒരു ചെറു പുക്കാരൻ ബോധ്യപ്രഭാണ്ഡ്! പുഷ്പവാസർക്കാരിന്റെ കാമുകനെപ്പറ്റി നാടാ ഭൂക്കു പ്രചർണ്ണിച്ചതു കൂട്ടികളായിരുന്നു.

അവശ്യമില്ലാത്തതനെ ആ കൊച്ചുപെണ്ണിനെ പരിചയപ്പെടുത്തി: “എൻ്റെ റൂസ്യൻ്റാണ്. ഇതെന്തെ കസിനാണ്. സീസണു വന്നതാണ്.”

എല്ലാം വ്യക്തമായി മനസ്സിൽ കാണുന്നു.

ഹോട്ടലിലെ കൃഷ്ണകൾ ഇപ്പോഴും ചുവന്നിട്ടാണോ? പന്നമുള്ളവർ മാത്രം കയറുന്ന ആ രെണ്ണാറൻ്തിൽ പിന്നീടു കയറിയിട്ടില്ല. വെള്ളച്ചിറകു കൾ കൂത്തിനിറുത്തിയ കല്ലാട്ടാ ഏസ്കൈം അവർബ�പ്പോഴും അതിമികൾക്കു നല്കുന്നുണ്ടോ?

തിയേറ്റിനകത്തു മനുഷ്യശരീരങ്ങൾക്കാണ്ഡും നിശാസംകക്കാണ്ഡും ഇളംചുട്ടണ്ഡായിരുന്നു.

എറ്റവുംപിനിലെ വരിയിൽ അടുത്തടുത്ത സീറൂകളിലിരുന്നു.

ആശക്കടലിൽ മുങ്ങി മുത്തുവാരുന അടിക്കളുടെ കമയായിരുന്നു. കഴുത്തിൽ പുമാലയിട് പ്രാക്കുതസ്യുന്നതിമാരുടെ സംഘന്ത്യതം, നായകൻ്റെ ചുണ്ടുകൾ ചെമ്പുനിറമുള്ള പെൺകിടാവിന്റെ നനവുണ്ടെന്നു തോന്നുന്ന ചുണ്ടുകളിലമരുമോൾ കോർത്തുപിടിച്ച കൈത്തലാഞ്ഞിൽ വിരലുകളുമരുന്നു.

“ഭാഗ്യവാൻ!”

കാതിൽ പിറുപിറുസ്ത്.

അപ്പോൾ സിഗരറിന്റെ സുഗന്ധമുള്ള ശാസം കവിളിൽ സ്വർഗ്ഗിച്ചു. ബോർഡിങ്സ്‌ഹൗസിലേക്കുള്ള വഴിത്തിരിവിൽനിന്നു യാത്രപരിയു സ്വോൾ പൂന്തിക്ക് കവറിലെ സെറ്റർ തിരിച്ചേല്ലപിച്ചു.

അപ്പോൾ-

“അതു നിന്നക്കാണ്.”

പരിഫേഡിച്ചുപോയി. വേണ്ടെന്നു പറയാനായിരുന്നു പൊട്ടുനന്നയുള്ള പ്രേരണ.

“ഞാൻ. എനിക്ക്.....”

ഓന്നും പറയാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

“നിന്നക്കുവേണ്ടിയാണ് അത് വാങ്ങിയത്. ശുഡ്യനെന്ന്!”

തനിയെ നടന്നുപോകുമ്പോൾ പൊന്തക്കാടുകളിലൂടെ ചുള്ളംവിളിച്ചു
തതിയ തണ്ണുത്ത കാറ്റിനോടു പറഞ്ഞു:

“താങ്കയു, താങ്കയു ഫോർ എവരിൽഇം.”

ബോർഡിംഗ് ഹാസിരെറ്റ് നടുമുറ്റത്തു മണ്ണത്വവയിൽ പരക്കുന്നതു കണ്ണ
പ്രോൾ ജാലകം തുറന്നു പുറത്തേക്കുമോക്കി.

ഗ്രോഡിംഗ്സ്കിലേക്കു പെട്ടികളും സാമാന്യങ്ങളും ചുമന്നു രണ്ടു കുലി
കാർ കയറിപ്പോകുന്നു. ഈ വർഷത്തെ സന്ദർശകൾ വന്നുചേര്മ്മിൽ
ക്കുന്നു.

കഴിഞ്ഞവർഷം ദൽഹിയിൽനിന്നുള്ള ഒരു ഏഥെലിനീയറുടെ കുടുംബ
മായിരുന്നു. പതിനാറിനും മൂന്നിനും ഇടയ്ക്കളുള്ള ഓപ്പതുകൂട്ടികൾ. അവർ
പോകുന്നതുവരെ ചുറ്റുപാടും എപ്പോഴും കോലാഹലമായിരുന്നു.

അതിനുമുമ്പിലെ കൊല്ലം: മധുവിധുവിനു വന്ന ഒരു ബ്രോഹ്മണദംശതി
കൾ.

പുറത്തെ കാലാവസ്ഥ പൊടുന്നെന മനോഹരമായിത്തോന്തി. പുറത്തി
റങ്ങേണ്ണോ എന തീരുമാനം തകർന്നുപോയി.

വഴിയിൽവെച്ചാണ് അമർസിംഗിനെ കണ്ണത്. അങ്ങാടിയിൽനിന്നു വരി
കയാണ്. ബഹുമാനപ്പെട്ടും വഴിമാൻ നിന്ന് ഒരു കത്തു നീട്ടി;

വൈകുന്നേരത്തെ തപാലിൽ ഒരു കത്തു കൂടി!

നെഞ്ചിടിപ്പോടെ വാങ്ങി നോക്കി:

ഓ രശ്മി വാജ്പേറ്റി!

അമർസിംഗ് കടന്നുപോയപ്പോൾ ആവശ്യത്തിൽ കുടുതലായി കാണിച്ച
ബഹുമാനത്തിന്റെ രഹസ്യം മനസ്സിലായി. ചാരായത്തിന്റെ മണം.

നടന്നുകൊണ്ടുതന്നെ കത്തു വായിച്ചു:

ബഹുമാനപ്പെട്ട ടീച്ചർജി.

ഞാനിനാലെ രാത്രിതന്നെ വീടിലെത്തിച്ചേരുന്നു. വഴിക്കൊരു വിഷമ
വുമുണ്ടായില്ല. പിതാജിയുടെ നമസ്കാരം ടീച്ചർ അറിയിച്ചുകൊള്ളുന്നു.
-രശ്മി.

രാംഗൻറിലെ വിലാസമാണ്.

തപാൽമുട്ട നോക്കിയപ്പോൾ അറിയാതെ മന ഹസിച്ചുപോയി.
ഹൽഡാനി!

മുസാവർ ബംഗ്ലാവിലെ പതിചാരകൾ കൈയ്ക്കിൽ കാലത്തു കത്തെ
ശുതിയേല്പിച്ച് ബാംഗ്ലാഡോഡക്കു നടക്കുമ്പോൾ രശ്മിയുടെ മുവര്ത്തു
തെളിയുന്ന വിജയഭാവം ഉള്ളിക്കാൻ കഴിയുന്നുണ്ട്.

നിനക്കു മാപ്പുതന്നിൽക്കുന്നു. എന്നും ഓർമ്മക്കാനുള്ള ഒരു രാത്രി
നിനക്കു സന്ധാദ്യമായി കിട്ടിയിരിക്കുകയാണമ്മോ.

നിത്യവും കയറുകയും ഇരഞ്ഞുകയും ചെയ്യുന്ന വഴിയിൽ നിന്നു തെറ്റി
കുന്നിൻപെച്ചതുവിലൂടെ നടന്നു. പൊളിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന ഒരു പുറത്തറ. പൊന്ത
കാടുകളിലും മരങ്ങളിലുമായി കുരങ്ങുമാർ കുത്താടുകയാണ്.

രാക്ഷസരെ തലയോടുപോലെ കുഴികളും മുശകളുമായി കിടക്കുന്ന വലിയ കർക്കുവാരത്തിൽ നന്നാകയിൽ ഇരുന്നു. അവിടെയിരുന്നാൽ തടാകത്തിൽ ഒരു വശം കാച്ചപയിൽ കിട്ടുന്നു.

ബോട്ട്‌സ്റ്റിന്പുറത്തെ ഹോട്ടലിൽ പിരിയൻ കോൺ കാണാം. വെഞ്ചാടത്തിൽ ആരോ നില്ക്കുന്നു. ആകാശത്തിനു കീഴിൽ ഒറ്റപ്പെട്ട ഒരു മനുഷ്യതുപാം.

ഹോട്ടൽ മുന്നുതവണ കൈകൾ മാറിയിരിക്കുന്നു; പേരും.

ഉരുളൻതുണ്ടുകളും ചായംതേച്ച ഇരുസ്യകമികൾ കൊണ്ടു നന്ദിയും സ്വാസ്കർഖ കസേരകളും മാറിയിരിക്കുകയില്ല.

വർഷങ്ങൾക്കുശേഷം രഘമി ഭാര്യയായി, അമധ്യായി, ഹർദാനിയിലെ മുസാവരി ബംഗ്ലാവിൽ മുന്നില്ലെട കടന്നുപോകുമ്പോൾ നിഗുണമായ ആനന്ദത്തോടെ ജാലകങ്ങളിലെണ്ണിലേക്കു നോക്കുമായിരിക്കും.

ആദ്യത്തെ പാപം, സ്ത്രീതരത്തിൽ മുടുപടം ചീന്തുന്ന ആദ്യത്തെ വേദന, ആദ്യത്തെ ആഫ്റ്റാദം, ആദ്യത്തെ നിർവ്വതി...

മുന്നാംനിലയുടെ വലഭത്തെ അറ്റത്തു വെഞ്ചാടത്തിലേക്കെത്തുന്ന പിരിയൻകോൺഡയുടെ സമീപം അടഞ്ഞുകിടക്കുന്ന ആ ജാലകം കാണുന്നുണ്ടോ?

എഴ

ചുവന പരവതാനി വിതിചു നിലം. വായുവിൽ സിഗററുപുകയും പോൾ അഞ്ചകായുടെ പട്ടപോലെ മിനുത്ത ശബ്ദവും ഒഴുകിനടക്കുന്നു.

വാതിൽ തുറക്കുന്നേം ഇരുക്കിക്കിടക്കുന്ന കടുംചുവപ്പു നിറത്തിലുള്ള സ്പോർട്ട്‌സ്റ്റിട്ട് യുവാവിന്റെ മുവത്ത് അവിശാസവും അഞ്ഞുതവും പൊട്ടിവിടരുന്നു.

“ഓ മെ ഗോധ്!”

“എന്തെ?”

“ഞാൻ വരില്ലെന്നു കരുതി.”

ചുരുക്കൊട്ടയുടെ മാതൃകയിൽ വുത്താക്കുതിയിൽ പണിത ഇരുസു കസേര നീക്കിയിട്ടു കഷണിക്കുന്നു:

“ഇരിക്കു.”

അവളുടെ കണ്ണുകൾ മുറിയിലാകെ സബ്രഹ്മണ്യകയാണ്. പരവതാനി യിൽ രേക്കോർഡുകൾ ചിതറിക്കിടക്കുന്നു. മേശപ്പുറത്തു പുസ്തകങ്ങളുടെ കുസ്ഥം. റ്ലാൻഡിൽ ലെതർകേയ്സിൽ പൊതിഞ്ഞ ക്യാമറ.

ഗായകൻ ഗാനം ഉപസംഹരിക്കുകയാണ്: പുട്ട് യുവർ ഹൈ ഓൺ മെ ഷോൾഡേംഗ്!

“എൻ്റെ ചുമലിൽ നിന്റെ ശിരസ്സു ചായ്ക്കു. നിന്റെ ചുണ്ണുകൾ എൻ്റെ ചുണ്ണുകളോടനായ്ക്കു.”

തടാകത്തിലെ കളിവള്ളത്തിലും പെപാൻമരങ്ങളുടെ തണലുകളിലും ‘പ്രേമത്തിന്റെ നടപ്പാത’യിലും മണിക്കൂറുകൾ സംസാരിച്ചതാണ്. വാക്കുകൾക്കാണ്ടു പുമാലകൾ കോർക്കുന്ന അയാൾ നിഴ്വബ്ദനായിരുന്നു.

അവർക്കൊന്നും പറയാനില്ല. തൊണ്ടയിൽ കനമുള്ള എന്തോ വസ്തു കുടുണ്ണിക്കിടക്കുന്നു. രേക്കോർഡ് ഷൈയറിന്റെ സുചി കരകരശബ്ദങ്ങളാട ചലനം നിർത്തിയപ്പോൾ മുറിയിലെ നിഴ്വബ്ദത വിങ്ങിപ്പോടുന്നു.

അസഹ്യമായ നിഴ്വബ്ദത. പ്രയാസപ്പെട്ട് അയാൾ എന്തോ പറയുന്നു. അർത്ഥായുമായ വാക്കുകൾ. ധാരാളം അർത്ഥം തോന്നുന്ന ശബ്ദങ്ങൾ. ശബ്ദം പരുപരുത്തതാണ്. അവർ പ്രയാസപ്പോടുചീരിച്ചു. ആ ചിര സന്ത മല്ല.

അയാൾ മുന്നിൽ നിന്നു കൈ നീടി വിരലുകൾ പിടിച്ചുതയർത്തിയപ്പോൾ ശിരസ്സിലേക്കു രക്തം പതച്ചു കയറുന്നു. വിരക്കാളുള്ളുന്ന കാൽവിരൽത്തു സുകളിൽനിന്ന് അവ്യക്തമായ വേദനയുടെ പ്രവാഹങ്ങൾ എല്ലാമ്മറ കൈവ ശികളിലുടെ പടർന്നു കയറുന്നു.

വാക്കുകൾ, ശബ്ദങ്ങൾ വളരെ അകലെയാണ്:

“വരു.”

അടങ്കത ജാലകത്തിലൂടെ അകത്ത് ഒളിച്ചുകടക്കുന്ന വെളിച്ചതിൽ കല്ലുച്ചു കിടന്നപ്പോൾ, വിദഗ്ധമായ വിരലുകൾ ശരീരത്തിൽ സബ്രിച്ച പ്പോൾ, വട്ടംവിശി വിടരുന്ന ഓളങ്ങളുടെ മധ്യത്തിൽ താണുപോയ കല്ലിൻ്റെ അവ്യക്തസ്ഥാനപോലെ ഒരോർമ്മ മാത്രമുണ്ട്.

ഇതു സംഭവിക്കുമെന്നു കരുതിയതാണ്.....

“അരുത്. എനിക്കുവയ്ക്കാം”

സ്വരം ദൃശ്യമായിരുന്നു.

“സാരമില്ല്” കണ്ണപോളകൾ തുറക്കാൻ ശ്രമിച്ചപ്പോൾ പ്രകാശമുള്ള ആ നീലകല്ലുകൾ, ഏണ്ണമിനുപ്പ് ഇരങ്ങിവന്നു മടങ്ങിപ്പോയപോലെ ഒരു നിമിഷത്തിൽ തോന്തി.

വേദന. വേദനകാണ്ഡു പുള്ളത്തപ്പോൾ ഉയരുകയും താഴുകയും ചെയ്യുന്ന കഴുത്തിൽ കൈകകൾ ചുറ്റി ചുണ്ടുകൾ കടിച്ചമർത്തി കിടന്നു.

കരയരുത്. എൻ്റെ.... എൻ്റെ എല്ലാം നല്കുന്ന ഈ നിമിഷത്തിൽ കരഞ്ഞുപോകരുത്.

മനസ്സ് മണ്ണതിരങ്ങുന്ന മറ്റാരു താഴ്വരയാണ്. എൻ്റെതുമാത്രം. എന്നിൽ പുർണ്ണമായും അലിഞ്ഞുചേരുന്ന ഈ നിമിഷത്തിൽ കരയരുത്.

വർഷങ്ങൾക്കുശേഷം കല്ലുതുറിന്നപ്പോൾ നന്നതെ ചുണ്ടുകൾ കവി ജീലമർത്തി ചോദിച്ചു: വേദനിച്ചോ?

ഒന്നും പറയാൻ വയ്ക്കുന്ന കരയാം, ചിരിക്കാം, ശരീരമാകെ നീറുകയായിരുന്നു. എഴുന്നേംവകാൻ ദയംതോന്തി. കല്ലുച്ചുകിടന്നു. അപ്പോൾ മെയ്മാ സത്തിലെ തെളിഞ്ഞ ആകാശത്ത് നക്ഷത്രങ്ങൾ പുക്കുന്നതുകണ്ടു. അകലത്ത് ആരോ കാറ്റിൽപ്പറിത്തിയ വെള്ളത്തുവാലപോലെ ഒരു മേഖക്കീരു പാറിപ്പോകുന്നു.

തല പുറത്തെക്കു ചായിച്ച് നീലത്തു കൈകുത്തി റോക്കോഡ്പൂയർ വിണ്ണും പ്രവർത്തിപ്പിക്കാൻ കട്ടിലിൻ്റെ വകിലേക്കു ചെതിഞ്ഞപ്പോൾ ചുണ്ണിപ്പോയി. കീൽട്ട് വലിച്ചു ശരീരം മുടാൻ തുടങ്ങുപോശാണ് കണ്ണത്, ചോരത്തുള്ളികൾ പരന്ന മുന്നടയാളങ്ങൾ.

“എൻ്റെ സുന്ദരമായ ദിനങ്ങളെയും ഏകാന്തമായ രാത്രികളെയും” സംബന്ധിച്ചു സ്ത്രീയുടെ ശബ്ദം പാടിത്തുടങ്ങുന്നു.

ചെരിഞ്ഞുകിടന്ന് അയാൾ കൈ നീട്ടിയപ്പോൾ നെഞ്ചിൽനിന്നു വിയർപ്പു തുള്ളി ഉരുണ്ടവീണു.

“വിമലാ!”

തുടിക്കുന്ന കണ്ണപോളകൾ സ്വലമായി അടച്ചുപിടിച്ചു കിടന്നു. പറയാനുള്ള ഒരു മഹാഗ്രന്ഥം മനസ്സിലുണ്ടായിരുന്നു. തൊണ്ട വരണ്ടപോയിരിക്കുന്നു.

തൊൻ തൊനല്ലാതായിരിക്കുകയാണ്.

വിന്തക്കുന്ന ചുണ്ടുകളിൽ ശബ്ദങ്ങം മരവിച്ചു നിന്നു. ശരീരത്തിനു കന്മില്ലാതായിരിക്കുന്നു. പാറി നടക്കുകയാണ്. ആകാശചുരുവിലെ മേഖലക്കീറുപോലെ, താഴ്വരയിലെ ചുഴലിക്കാറ്റിൽ ആരോ പറത്തിയ വെള്ളത്തുവാല പോലെ.....

എട

തനാകത്തിന്റെ കാണാവുന്ന കോൺഡിൽ വഴിവിളക്കുകൾ താണുപോയി. പകൽവെളിച്ചം ഇനിയും കുറേനേരം ബാക്കിടക്കും.

മുളിപ്പാട്ടുമായി പിനിലുടെ കടനുപോയ രൂപം പെട്ടനു നിശ്ച സ്വദനായപ്പോൾ തലതിരിച്ചുനോക്കി.

“മേംസാഹിബ്!”

ഒരുന്നിമിഷം വേണ്ടിവന്നു, പല്ലുകൾ മുഴുവൻ വെളിയിൽ കാട്ടി ചിരി കുന്ന ആ ചെറുക്കരെ മനസ്സിലാക്കുവാൻ; ബുദ്ധം.

“എന്നാ മേംസാഹിബ് ഇന്നു തനാകത്തിൽ വരാത്തത്?”

“ഒന്നുമില്ല.”

“എന്നും ഇവിടെ ഇരിക്കാറുണ്ടോ?”

“ചിലപ്പോൾ.”

“മേംസാഹിബ് എന്നും ബോട്ടിങ്ങിനു വന്നോള്ള. എനിക്കു മുന്നെ തന്നാൽ മതി.”

“ആവട്ട.”

അവർ എഴുന്നേറ്റു.

“സീസണ് തുടങ്ങി, മേംസാബ്. ദില്ലിയിൽനിന്ന് ഒരു സ്വപ്പഷൽ ബന്ധ വനിട്ടുണ്ട്.”

അതങ്ങനെയാണ്. എന്നും ചിലർ വന്നുകൊണ്ടിരിക്കും. പകേഷ ഒരു ദിവസം കേൾക്കാം, സീസണ് തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു! പിന്നു നോക്കിനില്ക്കു താഴ്വര സജീവമായിത്തീരുന്നു....

“എല്ലാം നമ്മുടെ നാട്ടുകാരു തന്നെ.”

വിദേശികളുംല്ലാത്തതിനാൽ അവൻ അല്ലപം നിരാശ തോന്തിയി ടുണ്ടോ, ആവോ!

“നീയെന്താണിവിടെ, ബുദ്ധ്?”

“ഒരു തുഴ പൊളിഞ്ഞുപോയി, മേംസാബ്. ഓ, അവിടെ അനുവിശ്വ വീടിൽ പഴയൊരു തുഴയുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു.”

അവൻ ചെപ്പാപീക്കിന്റെ താഴത്താരിടത്തെക്കാണു ചുണ്ടിക്കാണിച്ചത്.

അവർ പോകാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ ബുദ്ധു ചോദിച്ചു:

“പോവുകയാണോ?”

“ആ.”

“താൻ വന്നു സംസാർജ്ജതുകൊണ്ടാണോ മേംസാബ് പോകുന്നത്?”

“അല്ല, നേരു വൈകിപ്പോയി.”

അവൾ നടന്നപ്പോൾ ബാധു കുറച്ചടി പിന്നാലെ വന്നു.

“ഒരുക്കാരും ചോദിക്കേണ്ട, മേംസാബ്?”

“ഉം?”

“വെള്ളക്കാരെക്കു നാടുവിട്ടു എന്നു പറയുന്നു. നേരാണോ?”

അവൻ മുവരെത്തു ഉൽക്കണ്ണം കണ്ണപ്പോൾ അവൾ പൊങ്ങിവന്ന ചിരിയകൾ.

“വെറുതെ പറയുന്നതാണ്.”

“ആ, അതാ ഞാനും പറഞ്ഞത്. ഈതെ നല്ല നമ്മുടെ നാടുള്ളപ്പോൾ ആരെകില്ലും പോകുമോ?”

സംതൃപ്തനായി അവൻ തിരിഞ്ഞെന്നു. പിന്നിൽ അവൻ മുള്ളപ്പാട്ടു വീണ്ടും കേൾക്കാൻ തുടങ്ങി.

കോൺക്രീറ്റ് പടവു കയറുന്നേടത് വെറും നിലത്ത്, അമർസിംഗ് കൂർക്കം ലഭിച്ചു കിടന്നുണ്ടാകയാണ്. ഒരിക്കൽക്കുടി കഴിവൻ മലബൈ രൂവിലെ കുടിലുകളിൽ എവിടെയോ പോയി ചാരായം കുടിച്ചിട്ടുണ്ടായി രിക്കും. ഒരാഴ്ച നല്ല സുവഭായിരുന്നു മുപ്പർക്ക്. വിടിൽപോകുന്ന കുട്ടികൾ കൊടുത്ത ചില്ലറപ്പണം ഇതെവിസം നിന്നതിലാണ് അംഗൃതം.

ഒഴിവുകാലത്തെ ഈ സ്വാത്രന്ത്യമുള്ളു. അതു വിമല റെസിഡൻസ് ട്യൂട്ട് റായപ്പോൾ മുതലക്കുള്ള നിയമമാണ്. കുട്ടികളുള്ളപ്പോൾ അമർസിംഗിനു ഹാലിളിക്കുന്ന ദിവസങ്ങളിൽ വെകുന്നേരം ലൈവട്ടുക്കാം, പകരം സ്കൂളിലെ തോട്ടപ്പണിക്കാരനെ കാവലിനു കൊണ്ടുവന്നേൻപ്പിച്ചുശേഷം.

അപ്പാ കുടിച്ചാൽ അമർസിംഗിനു ബഹുമാനം വർദ്ധിക്കും. കുറച്ചു കുടിയാൽ കരണ്ടു പഴയ കമകൾ പറയും. ഭാര്യ ഒളിച്ചോടിപ്പോയതും മകൻ അടിച്ചു പുറത്താക്കിയതും. മതിയാവോളം വാങ്ങാൻ സാധിച്ചാൽ ഒരുക്കുകല്ലിലോ നിലത്തോ വീണു കിടന്നുണ്ടാം.

പാണ്ടുകേട്ടിട്ടുണ്ട്. റിക്കൻ രാവിലെ ഒരു റെസിഡൻസ് ട്യൂട്ട് പോർട്ട് കോഓവിൽ വന്നു നോക്കിയപ്പോൾ അമർസിംഗില്ല. ചുറ്റും നോക്കിയപ്പോൾ കമിവേലിമേൽ അമർസിംഗിൽ കോട്ടും കാലുരുയും മടക്കി തുകിയിട്ടി രിക്കുന്നു. വീണ്ടും വിളിച്ചപ്പോഴാണ് കാരും മനസ്സിലായത്. കമിവേലി മേൽ മടങ്ങിക്കിടക്കുന്നത് ഉട്ടപ്പുകള്ളു, അമർസിംഗ് തന്നെയാണ്!

മുറിയിലെ മേശപ്പുറത്ത് ആട്ടാരോടിയും സബ്ജിയും മുടിവെച്ചിട്ടുണ്ട്! തർമ്മോപഭാസ്കിൽ പാലും.

കുന്നുകയറി വന്നതുകൊണ്ടാവണം, ഉഷ്ണം തോന്തി. ജാലകം തുറന്നിട്ടും. അപോൾ ഗോർഡിനുകൾക്കു വിളിക്കുകൾ തെളിയുന്നതുകണ്ടു. സെറ്റർ ഉരിയിട്ടു വീണ്ടും ജാലകത്തിനരികെ വന്നു.

വരാന്തയിൽ ചെടികൾ വരണ്ടിനാഞ്ഞിയ പുച്ചറ്റികൾ നിരത്തിവെച്ചതിനു സമീപം രണ്ടു കൈകൊണ്ടു നെറ്റിയിലുമർത്തിപ്പിടിച്ചു സ്റ്റൂളിലേക്കു കാൽ കയറിവെച്ച് ആരോ ഇരിക്കുന്നു. ഈ വർഷം ‘ഗോർഡിനുകൾ’നു കിട്ടിയ വിരുന്നുകാരൻ ആരാണ്ടനാറിയാൻ കൗതുകം തോന്തി. സർബാർജിയാണ്.

വുഖനാണന്നു തോന്നുന്നു.

തലയിൽക്കെട്ടു മടിയിൽ വെച്ചിരിക്കുകയാണ്. നെറുകയിൽ ഉരുളയാക്കി കെട്ടിവെച്ച മുടിയുടെ നിംബൽ മുറ്റത്ത് ഒരു കൊടുമുടിയുടെ ചിത്രം വര യ്ക്കുന്നു. ചലനമില്ല: കൈയുള്ള കസേരയിൽ ആരോ ഒരു മുതദേഹം ഇരുത്തിവെച്ചതാണെന്നു തോന്നു.

നിമിഷങ്ങൾക്കുശേഷം ആ മനുഷ്യപ്രതിമയെന്ന് അനങ്ങി, ശിരസ്സു തർത്തി കസേരയുടെ പിറകിലേക്കു ചായ്ച്ചുവെച്ച് ഇരുന്നപ്പോൾ വിമല ജാലകത്തിൽനിന്നു മാറിനിന്നു ജന്മഭടച്ചു.

ഒറ്റക്കമിയുറപ്പിച്ച മുഴം നീളത്തിലുള്ള ‘ഇക്താർ’യുടെ സ്വരം ഉയർന്ന പ്രോൾ വിമല ചെവിടോർത്തു.

അ മനുഷ്യൻ്തെന്നയാണോ? എങ്കിൽ, ശോഷിച്ച വിരലുകൾ എത്ര വിദഗ്ധമായാണ് ഒറ്റക്കമിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നത്.

മെത്ത ഏതോ ഒരിഞ്ജീവിയുടെ ശരീരംപോലെ തന്നുത്തു കുഴഞ്ഞു കിടക്കുന്നു.

സ്വരം സർബാർജിയുടെ തന്നെയാവണം. ചിലനിച്ച ശബ്ദം.

അവൾ ചെവിടോർത്തു:

“ഉധ്യാ ഉധ്യാ വേതിലി ആർ കാഗാ

ലംഡി ലായി വേ ഉധ്യാരി.

ജാ ആവീം മേരേ നാഹീ നു

ഗോരീ മനോം കേപ്പാം ബിസാരി.”

പ്രാകൃതമായ ഏതോ പദ്ധതി നാടൻപാട്ടാണ്.

കൊയ്തുകുട്ടിയ ചോളക്കറുകളുടെ ഇടയിലും കൊടുംവെയിലത്തു നിലാവിലെന്നപോലെ അനാധാസമായി കൂടകയർ ചുഴി നടന്നുപോകുന്ന ഒരു പദ്ധതി പെൺകുട്ടിയുടെ വാടിയ മുഖം മനസ്സിൽ സകലപികാമി പ്രോൾ.

ജയ്യും താടിയും നീട്ടി ഉള്ളിമണക്കുന്ന അതികായന്നാരായ പദ്ധതി കളെ കാണ്ണുന്നോൾ എന്നും വെറുപ്പായിരുന്നു; ആവശ്യമില്ലാത്ത ഭീതിയും. പകോഷ അവരുടെ പാട്ടുകളിഷ്ടമാണ്. അശ്രദ്ധയിലെ കോളേജിൽ പഠിക്കുന്ന കാലത്ത് അമൃത എന്നൊരു പദ്ധതി പെൺകുട്ടി കുടുകാരിയായുണ്ടായിരുന്നു. അവൾ ധാരാളം പ്രേമഗാനങ്ങൾ പാടിക്കേശപ്പീച്ചിട്ടുണ്ട്. പരു കണ്ണ തുവാക്കളുടെ കള്ളുകളിൽ വിടരുന്ന പകൽക്കിനാവുകളാണ് ആ ഗാനങ്ങളെന്നുതോന്നു.

ഭിത്തിക്കപ്പേരിൽത്തുനിന്നും ചിലനിച്ച സ്വരവും ഇക്താരയുടെ തേങ്ങലുകളും ഒഴുകിവരുന്നു.

“ദിൽക്കാ ടുകഡാ മെ കാഗജ് ബഗാവാം

ഉംഗലിയാ കട്ട കാനീ

അവ്വൊം ദാ കജജലാ മേം ശാഹീ ബന്നാവാം

ഹസുആം ദാ പാണി. ആ പാണി.”

വിമലയുടെ കണ്ണുകൾ നനയുന്നുവെന്നുതോന്തി.

കാക്കേ പറക്കു വളരെ ദുരന്തതാളം. എൻ്റെ പ്രിയതമനോടു ചോദിക്കു, എന്ന മറന്നതെന്തേ?

അവർ സ്വയം താങ്കിതുചെയ്തു: മുപ്പത്താനു വയസ്സായ ഒരു സ്ത്രീ നാട്ടോടിപ്പാട്ടുകേൾക്കുമ്പോൾ ദുർബുദ്ധയാവരും.

വിസ്മയത്തിൽ കഴിയുന്ന ആ നാടൻ പെൺകുട്ടിയുടെ ശബ്ദം അവർക്കേൾക്കുന്നു.

“ദിൽക്കാ ടുകയാ മെ കാഗജ് ബഗാവാം...”

ഹൃദയത്തിന്റെ ഒരു കഷണം കടലാസാക്കി, വിരൽ മുറിച്ചു പേനയാക്കി, കാജൽ കണ്ണിൽ ചാലിച്ച് മഷിയാക്കി താൻ സന്ദേശമെഴുതുടെ!

സർദാർജിയുടെ വിരലുകൾ കൊള്ളുന്നതു തന്റെ ഉള്ളിലെവിടേയോ ആണ്. ശ്രദ്ധ തിരിക്കാൻ എന്തെങ്കിലും വായിക്കാമെന്നു തോന്തി. റൂഡാൻഡിലെ പുന്തകങ്ങൾ മരിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ ഒരു കവിതാസമാഹാരം കിട്ടി. പലവട്ടം ഏടുത്തു പെരുമാറിയതുകാണു ചട്ട വിട്ടുപോന്നിരിക്കുന്നു. വൈലറ്റ് മഷിക്കാണ്ട് നനാപേജിൽ നടുനീള്ളതിൽ ഷപ്പിട്ടുണ്ട്.

സുധിർക്കുമാർമിശ ജനുവരി 55.

അരുകിൽ വയലറ്റ് മഷിക്കാണ്ടു വരയിട്ട് വരികൾ മിക്ക പേജുകളിലും കാണാം. അയാൾക്ക് ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ട നാലു വരികളുണ്ടായിരുന്നു. പല പ്രോജോ അയവിരുക്കുന്നതു കേട്ടിട്ടുണ്ട്.

I am dying my own death

and the deaths of those after me

I am living my own life

and the lives of those after me.

ററക്കെപി മുറുക്കിയ വാദ്യോപകരണത്തിന്റെ ശബ്ദം തണ്ണുത്ത അന്തരീക്ഷത്തിൽ എപ്പോഴും ഒഴുകി നടക്കുന്നു.

‘ഗോശ്യൻനുക്കിൽ’ സീസണിലെത്തുന്ന സഖാരികൾ പലതരത്തിൽ ഇതു മുറിയിലെ ജീവിതത്തെ ബാധിക്കാറുണ്ട്. കഴിന്തവർഷം രാവും പകലും കൂട്ടികളുടെ കോലാഹലംതന്നെ. രണ്ടാം കൊല്ലുത്തെ നവദിവസതി കളുടെ വാചാലമായ നിഴൽബന്ധത്. നെറുകയിൽ കുകുമവും നെറ്റിയിൽ നിറഞ്ഞു നില്ക്കുന്ന വലിയൊരു പൊട്ടും തൊട്ട് വയ്ക്കുന്നു. ഒരുമാസം അവരി വിടെ താമസിച്ചു. രാവും പകലും അവർ കോട്ടേജിനകത്തുതന്നെയായി രൂന്നു. നടക്കാൻ പോകുന്നതുകൂടി അപൂർവ്വമായിരുന്നു. കർട്ടനപ്പൂരിൽ അവരുടെ നിശല്യുകൾ അടുത്തും അകന്നും കാണും. ശബ്ദം പുറത്തു കേൾക്കാറില്ല.

തടാകവും നനാദേവിയുടെ മഞ്ഞുകിരീടവും കാണാൻ ഉണ്ട് നടക്കുന്ന സഖാരികളുടെ ബഹളത്തിനു മദ്യത്തിൽ പരസ്പരം കണ്ണുകൊണ്ടുമാത്രം മുപ്പത്തുഡിവസം കഴിക്കും!

കഴിയുമായിരിക്കും. അടഞ്ഞ വാതിലുകൾക്കെതിൽ ഏറ്റവും മനോഹര

മായ ഒരു ലോകം അവർക്ക് കിട്ടിയിട്ടുള്ളപ്പോൾ.

ഒരിക്കൽ ഒരു വ്യഖനും പതിനേഴോ പതിനേണ്ടോ പ്രായംവരുന്ന ഒരു പെൺകുട്ടിയും അവിടെ താമസിക്കാൻ വന്നിരുന്നു. അച്ചനും മകളുമാണെന്നാണു കരുതിയത്. അമർസിംഗാണ് കണ്ണുപിടിച്ചത്. വ്യഖൻ വധുവാണു പെൺകുട്ടി.

പുഷ്പാസർക്കാരിനാൽ പ്രസിദ്ധിയിലേക്കുയർത്തപ്പെട്ട ഈ മുറിയിൽ കാലം തള്ളംകെട്ടി നില്ക്കുമ്പോൾ ഗോൾഡൻകുക്കിൽ ജീവിതത്തിന്റെ പല മുഖങ്ങളും കയറിയിരിങ്ങുന്നു.

സർഭാർജിയുടെ വീണ നിഴ്സ്വർമ്മായി.

അയാൾ തനിച്ചാണോ?

വ്യഖനായാലും യുവാവായാലും, അയാൾ തനിച്ചാണോ?

തനിയെ....തനിയെ.

ഒൻപത്

ഹിമാലയത്തിന്റെ ചെറിവിലെ തണ്ടുത്ത രാത്രികളിൽ നിങ്ങളുറങ്ങിയിട്ടുണ്ടോ? അടുത്ത രാത്രിയിലെ ഏകാന്തര മാത്രം ഓർക്കാനുള്ളപ്പോൾ? നവംബരിലും മേയിലും വാതിലുകളും ജാലകങ്ങളും അംഗത്വകിടക്കുന്നു. തണ്ടുപ്പിന്റെയും ചുടിന്റെയും വികാരങ്ങളേല്ലക്കാതര മരപ്പുലകകൾ പാകിയ ഭിത്തികൾ ചുറ്റും. തുറന്ന ജാലകത്തിലൂടെ രാത്രി ഉറക്കം എന്തും കണ്ണു തുറക്കുമ്പോൾ പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ ഒരു കീറിൽ പങ്കുപറ്റാനില്ല. ആകാശമില്ല, നക്ഷത്രങ്ങളില്ല; ഭൂമിയുടെ നിശല്യകളും നിലാവിൽ വിളരുന്ന വ്യക്ഷതലവ പൂക്കളുമില്ല. മൺതിന്റെ നിറമുള്ള ജാലകങ്ങൾ, മങ്ങിയ കണ്ണാടിച്ചില്ലുകൾ; നിങ്ങളുടെ ലോകത്തിന്റെ കാഴ്ച നശിച്ച കണ്ണുകൾ.

എൻ്റെയും എൻ്റെ പിന്നെയുള്ളവരുടെയും

മരണം താൻ മരിക്കുകയാണ്.....

എൻ്റെയും എൻ്റെ പിന്നെയുള്ളവരുടെയും

ജീവിതം താൻ ജീവിക്കുകയാണ്.....

ഈക്കാരയുടെ മാറ്റൊലികൾ അയവിറക്കിക്കൊണ്ട് ഉറങ്ങിപ്പോയി.

പത്ര

രാവിലെ പോർട്ടിക്കോവിലേക്കു വരുമ്പോൾ അമർസിംഗ് ആരോടോ ചിതിക്കുന്നതുകേട്ടു.

അവൻ കടന്നുചെന്നപ്പോൾ ഒരുക്കുകള്ളുകൾക്കു താഴെനിന്നുകൊണ്ട് സർദാർജി സംസാരിക്കുകയാണ്.

ജാലകത്തിലൂടെ കണ്ണപ്പോൾ കരുതിയതെ വുഡുന്നല്ല. പ്രായം നാല്പ് തിനും അറുപതിനുമിടയ്ക്ക് എത്തുമാവാം. പ്രസാദമില്ലാത്ത വരംഗൾ മുഖത്തു ചുളിവുകളും രക്കളും വിണിട്ടുണ്ട്. കണ്ണുകളുടെ തടങ്ങളിൽ കരുത്ത രാത്രി കൾ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്നു. നെറ്റിയിൽ മുക്കാൽഭാഗവും കറുപ്പുനിറം വ്യാപിച്ചു കിടക്കുന്ന ഒരു കല. വികൃതമായ ആ മുഖത്തുനോക്കുമ്പോൾ പെട്ടു വെറുപ്പാണ് തോന്നുക.

തിരിച്ചുപോവാൻ ഭാവിക്കുകയായിരുന്നു.

“നമസ്തേ ടീച്ചർജി.”

വിമല തിരിഞ്ഞെന്നു.

“നമസ്തേ!”

“ചൗക്കിഡാർ പറയുന്നു, ടീച്ചർജി ഒരുപാടു പുസ്തകങ്ങൾ വായിക്കു മെന്ന്.”

വിമല അമർസിംഗിനെ അല്പം രൂക്ഷമായെന്നു നോക്കി. ഇയാൾ രാവിലെ വരാന്തകൾ അടിച്ചുവാരുന്നതിനുപകരം, എവിടെനിനോ വന്ന ഇവ മനുഷ്യനോട് തന്നെപ്പറ്റി പ്രസംഗിച്ചു നിലക്കുകയായിരുന്നോ?

ഉണ്ടനും ഇല്ലെന്നും പറഞ്ഞില്ല.

“വിരോധമില്ലെങ്കിൽ എനിക്കു കൂടിച്ചു പുസ്തകം കടക്കു. വരുമ്പോൾ കുറെ പുസ്തകം വാങ്ങി. വഴിക്കു മുന്നുവിവസംകാണ്ട് എല്ലാം ഭക്ഷിച്ചു കളഞ്ഞു.”

ആ പദ്ധത്യാഗം കേടപ്പോൾ വിമലയുടെ ചുണ്ടിൽ ഒരു ചിരി മുഖം കാട്ടി. എന്തെങ്കിലും പറയണമല്ലോ എന്നുവെച്ചു വിമല പറഞ്ഞു.

“എൻ്റെ കൈവശം നല്ല പുസ്തകങ്ങൾ കുറവാണ്.”

“കാണുന്നതെന്തും വായിക്കും എന്ന്. മരുന്നിന്റെ ക്യാറ്റലോഗോ നെയിൽവേ ശൈലോ ലെല്ലോൺ ഡയറക്ടറിയേ എന്തായാലും കൊള്ളാം.”

അപ്പോൾ വിമലയും ചിതിക്കാതിരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

ആവശ്യത്തിലേരെ അയൽത്തുകിടക്കുന്ന ഒരു ഷർട്ടും വളരെ വിസ്താ

രഹ്യം ഒരു നീലപ്പാസ്റ്റിമാൻ അയാൾ ധരിച്ചിരിക്കുന്നത്. സംസാരിക്കു വോൾ കാണുന്ന അകന്നുനില്ക്കുന്ന തേണ്ട പല്ലുകളുടെ കരുതൽ കുറി കൾ അറപ്പേണ്ടാക്കുന്നു.

“നോക്കെടു.”

കൂളിമുറിയിൽനിന്നു തിരിച്ചുവരുവോൾ അടുക്കളെയിൽ കയറിനോക്കി. തീ പുട്ടുനേയുള്ളു. ഹാളിന്റെ അറ്റവെത്ത വരാന്തയില്ലെട വെച്ചു. കമാന തിന്റെ ചുവടില്ലെട നോക്കിയപ്പോൾ അമർസിംഗ്രും സർദാർജിയും തോട്ട തിൽ നില്ക്കുന്നതു കണ്ടു. സർദാർജി ജോനിയരെത്ത ലാളിക്കുകയാണ്.

രണ്ടാഴ്ചയായി ആർക്കും കത്തത്ശുതിയിട്ടില്ലെ. മറുപടി അയൽക്കാത്ത കത്തുകൾ മേശവലിപ്പിൽ കൂട്ടിയിട്ടിരിക്കയാണ്. ഇന്നൊഴുതിയേക്കാം:

പ്രിയപ്പെട്ട ശാന്തേ, നീ വിവാഹിതയാവാൻ പോകുന്നതറിഞ്ഞു സന്തോഷിക്കുന്നു. തിയതി അറിയിക്കുമ്പോൾ.

പ്രിയപ്പെട്ട അമയ്‌ക്ക്: ഇവിടെ എനിക്കു സുഖംതന്നെ. അവിടെ നിങ്ങൾക്കല്ലോം സുവാമെന്നു കരുതുന്നു.

പ്രിയപ്പെട്ട ശ്രീരിൻ, ഞാൻ ഒരുമാസമായി സുവബമില്ലാതെ കിടപ്പിലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് മറുപടിക്കു വെക്കിയത്.

റ്റാൻഡിയിൽനിന്നു നാലഞ്ചു പുസ്തകങ്ങൾ തിരഞ്ഞെടുത്തു. മുന്നു നോവലുകൾ. ഒരു ചിത്രകാരന്റെ ജീവചരിത്രം, ഒരു ഹോളിവുഡ് നടര്റ്റു സത്യപസ്താവനകൾ.

പണ്ടു ചിത്രപ്പണികളുണ്ടായിരുന്നു എന്നോർമ്മിപ്പിക്കുന്ന വാർന്നട്ട ദേയിൽ അമർസിംഗ് വെള്ള പുരട്ടിയ ടോറ്റും കാപ്പിയും കൊണ്ടുവന്നു.

മേശപ്പുറത് അടുക്കിവെച്ച പുസ്തകങ്ങൾ മാറ്റി തട്ടുവെച്ചപ്പോൾ കിഴവൻ ചോദിച്ചു:

“സർദാർജിക്കാണോ?”

“ഉം. കൊടുത്തെത്തക്ക്.”

“നല്ല മനുഷ്യനാണ്. സർദാർജി ഹിന്തിയും പഹാധിയും ഒരുപോലെ സംസാരിക്കും. എന്നെനക്കണ്ടപ്പോൾ ചോദിച്ചു, അമർസിംഗല്ലേ എന്ന്.”

“തന്നെ മുമ്പാണിയുമോ?”

“പത്തുപതിനെട്ടു കൊല്ലം മുമ്പ് ഈ കോട്ടേജിൽ വന്നുതാമസിച്ചിട്ടുണ്ടേരെ. എന്നൊരോർമ്മ്?”

“ഉം.”

താല്പര്യം കാണിച്ചാൽ അമർസിംഗ് പശയകാലത്തെ തന്റെ വീരകമകൾ പറയാൻ തുടങ്ങും. ചെറുപ്പത്തിലെ തന്റെ ശരീരശക്തി, അടികലശലിൽ കഴുത്തിൽ വെട്ടേറ്റ്, ഏക്കൻ രാമലിലയ്ക്കു ശ്രീരാം മഹാരാജിന്റെ വേഷം കെട്ടിയത്.

“സർദാർജി നല്ല പണക്കാരനാണെന്നു തോന്നുന്നു. ബീബീജി.”

ശുണ്ടിവന്നു: “താനാണോ അയാളുടെ മുന്നിംജി?”

“അല്ല, ബീബീജി. ദില്ലിയിൽനിന്നു ടാക്സിയിലാണു വന്നത്. പന്തണ്ണ

റൂപ്പികയ്ക്കു ബന്ധുള്ളപ്പോൾ മുന്നുറുരുപ്?"

"പണമുള്ളവർ ചെലവാക്കേടു, തനിക്കെന്നൊ?"

സൂഡാവു വാങ്ങിക്കാണ്ടുവരാൻ ചില്ലറയെടുത്തുകൊടുത്ത അമർസിംഗിനെ പുറത്താക്കി.

പതിവുപോലെ കിഴവൻ ഓർമ്മിപ്പിച്ചു:

"കത്തെഴുതിത്തരു, ബീബീജി. ഞാൻ കൃത്യമായി സൂഡാവുപതിച്ചു പെട്ടിയിലിട്ടോളാം. ഒരു നടത്തം ലാഭിക്കാലോ!"

അമർസിംഗിനെ ഇന്നും ഇന്നലെയും അറിയാൻ തുടങ്ങിയതല്ലല്ലോ. കത്തുകൈരി കാറ്റിൽ പറപ്പിക്കും. എനിട്ടു സൂഡാവിൻ്റെ കാശെടുത്തു ഭാംഗ വാങ്ങും. എല്ലാവർക്കും അറിയാവുന്ന കാര്യമായതുകൊണ്ടു വിശ്വാസക്കു രവു കാണിച്ചാലും അയാൾക്കു പരിഭവമില്ല.

വാതിൽചാരി കത്തെഴുതാനിരുന്നപ്പോഴാണ് പുറത്തുനിന്ന് അമർസിംഗിൻ്റെ ബഹാദുർജം:

"ബീബീജി, ഒന്നു വേഗം വരു."

പുറത്തുവന്നപ്പോൾ കാക്കിയുട്ടപ്പും കരിവടപ്പുതപ്പുമുള്ള തപാൽക്കുലിനില്ക്കുന്നു.

"ബീബീജിക്കു ഹോണ് വന്നിരിക്കുന്നു."

തപാൽക്കുലിക്കാരൻ വ്യക്തമാക്കി;

"ടക്കാൾ."

അക്കത്താരു നടുക്കമുണ്ടായി... ഒരു നിമിഷം സ്തംഭിച്ചു നിന്നശേഷം മുറിക്കുത്തു കടന്നു ഷാളേടുത്തു പുതച്ചു.

"അമർസിംഗ് മുറി പുട്ടുനില്ല."

"റീക്ക്, റീക്ക്, ബീബീജി. സൂഡാവ് ബീബീജി തനെ വാങ്ങുന്നോ!"

ഒന്നും പരയാതെ യുതിയിൽ പുറത്തുകടന്നു.

കുന്നിറങ്ങി സമനിരപ്പായ വഴിയിലെത്തിയപ്പോൾ നടത്തം സാവധാന തതിലാക്കി. ജീവിതത്തിലെന്തോ സംഭവിക്കാൻ പോവുകയാണ്.

വിദ്യുതയിൽ എവിടെനിന്നോ സുപരിചിതമായ ഒരു ശബ്ദം.

പല്ലിക്ക് കാൾ ഓഫീസിൻ്റെ വാതിൽ ചാരി റിസീവർ കൈയിലെടുത്തതു വളരെ സാവധാനത്തിലായിരുന്നു. മനസ്സ് അപ്പോൾ ശാന്തമായിരുന്നു.

ആർ?

ബാബുവിൻ്റെയാണു ശബ്ദം. ബാബു!

എന്ത്?

അതേ.... കാലത്ത്..... അതേ ചേച്ചീ... അഥവരമൺിക്ക്.....

തപാലാപ്പിനിൻ്റെ പുറത്തു കല്പക്ഷേണങ്ങൾ എഴുന്നുനില്ക്കുന്ന വെള്ളി സമലത്ത് ഒരു നിമിഷം നിന്നു. ഇളവെയിൽ. സന്ദർശകരുടെ സൗഭാഗ്യമായ പ്രഭാതമാണ് ചുറ്റും. പിന്നിൽ ബന്ധുവാൻവെയ്ക്കുന്നു.

ഉറങ്ങിക്കിടന്നിരുന്ന ഇം സമലം എത്ര വേഗത്തിലാണു തെട്ടിയു

ഓർന്നത്! സന്ദർശകരുടെ സംഘങ്ങൾ, പെട്ടികളുടെയും ഹോശ്യേമാളുടെയും കുസാരങ്ങൾക്കു ചുറ്റുന്ന കഴുകരാത്രെപ്പോലെ കൊത്തിവലിക്കുന്ന ഭോട്ടിയ കുലിക്കാർ. സൈക്കിൾ റിക്ഷക്കാരും ഹോട്ടൽ ഏജൻസുമാരും ചേർന്നുണ്ടാക്കുന്ന ലേഡാംവിഭികളുടെ ബഹരം.

-അതേ.... കാലത്ത് അഖ്യാതമാനിക്ക്.

എനിക്കെന്നും സംഭവിച്ചിട്ടില്ല.

വർദ്ദിഞ്ഞാളുടെയും ശമ്പദിഞ്ഞാളുടെയും അലകൾ സഖ്യതിക്കുന്നു: അപരിപിതരുടെ ആയിരം മുഖങ്ങൾ. അക്കുട്ടത്തിൽ ബന്ധത്വവർഷത്തിന്നപ്പുറം കണ്ണ ഒരു പെൺകിടാവിനെ അനേകിക്കുന്ന കല്ലുകളുണ്ടോ? മഷിയെഴുതിയ പോലുള്ള കല്ലുകൾ? നന്ദിയിലേക്കു തെരിച്ചുവീണുകിടക്കുന്ന മുടിക്കു കീഴെ നീലിമ തിളങ്ങുന്ന കല്ലുകൾ?

ബുദ്ധു എവിടെയാണ്? കഷാഡിക്കാരനായ ആ മുറിയൻ കാലുറക്കാരൻ സാധ്യപാണോ? ചിത്രമെമ്പിട. ബുദ്ധു? ബോട്ടുജേട്ടിയിലെ ആർപ്പിടിയമാരുടെകുട്ടത്തിൽനിന്നു 'ഗോരാസാഹിബി'ന്റെ പടം സുക്ഷിക്കുന്ന ഒരു ചെറുക്കണ്ണൻ കല്ലുകൾ ഈ ബഹരത്തിനകത്തു ചികഞ്ഞുനോക്കുന്നുണ്ടോ?

വിമല നടന്നു.

ഈശ്വര! എനിക്കെന്നേതോ തകരാറുണ്ട്. നന്ന കരയാൻപോലും കഴിവില്ലാലോ....

തന്റെ കാലടിവെപ്പുകൾ പത്രുനില്ലെന്ന് അവളോർമ്മിച്ചു. ദുഃഖത്തിന്റെ നീർപ്പാടകൾ മനസ്സിലേക്കിരിഞ്ഞി വരുന്നില്ല.

പ്രഭാതത്തിൽ, അഖ്യാതമാനിക്ക്, എൻ്റെ അച്ചുൻ മതിച്ചു.....

മരണത്തിന്റെ വാർത്തയുടെ മുസിൽ, നീർച്ചുഴിയിൽപ്പെട്ട ഒരു പുല്ക്കാടിപ്പോലെ, ആടിയുലഞ്ഞു നിസ്ത്വഹായയാവുന്നതു മനസ്സിൽ കണ്ണിരുന്നു.

നന്നും സംഭവിക്കുന്നില്ല. കന്നത ശാന്ത മാത്രമാണു മനസ്സിൽ.

ഗോർഡിനുക്കിന്റെ അതിർത്തിയിൽ വെട്ടിയൊരുക്കിയ മുർച്ചുടികളുടെ പിന്നിൽ നില്ക്കുന്ന സർവാർജിയുടെ കല്ലുകൾ തിളങ്ങാം.

"ആരാണ് ടെച്ചർജി, വിരുന്ന്?"

അവൾക്കു മനസ്സിലായില്ല.

"ചുക്കിഭാർ, ടെക്കാൾ വന്നെന്നു പറഞ്ഞു. ആരാണു വിരുന്ന്?"

മരണം. മരണമാണ് എൻ്റെ വിരുന്നുകാരൻ. ഉച്ചത്തിൽ ആർത്തുവിളിക്കാൻ തോന്തി.

തന്റെ നിറ്റിബന്ധതയെ ശബ്ദിച്ചു കല്ലുകളിലെ കുസുതിച്ചിൽ മായ്ച്ചുകളഞ്ഞു. നേരിയ അസ്വരപ്പോടെ നില്ക്കുന്ന ആ മനുഷ്യൻ്റെ മുഖത്തു ധിരത്തേയാട നോക്കി.

ശമ്പം ചിലന്നാതിരിക്കാൻ ആഗ്രഹിച്ചു.

"ആരും വന്നില്ല. പോയതാണ്. എൻ്റെ അച്ചുൻ."

തപാലാപ്പീസിൽനിന്നു തിരിച്ചുപോരുന്നോൾ ഓരോ കാലടിവെപ്പിലും

കനംകുട്ടിവെച്ച ശാന്തര മുഴുവൻ ഒരു നിമിഷം കൊണ്ടു തകർന്നു
പോവുമോ എന്നു ദയംതോന്തി. കരയരുത്, കരയരുത്. കണ്ണുകളുടെ പദ്ധതി
തലവത്തിലെവിടേയോ വേരുകളിൽകൂന്തുപോലെ ഒരു കടച്ചിൽ തോന്തി.
മുറിക്കുതെത്താൻ വേണ്ട നിമിഷങ്ങൾക്കു എന്തൊരു ഭൂരമാണ്!

പതിനൊന്ന്

മരണഗുഹം സന്ദർശകരെക്കാണ്ടു നിറങ്ങിതിക്കുമെന്നാണു കരുതിയിരുന്നത്. കോലായിലേക്കു കയറിയപ്പോൾ മുഖം വിളിപ്പോയി. തുണി നൽകേ നില്ക്കുന്ന ആൾ ആര്യൻറെ ശോമസ്തായിരുന്നു. ചുളിവിഴാത്ത സൃഷ്ട ധരിച്ച്, രണ്ടുവശവും ചെവിക്കുമുകളിൽ നടക്കയറിയ ശിരസ്സുയർത്തി പ്ലിടിച്ചു നീഞ്ഞുനിവർന്നു നന്നു, അയാൾ. സർബ്ബനിറമുള്ള ഹോർഡിൽ ഉറപ്പിച്ചു ഒരു സിഗരറ്റ് വലിച്ചു പുകയുതുകയാണ്. ഡാൻസ്‌ഹാളിൽനിന്നു സംഘം കാറ്റു കിട്ടാൻ പുറത്തു കടന്നുനിന്നു വിശ്രമം തേടുന്ന രഹാളുടെ ഭാവമാണ്. സഹതാപം വരുത്തി മനഹസിച്ചുകൊണ്ട് എന്നോ പറഞ്ഞ പ്ലോൾ മുഖം കരുതുപോയി. ആ സഹതാപമായിരുന്നു ദുസ്ഥിനമാണ്.

“ഓ, വ്യസനം പങ്കുപറ്റാൻ വന്നിരിക്കുന്നു! അയാൾക്കിനൊരു സുഖിനമാണ്.

സ്വീകരണമുറിയിൽ കടക്കുന്നോൾ തലയ്ക്കൈത്ത് ഇരുയൽക്കുടങ്ങശർ പാറിനടക്കുന്നപോലെ അസ്വാസ്ഥ്യം തോന്തി. സെറ്റിയിലും കസേരയിലുമായി നാലബുദ്ധുപേരുണ്ട്; ഒരു മുലയിൽ നവം ചവച്ചുകൊണ്ട് ബാബുവും.

ഡെയനിംഗ്രൂമിലെ മേരപ്പുറത്ത് എയർബാഗ്രിട്ട് ചെറിയ കിടപ്പിയിൽ കടന്നപ്പോൾ ആദ്യം നന്നും വ്യക്തമായില്ല. ശിരസ്സിനകത്തു കൂടുതൽ ചിറകടികൾ നടക്കുന്നു.

മങ്ങിയവെളിച്ചതിൽ കടിലിൽ അമു ചുവർ ചാരിയിരിക്കുന്നതു പിന്നിട്ടു കണ്ണു. സ്റ്റ്രൈക്കർ ആരെല്ലാമോ ഉണ്ട്, കുട. ആരും ഇളക്കിയില്ല. വിളിയ ചിരികൾ എവിടെയെല്ലാമോ കണ്ണു, തന്നുത്തുനില്ക്കുന്ന അന്തരീക്ഷമിളക്കി. അനിയത്തി കരഞ്ഞുകൊണ്ടുവന്നു കെട്ടിപ്പിടിച്ചു. കല്ലിർപ്പു രണ്ടു നന്നത അവളുടെ മുഖം ചുമലിൽ അമർന്നപ്പോൾ പുറത്തുതകവി കൊണ്ടു നിറ്റിപ്പദമായി പറഞ്ഞു: കരയരുതു കുട്ടി, കരയരുത്.

സ്റ്റ്രൈക്കളിൽ ചിലർ സംസാരിച്ചു. തന്നോടാണ്. മറുപടി പറയാൻ വാക്കുകൾ വരുന്നില്ല.

ബാബുവിന്റെ ചുമലിൽ കൈവെച്ചു നടന്നുവന്ന ആരോ പുറത്തുനിന്നു വിളിച്ചു:

“വിമല വരു.”

മലയാളത്തിലാണ്. കേടപ്പോൾ വല്ലാത്തൊരാശാസം തോന്തി.

മേനോൻ സാഖാണ്.

“നാട്ടിലേക്കു വിവരമറിയിക്കണോ?”

“അറിഞ്ഞുകൂടാ.”

“അറിയിച്ചിട്ടും? അഭ്യുദിവസം വേണം ആളേത്താൻ, കാത്തിരിക്കാൻ പറ്റില്ലേണാ.”

അപ്രോഫേഷണൽ മിസ്റ്റർ ഗോമര്സ്സുത്തി.

“എന്താ മേനോൻ സാബ്?”

അദ്ദേഹം അതു കേട്ടതായി ഭാവിച്ചില്ല. മിസ്റ്റിൻ മേനോനറിയാം, അമ്മയുടെ സാധാപനസഖാരത്തിന്റെ പദ്ധസ്യം. മേനോൺസാബിന്റെ ചെവിയിലും അതെത്തിക്കാണ്ണും.

“ഈ അരുരെയെങ്കിലും കാത്തിരിക്കണോ, വിമലേ?”

ആരെ കാത്തിരിക്കാനാണ്?

സംസ്കാരം കഴിഞ്ഞ അവസാനം പിരിഞ്ഞപോയതു മിസ്റ്റർ ഗോമര്സ്സാണ്.

അയാൾ അമ്മയോടു യാത്രപറയാൻ മുറിയിൽ കടന്നുവന്നപ്പോൾ അവൾ പുറത്തുകടന്നു. ആശസിപ്പിക്കെട്ട്, സൗകര്യമായി ആശസിപ്പിക്കെട്ട്.

പുറത്തെ വരാന്തയിൽ അടുക്കളെയിൽ നിന്നുള്ള അഴുക്കുവെള്ളുള്ള ഒഴുകിപ്പോകുന്ന ചാലിലേക്കു നോക്കിക്കൊണ്ടു നിലച്ചുനോഡാശ അനിതയും പിന്നിലെത്തി; തുണിൽ ചങ്ങലയ്ക്കിട ഷാഡോ വലിഞ്ഞുനിന്നു കാലടി മണപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു.

“പോട്ട മിസ്റ്റ് വിമല.”

ഗോമര്സ്സിന്റെ ശബ്ദം.

അവൾ തലതാഴ്ത്തുക മാത്രം ചെയ്തു.

അനിതയുടെ കലങ്ങിയ കണ്ണുകൾ തന്റെ മുവെത്തു പതിയുന്നത് അറിയുന്നാണെന്നു.

ഉരുളക്കിഴങ്ങുവേഷണത്തിന്റെ കെട്ടിടങ്ങൾ, ചിതറിക്കിടക്കുന്ന കുന്നുകൾ. അച്ചൻ ജോലിചെയ്തിരുന്ന മുറിയുള്ള കെട്ടിടമാണ് ഏറ്റവും ഉയർന്നുകാണുന്നത്. വർഷങ്ങളായി അച്ചൻ ഭരിച്ചതാണ്, ചുവന്ന മേൽപ്പുരകൾക്കു താഴെ ആ സാമാജ്യം.

രാത്രി അടുത്തത്തുവോൾ വിഷമം കുടിക്കുടിവന്നു.

അച്ചൻ കിടപ്പുമുറിയിലേക്ക് അന്നാരും കടക്കുകയുണ്ടായില്ല.

മേശപ്പുറത്തു രാത്രിയിലെ ഭക്ഷണം ഒരുക്കിവെച്ചു ബീർവ്വഹാദ്യർ വന്നുവിളിച്ചു.

അരും ഭക്ഷണം കഴിച്ചില്ല.

ചെറിയ കിടപ്പിയിൽ എല്ലാവരും ഒരുമിച്ചാണ് കിടന്നത്. വിളക്കണച്ചില്ല.

അനിതയുടെ കൈ തന്നെ ചുറ്റിയിട്ടുണ്ട്. ദൃഢതെന്തകാളേരെ ഭയമാണ് അവർക്കുണ്ടായിരുന്നതെന്നു തോന്തി.

ഉറക്കം അകന്നുമാറി കളിക്കുന്ന ഒരു കാളരാത്രിയെ ഭയന്നുകൊണ്ടാണുവില കിടന്നത്. പ്രതീക്ഷയ്ക്കു വിരുദ്ധമായി വേഗം ഉറങ്ങി.

മഞ്ഞുവിണ്ട് എല്ലാം കാണാതാവുന്നു.

ഓളങ്ങൾ, നനുത്ത ഓളങ്ങൾ, ഓടിനടക്കുന്നു.

ഒഴുകി നടക്കുകയാണ്, ഒഴുകുകയല്ല; മുവപ്പിൽ അരയനും ചിറകുവി ചർത്തിനില്ക്കുന്ന കളിവഭള്ളത്തിൽ സഖവിക്കുകയാണ്.

ആദ്യം ബുദ്ധവാൻ തോണി തുഴഞ്ഞത്. ബുദ്ധ സംസാരിച്ചുതുടങ്ങിയ പ്രോൾ ബുദ്ധവല്ല. ഷേവുചെയ്ത ഇളം പച്ചനിത്തിൻ്റെ നിശ്ചല്പാടു വീണ മുഖം ബുദ്ധവിശ്വായല്ല. നീല തരമുകൾ മുവത്തുതുടക്കുന്നു. നന്ദിയി ലേക്കു വിണ്ണുകിടക്കുന്ന മുടി.

“അരുത് അങ്ങാട്ടു തുഴയരുത്.”

“ഉം?”

“കയമാണ്. കയത്തിൽ കാശേരിയാണോ.”

“കാഴിന് അതിലും നല്ല ഉപയോഗമുണ്ട്.”

“അവിടെ ഹാശരവിശാസമില്ലാത്തവർ തോണി മുങ്ങിമരിക്കുമെന്നാണു കേൾവി.”

“മരിക്കാൻ ഭയമുണ്ടാ?”

പുത്രവിടർന്നു നില്ക്കുകയാണ് ജീവിതം; നോക്കുന്നേടത്തല്ലാം. മരണത്തപ്പറി ഓർക്കാൻ വയ്ക്കുന്നു.

ഓളപ്പാളികൾ വട്ടം ചുറ്റുന്ന അഗാധതയുടെ മുകൾത്തട്ടിൽ തോണി കരങ്ങുന്നോഴും ബുദ്ധവിശ്വായിൽ കണ്ണിൽ തേമില്ല. ബുദ്ധവിശ്വാ മുഖം വീണഡും മാറുന്നു. ബുദ്ധവല്ല. നീലതരമുകൾ തുടക്കുന്ന മുഖം:

വട്ടം ചുറ്റുന്ന തോണിയുടെ വക്ക് ആകാശം മുട്ടുന്നു. പൊടുനന്ന താഴോട്ട.... താഴോട്ട....

ഹ്ലോൾ.... ഹ്ലോൾ....

“ഹമേ!”

“വിമലേ!”

“അമ വിളിച്ചോ!”

“എന്തേ കുട്ടി?”

“ഒന്നുമില്ല.”

കണ്ണുകൾ പൊടുനന്ന നന്നത്തുപോയി. അമ്മയെ കെട്ടിപ്പിടിക്കണ മെന്നു തോന്തി.

വീണഡും കണ്ണടച്ചുകിടന്നു. ഉറക്കത്തിൽ ബാബു പല്ലുകടിക്കുന്നു. സ്ഥൂട തയില്ലാത്ത ശബ്ദങ്ങൾ പുലസ്വന്നു.

അനിതയുടെ കരവലയം മുറുക്കുന്നു....

മുറുത്തിൻ്റെ അതിർത്തിയിൽ നിന്നപ്പോൾ ആദ്യത്തെ ബന്ധ സമലം വിട്ടു നന്നകൾ. താഴെ നാലമ്പു പീടികകളുള്ള അങ്ങാടിയുടെ മുൻവശത്താണ് ബന്ധുകൾ വന്നു നില്ക്കുക.

അടുത്ത ബന്ധ എടുത്തിരിക്കാണ്.

എയർ ബാഗ്ഗടുത്തു പുറത്തിരിങ്ങുന്നോൾ അമ ചോദിച്ചു:

“നീയെന്നാ ഭാവം?”

“ഞാൻ പോകുന്നു.”

“ചേച്ചിക്ക് ഇപ്പോഴക്കിലും കുറച്ചുഡിവസം ഇവിടെ താമസിച്ചുടെ?”

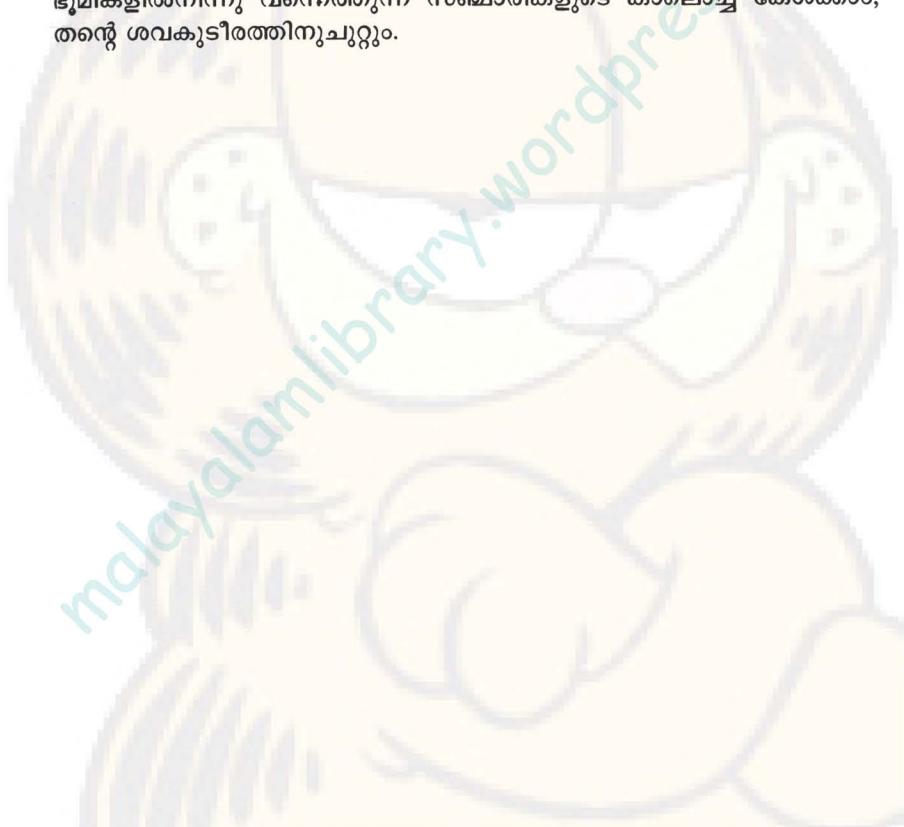
ബാബുവിൻ്റെ ശബ്ദത്തിൽ അമർഷമുണ്ടായിരുന്നു.

അവൾ ഒന്നും മിളിയില്ല.

അടുകളെയിൽനിന്നു പുറത്തുവന ബീർബഹദുർ സഖിയെടുത്തു മുന്നിൽ നടന്നു. അവൾ അനിതയുടെ ചുമലിൽ പതുക്കെ തട്ടി പുറത്തിരഞ്ഞി.

ബന്ധു സമലം വിച്ചേപ്പോൾ മനസ്സിൽ കുള്ളുർമ്മ തോന്തി. തന്റെ ലോക ത്തിലേക്കു തിരിച്ചുപോവുകയാണ്.

തന്റെതായ ലോകം. മലകളും മൺതും തണ്ണുപ്പിം തടാകവും തേടി വരണ്ട ഭൂമികളിൽനിന്നു വന്നെത്തുന്ന സഖാരികളുടെ കാലോച്ച കേൾക്കാം; തന്റെ ശവകുടിരത്തിനുചൂറും.

പ്രതിശ്രൂതികൾ

വഴിവിളക്കുകളുറപ്പിച്ച കമ്പിക്കാലുകൾ. പച്ചനിറം പുണ്ഡു തിളങ്ങുന്നു. നടക്കാവുകളിൽ ഇടവിട്ടു കരുപ്പും വെള്ളപ്പുമായ വീതിയേറിയ വരകൾ.

തടാകത്തിൽ നിന്നാൽ ഉയരത്തിലുള്ള മലവാതയിലൂടെ ചീനാപീക്കി ലേക്കു കുതിക്കുന്ന സഖാരികളുടെ കുതിരക്കുള്ളംബടികൾ തുടർച്ചയായി കേൾക്കാം.

തണ്ണുത്ത മാസങ്ങളിൽ വിജനതയുടെ നിശ്വലത കണ്ണുനില്ക്കാറുള്ള പടിഞ്ഞാറൻ തീരത്തെ കല്പവടവിന്റെ സമീപം നിന്ന് ആരോ ചുണ്ടലി ടുന്നു. പാതയിലൂടെ കടുത്ത വർഷങ്ങളുള്ളത് രോമക്കുപ്പായങ്ങളണിതെ ഇണകൾ കൈകോർത്തു നടന്നുപോകുന്നു. പുകയിലമണ്ണവും പൊട്ടിച്ചിരയും വായുവിൽ കുതിരക്കുന്നു.

പാതയ്ക്കും തടാകത്തിനും ഇടയ്ക്കൊരു പുൽത്തകിടിയുടെ ദീപിൽ വിമല താരാവിൻകുടങ്ങാളെ നോക്കിക്കൊണ്ടുന്നു. കടന്നുപോയ തോണി യിലെ യാത്രക്കാരാരോ എറിഞ്ഞെന്നുകൊടുത്ത കടലമണികൾക്കുവേണ്ടി അവ കഷപിൾ കുടുന്നു. കരയ്ക്കെടുത്തുടെ കടന്നുപോയ ഒരു ബോട്ടിൽ നിന്ന് ഉറക്കെ ആരോ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു:

“നമൻതേ, മേംസാബ്!”

ബുദ്ധ. ബുദ്ധവിന്റെ മൺതപ്പല്ലുകൾ തിളങ്ങുന്നു. കാതിൽ വലിയ വള തിട്ട ഒരു പെണ്ണേകുട്ടിയും രണ്ടു ചെറുപ്പക്കാരുമാണ് അവൻ്റെ സഖാരികൾ.

അവർ തിരിഞ്ഞുനോക്കി.

“സീസാൻ ആയാ, മേംസാബ്.”

മേഹ്മുവർ കടന്നുപോയ വഴി ഒരു വാൽനക്ഷത്രംപോലെ നീണ്ടുകിടക്കുന്നു.

കഴുത്തിൽ ക്രാമര തുകിയിട്ടു കാലുറക്കീശകളിൽ കൈതിരുകി ചുള്ളംവിളിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു കരുത കഷണഭിക്കാരൻ തെല്ലകലത്തായി വന്നു നിന്നു. അയാളുടെ കണ്ണുകൾ ചുണ്ടൽക്കാളുത്തുപോലെ ശരീരത്തിൽ തറയ്ക്കുന്നു.

അവർ തിരിഞ്ഞുനടന്നു.

പാത മുറിച്ചുകടന്നു. പുല്പരപ്പിന്റെ രണ്ടു ദിർഘവ്യത്തങ്ങൾ ചുറ്റി കരിക്കിയും വിരിച്ചു ഒറ്റയടിപ്പാതയിലെത്തി. മുകളിലേക്കു നടന്നു. വളരെക്കാലത്തിനുശേഷം വീണ്ടും ഈ വഴിയെ പോവുകയാണ്. നഗരത്തിൽ സഖാരികൾ നിറയുന്നോൾ ഈ വഴിയും പാറക്കട്ടിന്റെ പരിസരവും ഒഴിഞ്ഞു

കുടക്കും.

ആളുകളുടെ കൗതുകം എത്രവേഗത്തിലാണു മാഞ്ഞുപോകുന്നത്? കൊക്കുരുമ്പുന ഇണക്കുതുവികളായിരുന്നു പണ്ട് ഈ വഴിയിലൂടെ നടന്നുപോയിരുന്നത്.

കുന്നിൻ്റെ രൈറുക്കിൽനിന്നു മറ്റാരടുക്കിലേക്കു തിരിയുന്നേന്തത് എത്തിയപ്പോൾ നിന്നു. കയറ്റം കയറിയതുകാരണം കിതപ്പുണ്ണായിരുന്നു. അവിഞ്ചാണ് അസ്വലം. ചുറ്റും ആക്രമിച്ചുകയറിയ പൊന്തകാടുകൾക്കിടയിൽ അസ്വലം പാതിയും മരണത്തുപോയിരിക്കുന്നു. ഇരുസശിയിൽ തുക്കിയിട്ടുകൂട്ടുമണിക്കു കിഴിലിരുന്നു വ്യദിതം പൂജാരി ഹൃക വലിക്കുന്നു. പണ്ഡു കടന്നുപോകുന്നവരെല്ലാം ദേവനു പണം കൊടുത്തിരുന്നു. പൂജാരി പാരാക്കേട്ടിരീഴ്മുകളിൽനിന്നു എടുത്തുചാടി മരിച്ച പെൺകുട്ടിയെ നിത്യവും ശപിക്കുന്നുണ്ണാവും. അസ്വലം ഉറങ്ങുന്നു. ദേവൻ ഉറങ്ങുന്നു.

പിന്നിൽനിന്ന് ആരോ ഉച്ചത്തിൽ കിതയ്ക്കുന്നതു കേടപ്പോൾ തിരിഞ്ഞുനോക്കി.

സർഭാർജി നെമുമർത്തിപ്പിടിച്ചുനിന്നു കിതയ്ക്കുന്നു. വരണ്ണമുവം ചോരക്കുപോലെ തുടക്കത്തിട്ടുണ്ട്.

“പ-ം-യ കുതിരയുടെ കാലം കഴിഞ്ഞുപോയി.”

ചിരിയും കിതപ്പും കലർന്ന സ്വരത്തിൽ അയാൾ ചോദിച്ചു:

“മുകളിലേക്കാണോ ടീച്ചർജി.”

“ഉം.”

“ഞാനും വരുന്നു. ഒന്നു ശ്വാസം നേരെയാകട്ട.”

ഓർമ്മകൾ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ഏകാന്തതയുടെ ഈ നടപ്പാതയിൽ ആരും കുടൈയുണ്ണാവുന്നത് ഇഷ്ടമില്ലാത്ത കാര്യമായിരുന്നു.

എകില്ലും ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല.

അവർ നടന്നപ്പോൾ അയാളും പുരുക്കയുണ്ടായിരുന്നു.

പൊന്തകാടുകൾക്കിടയിൽ നുറ്റാണ്ടുകളുടെ പഴകം തോന്തിക്കുന്ന ഒരു മരം ചുണ്ടിക്കാണിച്ചു ചോദിച്ചു:

“ആ മരം കണ്ണോ ടീച്ചർജി?”

“പണ്ട് അതിന്റെ കടയ്ക്കൽ എത്ര പുംബാണു വിണ്ണിരുന്നത്? അതിന്റെ താഴ്രതര പൊത്തിൽ കൊല്ലത്തിലോരിക്കൽ ഗൈവാർഡ് കഴുത്തിലെ സർപ്പം ദർശനം കൊടുക്കുമെന്നാണു കമ. കേട്ടിട്ടുണ്ണോ?”

അവർ ഇല്ല എന്നു തലയാട്ടി.

“ദേവനെ വേണ്ടാതായപ്പോൾ സർപ്പത്തിനെനവിട സ്ഥാനം? ഉം....”

പാരയുടെ സമീപമെത്തുന്നവരെ പിന്ന അയാൾ സംസാരിച്ചില്ല. കിതപ്പോടെ മുക്കിയും മുളിയും ഉയരം കയറുന്ന അയാളുടെ കണ്ണുകൾ ചുറ്റുപാടുകളിൽ മേഞ്ഞുനടക്കുന്നത് അവർ ശ്രദ്ധിച്ചു. മുകളിലേത്തിയപ്പോൾ അയാൾ ആരുകെ വിയർപ്പിൽ മുങ്ങിപ്പോയിരുന്നു.

“ക്ഷമിക്കണം ടീച്ചർജി. ഞാനോരിത്തിൽ ഇരിക്കേണ്ട്.”

അയാൾ ഒരിടത്തിരുന്നു. അവർ താഴ്വരയിലേക്കുനോക്കി. സുവകരമായ കാറ്റത്തു പിന്നിൽ വട്ടത്തിൽ ചുരുട്ടിവെച്ച മുടി അഴിഞ്ഞു ചിതറിപ്പാറാൻ തുടങ്ങി.

“ഹരികു, ടീച്ചർജി?”

അടുത്തും അക്കലെയുമ്പ്ലാത നിലയിൽ ദൃഥരന്ന കല്ലിൽ കാൽ തുക്കിയിടിരുന്നു. പിന്നിൽ കരിവാറക്കുട്ടം ആകാശത്തിലേക്ക്, വികൃതമായ ഒരു ഗോപ്യരംപോലെ ഉയർന്നു നില്ക്കുന്നു.

“അച്ചന്നെന്തെ പ്രായമുണ്ടായിരുന്നു ടീച്ചർജി?”

“അമ്പത്തെട്ട്.”

അയാളൊന്നുമുളി.

“ഉം.... സഹതാഹം അറിയിക്കുന്നില്ല. ആർ ആരോടു സഹതവിക്കാനാണ്?”

താഴ്വരയിലെ മരക്കുടിലുകളുടെ ഇരുണ്ട നീലിമയിൽനിന്നു കല്ലുകൾ പിൻവലിച്ച് അവർ ആ മനുഷ്യരെ നോക്കി. നരകയരിയ പരുക്കൻതാടി തടവി മനഹസിച്ചിരിക്കുന്ന അയാളുടെ കല്ലുകൾ തന്റെ മനസ്സിന്റെ ഉള്ള കൂളിലാണ് സഖവരിക്കുന്നതെന്നുതോന്തി.

“മരണം രംഗബോധമില്ലാത്ത ഒരു കോമാളിയാണ്- അല്ലെ ടീച്ചർജി?”

അവർ വേദനയോടെ മനഹസിച്ചു.

“ഞാനാലോചിച്ചു നോക്കിയിടില്ല.”

“നേരാണ്. വേണമെങ്കിൽ കുറിച്ചുവെച്ചാളു. അപ്പാതചിന്തകൾ വച്ചനമായി വേണ്ടപ്പോൾ ഉദ്ധരിച്ചാളു.”

എന്നിടയാൾ സ്വയം സെറിച്ചുകൊണ്ടു പൊത്തിച്ചിരിച്ചു.

എഴുന്നേറ്റ് എണ്ണുംകോണ്ണുമായ പാറക്കെട്ടിന്റെ ഭിത്തിക്കുമുന്നിലുടെ നടന്നുകാണ്ട് അയാൾ ആരോടുന്നില്ലാതെ പറഞ്ഞു:

“പേരുകൾ പലതും മാണ്ണുപോയിരിക്കുന്നു...” കരിക്കല്ലിലെ കൂഴിൽത്താ അക്ഷരങ്ങൾ തടവിക്കൊണ്ട് അയാൾ പിറുപിറുത്തു: “പണ്ടു പേര് കൊത്തി വെക്കാതെത്തെട്ടു നന്നായി!”

അവർക്കു കൂത്തുകും തോന്തി. എന്തോ? അവർ കല്ലുകളുയർത്തി.

“ഇപ്പോൾ അതു കണ്ണു നെടുവിൽപ്പിടാതെ കഴിഞ്ഞിട്ടോ. ടീച്ചർജി മുഖിയില്ലെങ്കിൽ, എവിടെ നിങ്ങളുടെ ആദ്യത്തെ സന്ദർശനത്തിന്റെ സ്മാരകമെന്തെന്നും?”

അവർ മറുപടി പറഞ്ഞില്ല... നിലത്തു ദൃഷ്ടിക്കളുറപ്പിച്ച് ഇരുന്നു.

അയാൾ വിഷയം മാറ്റാനെന്നപോലെ സംസാരിച്ചു: “ആത്മഹത്യയ്ക്കു പറ്റിയ സ്ഥലങ്ങളെള്ളതിനാണ് മനുഷ്യർ പ്രേമത്തിന്റെ സങ്കേതങ്ങളായി തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത്? ജീവിതത്തിന്റെ വികാസം കാണുന്നേടത്തു തന്നെ യാവെടു പതനവും എന്നാവാം. മറ്റില്ലെങ്കിൽ പോയിട്ടുണ്ടാ? ആസ്സാമിൽ? അവിടെന്നു രണ്ടുനാഴിക ദൂരെ ശരിക്ക് ഇരുപോലെ ഒരു പാരക്കെട്ടുണ്ട്. എത്ര ജോഡികളാണ് അക്ഷരങ്ങളും അസ്വകാളും ഹൃദയവും വരച്ചു വെച്ചിട്ടുള്ളതെന്നോ?

അവൻ ശ്രദ്ധിക്കുന്നുണ്ടനു കാണിക്കാൻ തലയാട്ടി. സംസാരിക്കുന്ന തിൽ അയാൾക്ക് ഒരാനൊമ്പുണ്ടനു തോന്തി.

“അതിനടുത്തു നല്ലാരു യാകൾ ബംഗ്ലാവുണ്ട്. അവിടെ കിടന്നാൽ രാത്രി യിൽ ശരിക്കും കാടിന്റെ സംഗീതം കേൾക്കാം. ഉള്ള്, കാടിനു സംഗീത മുണ്ട്. മഴയ്ക്കും കാറ്റിനു ഭാഷയും സംഗീതവുമുണ്ട്.”

അയാൾ കിത്തച്ചുകൊണ്ടു നെമ്പിൽ ഇടതുകേകയുടെ ശോഷിച്ച വിരലുകളുമർത്തി, സരം കുറേക്കുടി താഴ്ത്തിപറഞ്ഞു: “ഒരിക്കൽക്കുടി പോന്ന മെന്നാണാഗ്രഹം. രക്ഷിതാവു സമ്മതിക്കുമോ, ആവോ?”

“നല്ലത്.”

“സഖവിച്ച സ്ഥലങ്ങളെല്ലാം വീണ്ടും നടന്നു നോക്കുകയാണ്. ഹൈക്കാർട്ടേഴ്സിലെ എക്കെളംന്റെ വർഷാന്തസ്ഥാപനക്കുടുമ്പിനു നടക്കുന്ന ഭാവത്തിൽ.”

അയാൾ ചിരിക്കുന്നോൾ വർഷങ്ങൾ അയാളിൽ നിന്നു കൊഴിഞ്ഞു വീഴുന്നതുപോലെ തോന്തി. ഒരു കൊച്ചുകുട്ടിയുടെ ആപ്പാദമാണയാൾക്ക്.

“ടൈച്ചർജി, എത്ര കാലമായി ഇവിടെ?”

“ഒന്നതുകൊല്ലും.”

“അങ്ങും. ആദ്യം ഈ പാറയിൽ കയറാൻ വന്നപ്പോൾ തനിച്ചായിരുന്നില്ല, അല്ലോ?”

അവൻ മറുപടി പറഞ്ഞതില്ല.

“ഞാനും തനിച്ചായിരുന്നില്ല. പക്ഷേ, അതു വളരെ വളരെ കൊല്ലം മുമ്പാണ്.”

അയാൾ തലകുന്നിച്ചു കണ്ണടച്ചിരുന്നു.

“അനുന്നിക്ക് ഇരുപത്തിമൂന്ന് വയസ്സാണ്. ഒരാൺിന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഏറ്റവും നല്ലകാലം എത്രാണെന്ന് അറിയാമോ? പറിച്ചുവെച്ചാളും, ഇരുപത്തിമൂന്ന്!”

അയാൾക്കതിന്റെ ഒരു വിശദീകരണവുമുണ്ഡായിരുന്നു. ഇരുപത്തിഒന്ന് ഒരു വഴിത്തിവിബാം. പാകതയെത്തിയ ഒരു യുവാവായെന്ന് സ്വയം തോന്നും. ഇരുപത്തിനാലിൽ അടുത്തത്തിയ വഴിത്തിവിബ തൊട്ടുമുമ്പിൽ കാണും. പതിനേട്ടിനും ഇരുപത്തിരണ്ടിനുമിടയ്ക്കു കൗമാരത്തിന്റെ അംഗങ്ങൾ പലതും ബാക്കി നില്ക്കും. ഇരുപത്തിമൂന്ന്!

“നിങ്ങളുടെ വംശത്തിനു പതിനേഴിനോരു വിശ്രേഷണം കൊടുത്ത വിദ്യാൻ നമ്മുടെ കാര്യം മറന്നുപോയി.”

നിമിഷങ്ങൾ വിണ്ടും നിഴ്സ്വദതയുടെ നീർക്കയെത്തിലേക്കു താനു പോയി.

“എന്താണ് ടൈച്ചർജി നേനും പറയാത്തത്?”

“എന്ത് പറയാൻില്ല.”

“എന്തെങ്കിലും. പണ്ടു ഞാനും ഇങ്ങനെയായിരുന്നു. എന്നോടു മാത്രമേ ഞാൻ കുടുതലായി സംസാരിച്ചിരുന്നുള്ളു. ഇപ്പോൾ എനിക്ക് എന്തിനോടും

സംസാരിക്കാം. പാറകളോട്, മരങ്ങളോട്, വിളക്കുകാല്യകളോട്..... സംസാരിക്കാൻ കഴിയുന്നത് ഒരുപ്പുഗഹമാണ്, ടീച്ചർജി. ശരിയല്ലോ?”

“ശരിയായിരിക്കാം.”

കുന്നിൻചെരുവിൽ നിശ്ചലുകൾക്കു നീളം കുടി. പാറയുടെ ചുവടിലെ അഗാധതയിലേക്കു മുടൽ മൺത് ഒരുള്ളം നീലപ്പുതപ്പേലെ ഞൈകി വീണു.

“ഞാനൊന്നു മുകളിൽക്കയറി നോക്കേണ്ട്.”

അവർക്ക് വിലക്കണമെന്നുതോന്തി. ദുർബ്രൂലനായ ഈ മനുഷ്യൻ അതിന്റെ നെറുകയിൽ കയറി നോക്കുന്നതു സാഹസമാണ്. പക്ഷേ ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല.

നന്ന പ്രയാസപ്പെട്ടാണ് അയാൾ കയറുന്നത്. തുളകൾ വിണ ഇലകളിൽ നിന്നും കാറ്റാഴിയുന്നതുപോലെ ഒച്ചയോടെ ശ്രദ്ധാം വിടുന്നതു കേൾക്കാം. മുവത്തു ചോര ഇരച്ചുകയറുന്നതും നെറ്റിയിൽ ഈ തണ്ണു പുത്തും വിയർപ്പ് ഉരുഞ്ഞുകൂടുന്നതും കാണാം.

കുർത്ത മുകൾത്തടിൽ നിന്നുകൊണ്ട് അയാൾ കീഴോട്ടുനോക്കുന്നു. കാറ്റിൽ അയാളുടെ വള്ളംകൂടിയ കാല്യറകൾ ‘പടപട’യടിച്ചു. താൻ കാണ ഒരു പണ്ടിതതുണ്ടുപോലെ, അയാൾ പാറിപ്പോകുമോ എന്നു ദയപ്പെട്ടു.

“ടീച്ചർജി,” കാറ്റിൽ പിറുപിറുപ്പിനെ ജയിക്കാൻ കുറച്ച് ഉച്ചതിൽ അയാൾ വിളിച്ചു ചോദിച്ചു:

“ടീച്ചർജി, മരണത്തിന്റെ മുഖം കണ്ടിട്ടുണ്ടോ? നോക്കു.”

മണിയ വെളിച്ചത്തിൽ ചിരിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു കൈ ഉയർത്തി നില്ക്കുന്ന ആ മനുഷ്യനെ അവർ ദയപ്പാടോടെ നോക്കി. അയാളുടെ കാലടികളുടെ ചുറ്റും മരണം വാ പിളർന്നു നില്ക്കുകയാണ്.

ഇരങ്ങിവരു എന്നു വിളിച്ചു നിലവിളികൂട്ടാൻ തോന്തി. സ്വയം നിയന്ത്രിച്ചു.

കയറാൻ സഹിച്ചില്ലമേരെ ക്ലേശിച്ചുകൊണ്ട് അയാൾ ഇരങ്ങി താഴെത്തത്തി.

മടകയാത്രയിൽ അവർ സംസാരിച്ചില്ല. അവർ അയാളുടെ രണ്ടു പിറ കിലായി സാവധാനം നടന്നു. അയാൾ ഉല്ലാസത്തോടെ ഒരു പഞ്ചാബി പ്രേമഗാനത്തിന്റെ വരി വീണുംവീണും മുളിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

‘ഗോശഡിന്നുകി’ എഴു പടിക്കലെത്തിയപോൾ അയാൾ നിന്നു; അവളും.

“നന്ദി.”

“എന്തിന്?”

“നല്ല ഒരു സാധാപനംകൂടി കിട്ടിയതിന്, ടീച്ചർജിക്കു നന്ദി. ഇംഗ്ലീഷിനും ലോകത്തിനും നന്ദി.”

നല്ല ഒരു സാധാപനം—? ഈ സർബാർജി തന്നെ പരിഹസിക്കുകയാണോ?

“നാലേ വെക്കുന്നേരം എന്താണ് എന്താണ് പരിപാടി. ടീച്ചർജി?”

“ഒന്നും നിശ്ചയിച്ചിട്ടില്ല.”

“ഒരു വെവകുന്നേരം ഞാൻ കടം വാങ്ങേണ്ടും ഈന്നു വിണു കിട്ടിയതാ

ഞാല്ലോ. നമുക്ക് ഒരു ബോട്ടുയാത്ര നടത്താം.”

അപരിചിതനായ ഈ മനുഷ്യൻ കുടുതൽ സ്വാതന്ത്ര്യമെടുക്കുകയാണെന്നു ബോധ്യമായി. അകന്നകനു മാറാൻ നോക്കുമ്പോൾ അയാൾ അടുത്തേക്കു കയറിപ്പറ്റുന്നു.

“എല്ലാ വൈകുന്നേരവും എന്നാനാവശ്യപ്പെടുന്നില്ല, ടീച്ചർജി. നാലെ മാത്രം.”

“നോക്കേണ്ട.” എന്നുമാത്രം പറഞ്ഞു.

“ഞാൻ ബോർഡിംഗ് ഹസിൽഡ് പടിക്കൽ വന്നു വിളിക്കാം.”

ശരിയെന്നോ വേണ്ടെന്നോ പറയാതെ അവൾ തന്റെ കമ്പിവേലിക്കു നേരെ നടന്നു.

“രു നിമിഷം പൂസിന്.”

നടത്തം പത്രുക്കെയ്യാക്കി.

“മരിച്ചുപോയവരെ ഓർത്ത ഉറക്കം കളയരുത്. ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവർ ഒരുപാടുണ്ടല്ലോ ഭൂമിയിൽ.”

പോർട്ടിക്കോവിലെ ട്യൂബ്‌ലെഡ് ശരിപ്പെടുത്തുകയായിരുന്നു അമർസിംഗ്.

“നേരും ഒരുപാടായല്ലോ, ബീബിജി!”

“ഉം.”

“മലയിൽ സന്ധ്യയ്ക്കു തനിയെ നടക്കരുത്, ബീബിജി.”

പലിളിക്കുകയും സില്കാരം പുറപ്പെടുവിക്കുകയും ചെയ്തശേഷം ട്യൂബ് കത്താൻ തുടങ്ങി.

“സന്ധ്യയ്ക്കോ പാതിരയ്ക്കോ എപ്പോൾ വേണമെക്കിലും തടാകത്തിനു ചുറ്റിം നടന്നോളും, പേടിക്കാനില്ല. നെന്നൊവേവിയുടെ കാഴ്ചപ്പൂട്ടുള്ള സഹാ മാണല്ലോ.”

“മലയിലോ!”

പതിഹാസത്തോടെ ചോദിച്ചു.

“തമാശയല്ല, ബീബിജി. ചന്ദ്രസിംഗിനെ കേട്ടുണ്ടാ?”

വിമല താല്പര്യം കാണിച്ചില്ല. അമർസിംഗ് ഒരു ചരിത്രം തുറക്കുകയായിരിക്കും.

“ഭയകര പോകിരിയായിരുന്നു. രണ്ടു വാളാഞ്ച് അരയിൽ. ആ, പത്തു നാല്പതുകൊല്ലമായിക്കാണും. യാക്ക് ബംഗ്ലാവിനപ്പുറത്തെ മെതാനത്ത് രാമലിലെ കളിക്കുന്ന സമയം വിഭാഗം മന്ത്രായി വരുമ്പോൾ ബംഗ്ലാവിൽന്റെ പടിക്കൽ ഒരു ബുർബയിട്ട് പെണ്ണിരിക്കുന്നു: ‘കോൻ ഹോ!’ ചന്ദ്രസിംഗിന്റെ പേരുകേട്ടാൽ നാടുവിറിയ്ക്കും. പെണ്ണു മിണ്ടിയില്ല. അടുത്തുചെന്നു ബുർബ നീകിയപ്പോൾ ഓ പല്ലിങ്ങനെ, കണ്ണിതു!”

അമർസിംഗ് വേണ്ട ആംഗ്യങ്ങൾ കാണിച്ചു.

“നാവ് ഒരു ഗജനിളം. ഒറ്റനിലവിളി. മുന്നാംബിവസം വിഭാഗം മരിച്ചു.”

കടുവയുമായി മല്പിടുത്തം നടത്തിയ അവൻ്റെ മുതൽക്കുണ്ട് മരണത്തെ

പുറിയും ഇതേ കമയാണു പരഞ്ഞിട്ടുള്ളത് എന്ന കാര്യം അമർസിംഹ് മറന്നുപോയിരിക്കുന്നു.

മുൻയിൽ സർദാർജിക്കു കൊടുത്ത പുസ്തകങ്ങളെല്ലാം തിരിച്ചേത്തിയിട്ടുണ്ട്. മുകളിൽ ഇംഗ്ലീഷിൽ ഒരു കുറിപ്പും:

“നാഡി. സാത്താനെന്നും മാലാവയേയും മാത്രമേ ഇതിൽ കണബുള്ളു. മനുഷ്യരുടെ കമകൾ വല്ലതും നിങ്ങളുടെ ശേഖരത്തിലുണ്ടോ?”

അതു മനുഷ്യരെ രൂപവുമായി തീരെ പൊരുത്തപ്പെടാത്ത സുന്ദരമായ കൈപ്പും.

അയാൾ ഒരു വിചിത്ര ജീവിയാണ്.

കുറെസമയം ഓനിച്ചുണ്ടായിരുന്നു. പലതും സംസാരിച്ചു. പക്ഷേ, പരിചയത്തിൽനിന്ന് അതിർവ്വരസ്യകൾ ഇപ്പോഴും ബാക്കികിടക്കുന്നു. അയാളെ പുറി എന്നും പരഞ്ഞില്ല ചോദിച്ചതുമില്ല.

“മരണം രംഗവോധമില്ലാത്ത ഒരു കോമാളിയാണ്.”

-അപ്പതാതനാമാവ്.

മരണം: വെള്ളത്തുണികൊണ്ടുമുടിയ ശരീരം. എല്ലുന്തിയ വിളർത്തമുവം. അടഞ്ഞ കണ്ണുകൾ.

മലസ്വാതയിലെ തുടർച്ചയായ കുളവടക്കികൾ ഒറ്റപ്പെട്ടും നേർത്തും നിഴ്ഞ്ഞ ബ്രദമായി. നടുമുറ്റത്തെ ഉയർന്ന വിളക്കുകാലിന്റെ ചുറ്റും ഒരു കാട്ടുപക്ഷി ചിറകടച്ചു പാറിനടന്ന് രാത്രിയുടെ നിശല്യകളിലേക്ക് ഉഞ്ഞിയിട്ടു പോയി.

കിടക്കയിൽ കല്ലുച്ചു കിടന്നു നാമും ജപിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. ഭിത്തികളുടെ മരിച്ച ഫുദയത്തിലും ഇക്കാര്യത്തിലും നന്നാത്ത സ്പന്ദങ്ങൾ ഒഴുകിപ്പരുന്നു.

പതിമുന്ന്

സാധാപനത്തിൽ തന്നെക്കൂട്ടി നടക്കാനിരഞ്ഞാൻ ഒരാൾ കഷണിച്ചിരിക്കുന്നു. രാവിലെ ആദ്യമായി മനസ്സിലേക്കു കടന്നുവന്നത് ആ വിചാരമാണ്. എവിടെനിന്നോ ഒരാൾ. പ്രായത്തേക്കാളേരെ വുഡനും വിരുപനും മായ ഒരാൾ.

സാധാപനങ്ങൾ അടുത്തത്തുന്ന നിമിഷം കാതത് അണിബണ്ണാരുങ്ങിയിരുന്ന ദിവസങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. കടന്നുപോകുന്ന പെൺകുട്ടികളെ അവ അത്യോടെ നോക്കി അഹകരിച്ച നാളുകൾ.

നരച്ച താടി തടവിക്കാണ്ട് പോർട്ടിക്കോവിനു താഴെ ഈനു വെകു നേരം സർഭാർജി എത്തും. അവമാനമോ ആറ്റൊറമോ തോന്തിയില്ല.

വെകുനേരമായപ്പോൾ, “ബീബീജി, സർഭാർജി അനേഷിക്കുന്നു” എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അമർസിംഗ് എത്തിയില്ല. അപ്പോൾ, കാതതിരിപ്പ് എന്ന വികാരത്തിനു ശക്തികൂടി. നിമിഷങ്ങൾ ഉൽക്കണ്ണംയുടെ പിടിയിൽ കുടുങ്ങി വിരകാളളുന്നുണ്ടാ?

അപ്പോൾ വരാന്തയിലുടെ കാലോച്ച കേട്ടു. അമർസിംഗ് തന്ന. “ബീബീജി, ഒരു കടലാണ്. സർഭാർജി തന്നതാണ്.”

വായിച്ചു: കഷമിക്കണം. രക്ഷാകർത്താവായ കുടുകാരൻ വിശ്രമമാണ് ഈനു വിധിച്ചത്. അനുസരിക്കാതെ തരമില്ലാണ്ടോ. നഷ്ടം എന്തേന്താണ്.

പേരില്ല. അക്ഷരമെന്തെന്നു വേർത്തിരിച്ചെടുക്കാൻ വയ്ക്കുത ഒരു കോറൽ മാത്രമുണ്ട് അടിയിൽ.

വിഷമമല്ല, ബാലിശമായ ഒരു വാശിയാണ് തോന്തിയത്. ഈനു തകാക തീരത്ത് ഒരു ടുറിന്റീഞ്ഞെ ഉല്ലാസമഭിന്നയിച്ചു ചുറ്റിനടക്കണം. ബോട്ടിംഗ് നടത്തണം.

ബോട്ടുകളുടെ താവളത്തിൽ നാലുവൈണ്ണം മണലിൽ കയറിക്കിടന്നു വിശ്രമിക്കുന്നുണ്ട്. പതിചയമുള്ള തോന്തിക്കാരെ ആരെയും കണ്ടില്ല. ബുദ്ധു വരട്ട്. ബുദ്ധുവിന് ആറിണ വരുമാനമുണ്ടാവട്ട താൻ കാരണം.

“മേംസാബ്... ആയിയേ, മേംസാബ്.”

വേണ്ടെന്നു തലയാട്ടി. തടാകം കണ്ണു രസിക്കുന്ന ഒരു വെറും സന്ദർശകയാണു താനെന്ന ഭാവത്തിൽ വെറുതെ വന്നു. മന്ത്യപത്തിലും പുശിവി തിച്ച മെമ്താനത്തും നിറയെ ആളുകളുണ്ട്. തീയേറ്ററിൽ നിന്നു പുറതേക്കു സംഗീതം ഒഴുകിവിടുന്നുണ്ട്. പുച്ച കരയുകയും നായ്ക്കൾ ഓളിയിടുകയും ചെയ്യുന്ന സിനിമാപ്പാട്.

“ഹോട്ടോ കാർഡ്. പത്തു ഹോട്ടോസ് രണ്ടുറൂപ്പിക്.”

രു വില്പനക്കാരൻ സമീപത്രക്കു വന്നു. മുവത്തൊന്തു നോക്കിയ ശേഷം കുടുതൽ ശ്രദ്ധിക്കാതെ തിരിച്ചുപോയി.

സീസൻ ആഹോഷത്തിനെത്തിയ സന്ദർശകയല്ല താനെന്ന് ഉഹപറിച്ചു കാണും.

എങ്ങനെ? നരകയറിയ മുടിയിൽ, വാസ്തവിൽ പുരട്ടി കരുതുപോയ ചുണ്ണിൽ കരിനിഴലുകൾ വീണ കല്ലുകളുടെ താഴവരയിൽ എഴുതിവെച്ചിട്ടുണ്ടോ? ഇതാ മലകളുടെ കുഴിമാടത്തിൽ വർഷങ്ങളുടെ ഒരു തടവുകാരി!

താഴെ വന്നാണതെ രു ബോട്ടിൽനിന്ന് ഉച്ചതിൽ ആരവം കേട്ടു.

“ആയിയേ, മേംസാബ്, ആയിയേ.”

ഇടുങ്ങിയ കല്ലുകളിൽ ചിരി നിരച്ചു മന്തച്ചിത്രയോടെ ബുദ്ധു കഷണി കാണും.

ബോട്ടിൽ കയറിയിരുന്നപ്പോൾ നെന്നീദേവിയുടെ കുടമൺികൾ കൂട്ട മായി ശബ്ദിച്ചു.

‘മേധാവൻ’ വീണ്ടും അണിഞ്ഞതാരുങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അരയന്നത്തിന്റെ കൊക്കും ചിറകും ചായം പുതുക്കിയിരിക്കുന്നു.

“സീസൻ എങ്ങനെ, മേംസാബ്?”

“നന്ന്.”

“ആളുകൾ കുടുതലാണല്ലോ ഈക്കുറി?”

“ഉം.”

“ലെയ്ക്ക് ഹോട്ടലിൽ ഒരുപാടു വെള്ളക്കാരുണ്ട്.”

വിമല ഓന്നും പറഞ്ഞില്ല.

“മേംസാബിന്റെ നാടിവിഭ്രാംനോ?”

“അല്ല.”

“വളരെ ദൃഢരയാണോ?”

“ഉം.”

“മദ്രാസ്-”

താൻ മേംസാബിനെ തോല്പിച്ചു എന്നഭാവത്തിലോരു ചിരിയോടെ ചോദിച്ചു.

അവൻ അതേ എന അർത്ഥത്തിൽ തലയാട്ടി.

“ഞ്ചപ്പോ. മദ്രാസി മാസ്റ്ററാണി. ഞാൻ പറഞ്ഞു കേട്ടിട്ടുണ്ട്.”

“ഉം.”

“മേംസാബ് നാട്ടിൽ പോവില്ലോ?”

“പോകും..”

“എപ്പോൾ?”

“എപ്പോഴെങ്കിലും.”

മധുത്തിൽനിന്നു കരയ്ക്കടുത്തേക്കു തുശ്ശന്തു തടാകമൊന്നു വലം വെയ്ക്കുകയായിരുന്നു ബുദ്ധു.

അവൻ ഒച്ചയോടെ ഒരു വിധ്യശിച്ചിരി ചിരിച്ചു പറഞ്ഞു.

“ഒരുപാടു വെള്ളക്കാർ സാബ്യമാർ വരുന്നുണ്ട്. നമ്മുടെ ആളെ മാത്രം കാണുന്നില്ല.”

ഒരു തുശവിട്ട്, കുപ്പായത്തിനു താഴെ തോല്പറ സുക്ഷിച്ച ഭാഗം തൊട്ടു കൊണ്ട് അവൻ ഉറപ്പിച്ചു:

“ഇക്കാറി വരും. വരാതിരിക്കില്ല.”

-നാമെല്ലാം കാത്തിരിക്കുകയാണ്, ബുദ്ധി. ഓരോ വർഷവും ഈ നഗരവും കാത്തിരിക്കുന്നു. അതിലിട്ടും ദിവസങ്ങൾ പോകുന്നു. ചുക്കാൻ വീഴുവോൾ തെരിക്കുന്ന നീർപ്പോളകൾ, കാത്തിരിക്കാൻ നിന്നൊക്കെരുഗ്ഗോരാസാഹിബിന്റെ ശായയുണ്ട്. നീലത്തരമ്പുകൾ തുടിക്കുന്ന ഒരു മുഖമായിരിക്കും മരുഭാരാൾക്ക്.

കമ്പിക്കാലുകളിൽ ചാരം പുഞ്ചി നടപ്പാതകളിൽ വെള്ളയും കരിവാടവും വിരിച്ച നഗരം കാത്തിരിക്കുന്നത് ആർക്കുവേണ്ടിയാണ് ബുദ്ധി?

നീ പ്രാർത്ഥമിക്കാറുണ്ടോ, കുട്ടി? ഇംഗ്ലീഷിൽ വിശ്വസിക്കുന്നുണ്ടോ? താഴ്വരയിൽ തനിയെ ഇരുന്നു തപസ്സുചെയ്യുന്ന നെന്നീദേവിയുടെ കുറ്റൻ കുടമൺികൾ കേട്ടു കുനിഞ്ഞ ശിരസ്സുകളുടെ മുകളിലുടെ നോക്കുന്നത് ആരെയാണ്?

“മേംസാബ് വല്ലതും പറഞ്ഞെന്നോ?”

“ഒന്നുമില്ല”

“എന്നാ മേംസാബ് ആലോച്ചിക്കുന്നത്?”

ആലോച്ചിക്കുന്നത്-

ഓൾ തന്ത്രക്കാരിലെ ഷിക്കാരയിൽ വാർന്നട രൂപങ്ങൾ വില്ക്കാൻ വന്ന ഒരു പെൺകുട്ടിയുണ്ടായിരുന്നു. സുന്ദരി. കണ്ണുകൾ വൈശാഖിയിലെ ആകാശത്തെക്കാളും വിസ്തൃതമാണ്. അല്ല കവിതയല്ല. കമ പറയുകയാണ്. കമ കൾ ആത്മാവിൽ നിന്നൊഴുകുവോൾ കവിതയാണ്. എന്തേ പറഞ്ഞത്? പെൺകുട്ടി. വർഷങ്ങളായി ഞാൻ കണ്ണ സപ്പന്തിന്റെ ജീവൻ മുന്നിൽ. നാകാശപ്രതിലെ വെച്ചുകാരൻ അനുരാത്രിയിൽ മുന്നിൽ കൊണ്ടുവന്നു നിർത്തിയ പത്തുരൂപയുടെ കുട്ടകാരിയെ കണ്ണപ്പോൾ ഇല്ല, ഇപ്പോൾ പറയാൻ വിഷമമില്ല. എന്തേ രാത്രികളുടെ കമകൾ പറഞ്ഞതാണെല്ലാ ഞാൻ. ഇപ്പോൾ ലജ്ജപ്പിക്കുന്ന ഒരു ഭൂതകാലമില്ല. എന്തേ മുമ്പിൽ നീ മാത്രമാണ്. നിന്നേറ്റായ എല്ലാം എനിക്കു പ്രിയപ്പെട്ടതാണ്. നിന്നേ സുഗന്ധം എനിക്കു ചുറ്റും എപ്പോഴും പരിവേഷമായി നിലക്കുന്നു.... എന്തേ പറഞ്ഞത്? ഒരു രാത്രിയിലെ കുട്ടകാരി. എന്തേ സപ്പന്തിന്റെ ജീവനാണു മുന്നിൽ. മുന്നിലല്ല, ചോരയൊഴുകുന്ന സപ്പന്തൾക്കാർക്കിടക്കുന്നു.

മെത്തയിലെ ശരീരങ്ങളുടെ സൗന്ദര്യം നിമിഷങ്ങൾക്കാണു മരിത്തു പോയിരുന്നു. ഇനിയിപ്പോൾ എല്ലാം പറയാം. ഞാനൊരു പത്തതാവതുകാരൻ കാമുകന്ത്വം, നീലയാരു സ്കൂൾകുട്ടിയുമല്ല.

മരുബന്നുകേൾക്കേണ്ടോ? എക്സ്‌ക്കൂസ്മീ ഇംഗ്ലീഷ് അയാം വർഗ്ഗർ.*

*അല്ലിലമായിത്തോന്നുനേക്കിൽ മാപ്പേതരു

ഞാൻ കോളേജ് വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്ന കാലം. അയൽവക്കരത്തെ പൊൻകുട്ടിയെ പ്രേമിക്കുന്നുവെന്നുതോന്തി. അവളെപ്പറ്റിയാണ് രാവും പകലും ചിന്ത, അവളുടെ ശരീരം എങ്ങനെയിരിക്കും? അവളുടെ മുഖം? അവളെ പുർണ്ണമായും എനിക്കുവേണം. വീണ്ടും ഞാൻ തെറ്റു പറയുന്നു. ഞാൻ പറ ഞത്തല്ലോ നാം കണ്ണമുട്ടിയ നിമിഷം മുതല്ലക്കു ഞാൻ വിശ്വാസനാണ്. ആ, അയൽവക്കരത്തെ സുന്ദരി. പ്രാർത്ഥനകൾ അനുനയങ്ങൾ. അവസാനം ഒരു നിമിഷത്തിൽ ജീവിതം പുർണ്ണമാവുന്നു..... എന്തേന്തായ ജീവിത്തേ ഒരു കുറുന്ന് അവളിൽ രൂപം കൊണ്ടാൽ- എന്നുഭില്ല. ലോകത്തെ മുഴുവൻ വെല്ലു വിളിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ പ്രവ്യാഹിക്കും; ഇവർ എന്തേന്താണ്. എനിട് അവർ സന്ധിയം എനിക്കായി സമർപ്പിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ ചോദിക്കുന്നു, ഭയമുണ്ടാ? അപോൾ മറുപടി: ഞാൻ എന്തേ യാത്രമും ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്! സ്വപ്നങ്ങളുടെ ചോറപുരം മുതശരീരങ്ങൾ!

ഒരിക്കലും നീ നെന്നരാശ്യപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ല. അകലെയും അടുത്തും ഉടയാടകളിലും ഉള്ളിലും ആരാധനയോടെ ഞാൻ നിന്നെന കാണുന്നു....

“മേംസാബ്!”

ഓ, എന്നുമില്ല ബുദ്ധു. നിന്റെ വെള്ളക്കാരൻ പിതാവിനെ കാണാൻ നിനക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടാവെട്ട്.

നമുക്കു കാണാൻ കഴിവുണ്ടായിരുന്നെന്നുകിൽ!

കാലത്തിന്റെ കൊടുമുട്ടിയിൽ നിന്നുകൊണ്ട് വർഷങ്ങളുടെ, തലമുറകളുടെ, മറ നീക്കി കാണാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നെന്നുകിൽ, പറയാമായിരുന്നു: ഇന്ന ദിവസം നിന്റെ ഗോത്രാസാഹിവിനെ ഇന്ന തെരുവിൽ വെച്ച് ഇന്ന സമയത്തു നീ കണ്ണമുട്ടു.

യാദുച്ചികമായി കണ്ണമുട്ടിയതല്ല, വിമലാദേവി! ഇരുപതൊന്നുകാരിയായ വിമലാദേവി, സുന്ദരി, മേൽചുണ്ണിൽ നന്നാത്ത നീലരോമങ്ങളുള്ള വർ. ഇരുപതൊന്നുകാരി സൃഷ്ടിക്കുമാർമ്മിശ്ര, തലത്തിൻംത ചെറുപ്പക്കാരൻ, യുർത്തതനെ 1955 മെയ് 3-ാം തീയതി പ്രഭാതത്തിൽ ബല്ലിൽവെച്ചു കണ്ണമുട്ടുന്നു. നാം ജനിക്കുന്നതിനു മുമ്പേ കാലത്തിന്റെ മഹാഗ്രന്ഥത്തിൽ ഒരേടിൽ അതു കുറിച്ചു വെച്ചിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ നാടു തെണ്ടിനടന്നത് ഇന്ന നിമിഷത്തിലെത്താനായിരുന്നു. നിന്റെ അച്ചൻ നാടുമായി ബന്ധം വേർപ്പെടുത്തിയത് അതിനുവേണ്ടിയായിരുന്നു. മിസ്സർ ഗോമൺ എന്ന വിധുരൻ നിന്റെ അമ്മയുടെ കാമുകനായതും അമ്മയുമായി വഴക്കിച്ചു നീ ജോലി ചെയ്യാൻ ഇരഞ്ഞിത്തിരിച്ചതും അതിനു വേണ്ടിതന്നെ.

ഹതാരു സാധാരണ സംഭവമല്ല, വിമലാദേവി! ജീവിതത്തിന്റെ പുർണ്ണതയാരംഭിക്കുന്ന മഹാനിമിഷം!

ബുദ്ധു തുഴയാതെ അവളെ നോക്കിയിരുന്നു മറഹസിക്കുകയായിരുന്നു. തടാകത്തിലേക്ക് വള്ളിപ്പെടർപ്പുകൾ ചാഞ്ഞുകിടക്കുന്ന ഒരോരത്ത് ‘മേധ്യവർ’ പാറിക്കിടക്കുകയാണ്.

“മടങ്ങാം.”

അവൻ മൺതപ്പള്ളുകൾ കാട്ടി ചിരിച്ചു. തുഴ കൈയിലെടുത്തു.

“മേംസാബിന്റെ മനസ്സ് മററവിടേയോ ആണ്.”

“ഞാൻ എന്നേതാ ഓർക്കുകയായിരുന്നു.”

“ഞാനും.”

“നീ ആരെപ്പറ്റിയാണ് ഓർത്തിരുന്നത്, ബുദ്ധു്?”

“അമ്മയെപ്പറ്റി—”

“ഗോരാസാഹിബിനെപ്പറ്റിയും—”

അവൻ വിണ്ണും ഒരു വിധ്യശിച്ചിൽ ചിരിച്ചു.

“വെള്ള കാർ നാടുവിടപ്പോൾ അദ്ദേഹവും പോയിരിക്കുമോ, മേംസാബ്?”

ഈ വഴിവിളക്കിനപ്പുറം നമുക്കു കാണാൻ കഴിയില്ലണ്ണോ, ബുദ്ധു്!

“ഹോയ്, പോയിരിക്കില്ല.”

“എന്തുകൊണ്ട്?”

“അദ്ദേഹത്തിനു നിന്റെ അമ്മയെ ഈഷ്ടമായിരുന്നില്ലോ? അതുകൊണ്ട് ഈ പ്രദേശവും ഈഷ്ടമായിരിക്കും. പോയാലും അദ്ദേഹം വരും, തിരിച്ചു വരും.”

ശരീരത്തിനു വള്ളാത്ത തലർച്ച തോന്തി. വിണ്ണും മരപ്പാലാ. ഭോദ്ഗു ജെട്ടി. കാലദുതരപ്പോലുള്ള കുളിക്കാർ. ഒപ്പതുവർഷം നടന്നവഴി. ഭാംഗിന്റെ ലഹരിയിൽ ലയിച്ചിരുന്നു മയങ്ങുന്ന ചൗക്കിഡാർ. ആട്ടാരോട്ടിയും പരിപ്പും. തണ്ണുത്ത മെത്ത.

ഇക്കാരയുടെ ശബ്ദം അനുരഥത്തി കേട്ടില്ല. ജാലകം തുറന്നുനോക്കി. ഗോൾഡൻ നൃക്കിൽ വെളിച്ചുമുണ്ട്. ഇക്കാര ഉറങ്ങുന്നു. അതിന്റെ നേർത്ത ദ്രോക്കന്നീഡിൽ കാകയേംബു വിദുരസമനായ കാമുകന് തന്റെ വേദന അറിയിക്കാൻ പറഞ്ഞ പഞ്ചാഖി പെൺകൊടിയുടെ ഹൃദയവും ഉറങ്ങുന്നു.

അവൻ ജനലടച്ചു.

നമുക്കു കാണാൻ കഴിവുണ്ടായിരുന്നെന്നീൽ.....

പതിനാല്

രാവിലെത്തെ തപാലിൽ ഒരു കത്തുണ്ടായിരുന്നു. പരിചയമില്ലാത്തവർക്കണ്ടാൽ തെന്തീ സ്വന്തം കൈയ്യെഴുത്താണെന്നുപറയും. അതെ സാമ്യമുണ്ട്, അനിയത്തിയുടെ കൈയ്യെഴുത്തിന്. ഒന്നു ഓടിച്ചു വായിച്ചു.

വിമലാദീപി, എനിക്ക് ഇവിടെ ജീവിക്കാൻ വയ്ക്കുന്നും ചേച്ചിയുടെ കുടുംബവരുടും ഇന്നുവെളുത്തുന്ന കുടിപ്പുവൻ അമ്മയുമായി വലിയ വഴക്കുകൂടി. ബീർബഹാദൂറിനെ തല്ലാൻ ചെന്നു. വിമലാദീപി ഇങ്ങാട്ടുവരു. അല്ലെങ്കിൽ ഞാനവിടെ വന്നു താമസിക്കാം.

മേശവലിപ്പിലെ കത്തുകളുടെ സമുഹത്തിൽ അതും തിരുക്കിവെച്ചു.

അനിയത്തുക് എന്തുപറ്റി? പ്രദിപ്പചന്ദൻ സഹംവിട്ടോ? അതോ, അവളുടെ മനസ്സിന് പാകത കിട്ടുകയാണോ?

വെവകുന്നേരം അമർസിംഗ് കുറച്ചുസമയം ഒഴിവു ചോദിച്ചു. മുന്നുനാശിക ദുരെ താമസിക്കുന്ന ഒരു ബന്ധു മരിക്കാൻ കിടക്കുകയാണ്. സന്ധ്യയ്ക്കു മുൻപേ തിരിച്ചെത്തിക്കൊള്ളാമെന്നാണ് കരാർ.

അവൾ പോർട്ടിക്കോവിന്റെ താഴെ മുറ്റത്തു നില്ക്കുകയായിരുന്നു.

ഗോശധൻ നുക്കിന്റെ മുന്തിൽനിന്നു പടിക്കലേക്കു സർദാർജി നടന്നുവരുന്നതു കണ്ടു. അയാൾ കീഴോട്ടിങ്ങിപ്പോകുമെന്നാണ് കരുതിയത്, നേരെ വന്നതു വേലിക്കട്ടേതെങ്കാണ്.

“ഗുഡ് ഇവനിങ്ക്!”

“ഇവനിങ്ക്!”

“ഇന്നെത്തെ ബോട്ടുയാത്ര എങ്ങനെന്നുണ്ടായിരുന്നു?”

“ഞാൻ ബോട്ടുയാത്ര നടത്തിയെന്ന് ആരു പറഞ്ഞു?”

മലിളുവേലിയുറപ്പിച്ച കോൺക്രീറ്റ് തുണിൽ പിടിച്ച അയാളുടെ നീണ്ടവിരലുകളിൽ നോക്കിയാണു ചോദിച്ചത്.

“എനിക്കുഹിച്ചുകുടെ? നിങ്ങളുടെ മനസ്സുമുഴുവൻ ഞാൻ വേണമെങ്കിൽ ഒരു പുസ്തകംപോലെ വായിക്കാം. ബഹുമാനിക്കിന്നു എല്ലാം കാണാനാണു നിങ്ങൾക്കിഷ്ടം. തന്മാനത്തിൽ തിരക്കുള്ളപ്പോൾ ബോട്ടുയാത്ര ഇഷ്ടമല്ലെങ്കിലും ഞാൻ കഷണിച്ചപ്പോൾ പോകാമെന്നുവെച്ചു. ഞാൻ വനിഡി. അപ്പോൾ ബോട്ടിൽ പത്തുവട്ടം കരഞ്ഞിയെ തീരു എന വാൾ യോജിയാവും നിങ്ങൾ പുറത്തിരജിയത്.”

എന്താ ശരിയല്ലെ എന ഭാവത്തിൽ അയാൾ കണ്ണുകളുയർത്തി.

“ഒരു സിഗര്റ്റ് വലിക്കുടെ, ആരും അറിയണാം.”

“എന്താ അറിഞ്ഞതാൽ?”

“എന്തേ രക്ഷാകർത്താവ് അറയരുത് എന്നാൻ പറഞ്ഞത്.”

സിഗര്റ്റ് വലിച്ചു സ്വാദോടെ പുകവിട്ടുകൊണ്ട് അയാൾ പറഞ്ഞു.

“ഞാനും ചങ്ങാതിയും തമിൽ എന്നും വടംവലിയാണ്.”

“നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിനെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല.”

“കാണില്ല. അതാണാല്ലോ മുപ്പറുടെ പ്രത്യേകത്.”

അയാൾ വേലിക്കപ്പേറിൽ അലസമായി ചുറ്റിനടന്നു. സംസാരിക്കാവുന്ന അകലത്തിൽ.

“ടീച്ചുരജി!”

അവൾ ശ്രദ്ധിച്ചു.

“ഞാനോരു തമാഴ പറയട്ടു?”

കേൾക്കുടു എന ഭാവത്തിൽ അവൾ നിന്നു.

“എനിക്ക് നിങ്ങളെ ഇഷ്ടമാണ്. കാരണമൊന്നുമില്ല.”

അയാളുടെ വരണ്ണ വികൃതമായ മുവത്തു രക്തചരായകൾ മിന്നിമായു നന്ത് കണ്ണു. അവൾ പരിഭ്രമിച്ചുപോയി.

“ഓ, പരിഭ്രമിക്കാനോന്നുമില്ല. വഴിയിൽ തടങ്ങുനിർത്തില്ല, പ്രേമലേ വനമെഴുതില്ല. ഒന്നുംചെയ്തില്ല. ഒരു ബന്ധവും സങ്കല്പിക്കാതെ.... വെറുതെ.... എനിക്കു നിങ്ങളെ ഇഷ്ടമാണ്.”

തന്നുത്തവാക്കുകൾ. ആവശ്യമോ, അഭ്യർത്ഥനയോ ഇല്ലാതിരുന്നു. മറ്റു പടി പ്രതീക്ഷിക്കുന്നുമില്ല. അവൾ സ്വന്തംബിച്ചുപോയി.

എന്തെങ്കിലും പറയണമല്ലോ എന്നോർത്ത് അവൾ പ്രയാസപ്പെട്ടു. സ്വാഭാ വികത വരുത്താൻ ശ്രമിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു:

“ഞാൻ..... ഞാനാരാണോന്നുപോലും നിങ്ങൾക്കരിയില്ലല്ലോ.”

“അതാണു വേണ്ടത്. നിങ്ങളുടെ പശ്ചാത്തലം മുഴുവൻ എനിക്കു മറ്റു ഇത്വരോടു ചോദിച്ചിരിയാം. ഒരു നൂറുകൂട്ടം കാര്യങ്ങൾ, അതെല്ലാം കൂടി യാവുംവോൾ നിങ്ങൾക്കു ചിത്രത്തിൽ ആയിരും വേരുകളും ചില്ലുകളും ഇലകളുംമെല്ലാം വന്നുകൂടുന്നു. നിങ്ങൾ ഒരു ബിന്ദു മാത്രം.”

സിഗരറ്റിന്റെ അവസാനത്തെ പുകകുടി വലിച്ചെടുത്തു സംത്യപ്തി യോടെ അയാൾ അതു ദുരേക്ക് എറിത്തരിപ്പിച്ചു.

നിങ്ങളാരാണ്? എവിടെന്നു വരുന്നു? വരണ്ണ മുവവും നെറ്റിയിൽ വികൃതമായ കറുപ്പും കണ്ണിൽ പ്രകാശവുമുള്ള ഈ മനുഷ്യനെപ്പറ്റി ചോദിക്കാൻ പലതുമുണ്ടായിരുന്നു.

“ആ, പിനെ, ടീച്ചുരജി- ഒരപേക്ഷ.”

അവൾ നിറുംവുദ്ദേശമായി കേൾക്കാൻ തയ്യാറാറെടുത്തു.

“ഹടയ്ക്കാക്കേ ഒന്നു ചിരിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ ആ മഹാസിദ്ധി മറ്റൊന്നുപോകും.”

“ഞാൻ- ഞാൻ കരയുന്നില്ലല്ലോ.”

“കരയുന്നതു കണ്ണാൽ എനിക്കരെപ്പ് തോന്നാറുള്ളു. നിങ്ങൾ ചിരിക്കു നന്തു കാണുംവോണ്ടാണ് വിഷമം.”

അയാൾ വാച്ചിൽ നോക്കി.

“ഈ, മരുന്നിന്റെ സമയം. രക്ഷിതാവിനെ ദയപ്പെടണം!”

അയാൾ യുതിയിൽ അയഞ്ഞ ടൗസറുകൾ വലിച്ചിഴച്ചു നടന്നുപോകുന്നോൾ അവർ നോക്കിനിന്നു. ഭോതാണോ?

സന്ധ്യ കറുക്കാൻ തുടങ്ങി. നടക്കുമുറ്റത്തെ ഡോംലേറ്റിക്കു. വിളിയ ഇരുടിൽ പതിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന ആ കെട്ടിടത്തിനുകൂടു തനിയെയിരിക്കാൻ ഡേംതോന്തി. അമർസിംഗ് വരാൻ ഇനിയും എത്ര താമസിക്കുമോ, എന്നോ! വരാന്തയുടെ ചുറ്റും നടന്ന് ഇടവിട്ട കർത്തുണ്ണുകളിലെ സിച്ചമർത്തി.

മുറിയിൽ ചെന്നിരുന്നു പുസ്തകങ്ങൾ മരിച്ചുനോക്കി. കണ്ണു പഴകിയ പുരാഖ്വടകൾ. മട്ടപ്പ്.....

പകൽ മഴ പലവട്ടം ചാറി. കാറ്റിനു നല്ല തണ്ണുപൂണ്ടായിരുന്നു. കുന്നിന്റെ ചെരുവിൽ വഴി തിരിയുന്നേടതു കരിക്കല്ലു കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയ അർദ്ധവൃത്തത്തിൽ നിന്നുള്ള കാഴ്ചപ്പൊടിൽ ദുരത്തെ കൊടുമുടികൾ പുകച്ചുരുളുകളായി മാറി. മലമ്പാതയിൽ നിന്നു വല്ലപ്പോഴും ഒരു കുളവടി കേരിക്കാം.

പതിവിനു വിപരീതമായി ഉച്ചയ്ക്കുതന്നെ മണ്ണതിരഞ്ഞി; തടാകത്തിനുമീതെ പുർണ്ണമായ ഓരവരണംപോലെ വ്യാപിച്ചു.

വെവകുന്നേരം മലയിടക്കിലൂടെ ചീറിയടിക്കാൻ തുടങ്ങിയ കാറ്റിൽ നേർത്തെ ജലക്കണ്ണങ്ങൾ തഞ്ഞിനിന്നു.

ദിവസങ്ങൾക്കുശേഷം ഇക്കാര്യത്തു മർമ്മരം ഒഴുകിയെത്തി. പിറകെ സർബാർജിയുടെ ദുർഘ്ഗ്യലമായ ശമ്പഡവും.

ജാലകക്കരിഗി പാതി തുറന്നപ്പോൾ തണ്ണുത്തെ കാറ്റിൽ ശരീരം വിരച്ചു. മണ്ണതിലൂടെ ‘ഗ്രോഡ്യൻ നുക്കി’ന്റെ പ്രകാശം പുരം കണ്ണാടിച്ചില്ലുകൾ ഇളം മണ്ണനിറത്തിൽ തെളിഞ്ഞുകണ്ണു.

ഉംഗലിയ കുട്ട കാനീ.....

അവ്വൊ ദാ കജജലാമെം.....

കാറ്റിന്റെ ഇരവെത്തയും ജയിച്ചുകൊണ്ട ഇക്കാര്യത്തെ സ്വരമുയർന്നു. പണ്ണാബിപെൺകൊടിയുടെ നെടുവിൽപ്പുകൾ തണ്ണുത്തു വിരഞ്ഞലിച്ച വായു വിൽ കോരിത്തരിപ്പുകൾ പരത്തുന്നു.

സർബാർജിയുടെ രക്ഷാകർത്താവ് ഇന്ന് ഉറങ്ങുകയാണോ? എന്നേ, പാടാനുവർച്ചതാവോ?

ജാലകമടച്ചു കുറ്റിയിട്ടു കിടന്നു.

പകൽ കണ്ണുതുറന്നതിനു മുമ്പേ വാതിലിൽക്കൽ തുരുതുരെ മുട്ടുകേട്ടു. ഉറക്കം ഞെട്ടി ആവൾ നെമ്പിടിപ്പോടെ ചോരിച്ചു:

“കോൻ ഹോ?”

“ഞാനാണ്, ബീബീജി.”

അവർ വാതിൽ തുറന്നു. അമർസിംഗ് കണ്ണുതിരുമ്മിക്കൊണ്ടു വാതില്ക്കൽ നില്ക്കുന്നു.

“എന്താ?”

“സർഡാർജി വിളിക്കുന്നു.”

“ഇതെന്തെന്ത്?”

“യാത്ര പരിയാനാണ്.”

ഉല്ലെത വസ്ത്രങ്ങൾ ശരിപ്പെടുത്താതെ, ഷാർക്കോൺ മുടിപ്പിതച്ച് അവർ വരാന്തയിലൂടെ പോർട്ടീക്കോവിലേക്കു നടന്നു. കാറ്റിന്റെ തണ്ണേത കൈവിരലുകൾ മുവത്തു തഴുകുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

പാതിവിടർന്ന പകൽവെളിച്ചതിൽ അധാർ മുറ്റത്തു നിലക്കുകയാണ്.

“ഉറക്കം തടസ്സപ്പെടുത്തിയതിൽ കഷമിക്കണം, ടീച്ചർജി.”

“ഓ, സാരമില്ല.”

ഉറക്കച്ചെടുക്കാരണം തൊണ്ട പരുക്കനായിരുന്നു.

“ഞാൻ പോകുന്നു ടീച്ചർജി.”

എന്താണു പറയേണ്ടത് എന്നാലോചിച്ച് അവർ വിഷമിച്ചു. അവസാനം പറഞ്ഞു:

“ഇനിയും കാണാം.”

അധാർ ചിതിച്ചു: “എന്നു പറയാൻ എനിക്കു ദെയരുംപോരാ, ടീച്ചർജി. ഏറിയാൽ നാലുമാസം എന്നാണ് നമ്മുടെ രക്ഷാകർത്താവു പറയുന്നത്.”

ഉറക്കത്തിന്റെ പാടകൾ അവളുടെ കണ്ണിൽനിന്ന് ഉഭർന്നുവീഴുകയായിരുന്നു.

“ഓ അതുതനെ എനിക്കു ലാഭമാണ്. അതിനു ദേവദത്താടു നാഡിപര യണം! ലണ്ട് കാൻസറിന് ഒരു കൊല്ലുമാണാത്രെ അവധി. ഒരു നാലുമാസം നമ്മകു ബോണല്ലായി തന്നിരിക്കുന്നു!”

അധാർ പദ്ധത്യാഗത്തിൽ സിച്ചിട്ടുന്നപോലെ ചിതിച്ചു.

അവർ ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല.

“നമസ്തേ ടീച്ചർജി, നല്ലതുവരട്ടു!”

“നമസ്തേ.”

അധാർ രണ്ടുനാലടി നടന്നശേഷം തിരിത്തുനിന്നു.

അവർ അവിടെതന്നെ നിലക്കുകയായിരുന്നു.

“കട ചോദിച്ച ഒരു സാധാനം ബാക്കി കിടപ്പുണ്ട്, മാക്കരുതേ!”

അധാർ ഉറക്ക ചിതിച്ചു. കാലുകൾ വലിച്ചു വലിച്ചു നടന്നുപോയി.

സാമാന്യങ്ങൾ ചുമകുന്ന രണ്ടുകുളിക്കാർ പിറകെ. എവിടെ അയാളുടെ കുടുക്കാരൻ?

വരാന്തയിലൂടെ മുറിയിലേക്കു തിരിച്ചുപോരുന്നോൾ അമർസിംഗിനെ കണ്ണു. മുഖം നിറയെ ചിതിയാണ്.

“സർഡാർജി ബാധിയാന കാശുകാരനാണു, ബീബീജി. എനിക്കു ബാക്കംഡിന് തന്നത് എത്രയാണെന്നോ? പത്തുരുപ!”

“അമർസിംഗ്, എവിടെ അയാളുടെ കുടുക്കാരൻ?”

“കുടുക്കാരനോ? അധാർ തനിച്ചായിരുന്നു ബീബീജി.”

അവർ വാതിലാച്ചു.

പതിനെവ്വ

നിറം മങ്ങിയ കമ്പിക്കാലിനപ്പുറത്ത് കല്പടവിൽ മുടിക്കെട്ടിയ ആകാശം വീണ്ടും അദ്ദേഹത്തെ തണ്ടുത്ത തടാകത്തിൽ നോക്കിക്കൊണ്ട് അവൾ നിന്നു.

കേഷത്രപരിസരവും മണൽവിത്തിച്ച് മുറ്റവും മണ്ണധപവും ഒഴിത്തുകിടക്കുന്നു.

മുന്നു പഹാധിച്ചുറുക്കമൊരു കയറ്റി തുഴഞ്ഞുവരുന്ന ബോട്ടിന്റെ അരയന്നതല തന്റെ ചുവടിലേക്കടുക്കുന്നതു കണ്ണപ്പോൾ അവൾ നോക്കി. മണ്ണപ്പല്ലുകൾ കാട്ടി ബുദ്ധു ചിരിക്കുന്നു.

അവൻ താഴെ തോണിയട്ടപ്പിച്ചു.

“സൈസൻ എത്രവേഗം കഴിഞ്ഞു, മേംസാബ്!”

“ശരിയാണ്.”

“ആരും വനില്ല.”

അവളും അസാധാരണ സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു:

“ആരും വനില്ല.”

“അടുത്തകൊല്ലും നോക്കാം. അല്ലോ, മേംസാബ്?”

അവൾ എത്താണു പറയുന്നതെന്നു ശ്രദ്ധിക്കാതെ അലസമായി ആവർത്തിച്ചു:

“അതു, അടുത്തകൊല്ലും.”

മേംസാബ് വേംത്ര താല്പര്യം കാട്ടുന്നില്ലെന്ന സംശയത്തോടെ, തോർന്നിറമുള്ള കനത്ത കുപ്പായത്തിന്റെ നെബിൽ തട്ടിക്കൊണ്ടു ബുദ്ധുകുറച്ചുറക്കേ ചോദിച്ചു:

“വരാതിരിക്കില്ല, അല്ലോ മേംസാബ്?”

അവൾ തലകുലുക്കി.

ബോട്ടു തുഴഞ്ഞു നീങ്ങിയപ്പോൾ ജലപ്പുരപ്പിൽ നീണ്ടുകിടന്ന വള്ളത്തിന്താരയിലേക്കു നോക്കിനിന്നുകൊണ്ട് അവൾ പിരുപിരുത്തു:

“വരാതിരിക്കില്ല.”

എംടി മന്ത

അവധുക്കതയിലെ വ്യക്തതയും അപൂർണ്ണതയിലെ പൂർണ്ണത
യുമുള്ള ഒരു ഭാവഗാനം. ഭൂതകാലത്തിൽന്നേ ശബ്ദങ്ങളും
വർഷങ്ങളും വർത്തമാനത്തിലേക്ക് തിരിച്ചുവരുന്ന കവിത.

മനസ്സിൽ താഴ്വരയിൽ ഉരുക്കിയുറയുന്ന മന്തുകളുടെ
അനുഭവം! കാലത്തിൽന്നേ ചലനത്തിലും നിശ്ചലതയിലും
കാത്തിരിക്കുന്ന മനുഷ്യരും പ്രകൃതിയും.

978-81-226-1120-5

9 788122 611205

₹60.00

കൊന്ത് ബുക്ക് ട്യൂഷൻ
വിതരണം
കോസ്മോബുക്ക്
ട്യൂഷൻ ■ കൊച്ചി ■ കോഴിക്കോട്